

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

**VALITSUSKOALITSIOONI
MEEDIAREPRESENTATSIOONI MUUTUMINE
2003 – 2005 AASTAL POSTIMEHE NÄITEL**

Bakalaureusetöö (4 AP)

Klaire Ründva
Juhendaja: /Professor/ Marju Lauristin

Tartu
2006

Sisukord	2
Sissejuhatus	3
1. Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	5
1.1. Poliitika mõiste ja olemus	5
1.1.1. Poliitika tegemise üldpõhimõtted	6
1.1.2. D. Eastoni poliitiline süsteem	7
1.1.3. Inimeste osalemine poliitikas	8
1.1.4. Poliitiline kultuur	9
1.1.4.1. Poliitiline kultuur Eestis	11
1.2. Koalitsioonivalitsus	12
1.2.1. Uue poliitika fenomen – Ühendus Vabariigi Eest-Res Publica	13
1.3. Meedia roll demokraatlikus ühiskonnas ja poliitikas	15
1.3.1. Meedia ja avalik arvamus	15
1.3.2. Skandaali konstrueerimine	17
1.3.3. Repräsentatsiooni mõiste ja teooria	18
2. Töö uurimisprobleem ja uurimisküsimused	21
3. Meetod ja valim	22
3.1. Meetodi valik	22
4. Andmete analüüs	27
4.1 Milliseks kujunes valitsuskoalitsiooni meediarepresentatsioon?	27
4.1.1 Millised valitsusega seotud sündmused avaldasid avalikkusele suurimat (positiivset/negatiivset) mõju?	27
4.1.2 Kas meediarepresentatsioon Postimehe arvamuskülgedel ühtib Emori avaliku arvamuse toetusnäitajatega valitsusele?	37
4.2 Võimuliidu/opositsiooni/avalikkuse esindajate osa valitsuskoalitsiooni representatsiooni kujundamises	53
4.2.1 Milliseks kujunes võimuliidu otsuste/sündmuste representeerimine erinevate allikate poolt?	53
4.2.2 Kes on valitsuskoalitsiooni peamised kõneisikud?	57
5. Järeldused ja diskussioon	59
Kokkuvõte	68
Summary	71
Kasutatud kirjandus	74
Lisad	77
Lisa 1. Artiklite arv erinevatel valimiperioodidel	77
Lisa 2. Toetus valitsusele (Emori uuringutulemuste põhjal)	78
Lisa 3. Valimiperioodidel esinenud teemad	79
Lisa 4. Erinevate allikate osalus sündmuste representeerimisel	81
Lisa 5. Analüüsitud hinnanguliste artiklite loetelu	82

Sissejuhatus

10. aprillil 2003. aastal andis Riigikogu ees ametivande Eesti Vabariigi 37. valitsus. *Koosmeele koalitsiooni* moodustasid Eesti Reformierakond, Eestimaa Rahvaliid ning Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica. Poliitikas pettunud rahva jaoks oli uue valitsuse süünd – eesotsas Res Publica *uue poliitika* juhtimisel – lootustandev ja ergutav. Valitsusjuht Juhan Parts annab ka avakõnes põhjust olla tuleviku suhtes optimistlik: „Vaatame ette neli aastat vähemalt. Kindlasti tuleb see huvitav ja me anname Eestile tõesti uue hoo.” (Ideon, A. PM, 11.04.2003).

Tänaseks päevaks on teada, et valitsus ei pidanud oma ametiaja lõpuni vastu, vaid astus tagasi kaks aastat peale võimule tulemist. Paratamatult jääb 3R-is kõlama enim Res Publica läbikukkumine, kuna “ei suudetudki lennata eriti kaugele. Kütust ei jätkunud ning teekaart oli hägune.” (vastandväide Partsi sõnavõtule, 2003). Võimalik, et lubatud suure hooga ei suudetud kurvides hoogu maha võtta ja sedasi võssa sõidetigi. Millised sündmused said Juhan Partsi valitsusele saatuslikuks? Miks vaatamata optimistlikule meelelaadile (või hoopis naiivsusele?) kaotas valitsus rahva silmis usalduse? Uuringufirma Emor reitinguid vaadates on näha, kuidas avalikkuse hinnang valitsemisperioodi jooksul vahelduvate tõusude ja mõõnadega stabiilset languse tendentsi näitab.

Mil moel on seotud valitsuse representeerimine meedias olemasolevate Emori uuringuandmetega? Meedial kui avaliku arvamuse kujundajal on võimalus aidata kaasa hoiakute tekkimisele. Oma töös püüan ma selgust saada, milline roll on Postimehel avaliku arvamuse kujundajana ning kui “adekvaatselt” loob ta poliitilistest muutustest ning riigi esindajast ettekujutuse oma lugejale ning võimaluse avalikuks aruteluks. Töös püstitatud uurimisküsimustele vastamine aitab selgitada, milliseid valitsusega seotud sündmusi enam representeeriti ja kui suur on erinevate osapoolte osalus sündmuste kajastamisel. Oma töö hüpoteesiks seadsin, et Postimees kui üleriigiline päevaleht suudab oma arvamuselehekülgedel kajastatuga mõjutada avalikku arvamust.

Kogu uurimustöö koosneb 5-st erinevast peatükist: teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade tutvustus; uurimisülesannete püstitus; meetodite kirjeldus ja põhjendus

ning analüüsi käiku tutvustav osa; tulemuste analüüs; ja viimaks järeldused ja diskussioon.

Teooria osas määratlen ma ära eelkõige poliitika olemuse. Oluliseks pean ka uue poliitika fenomeni ja poliitilise kultuuri selgitamist, kuna leian, et antud teema juures ei saa neist aspektidest mööda vaadata. Sellele järgneb meedia eesmärkide tutvustamine demokraatlikus ühiskonnas ning meedia ja avaliku arvamuse rollist poliitilisel maastikul. Kuna valitsemisperioodil oli tegu erinevate skandaalidega, tutvustan teorias ka skandaali konstrueerimise tagamaid.

Teises peatükis püstitan konkreetsed uurimisküsimused, millele edasise töö käigus püüan vastused saada. Kolmas peatükk aitab mõista minu töös kasutatud uurimismetoodikat, valimi moodustamise kriteeriume ning andmete kogumise põhimõtteid. Käesolevas töös kasutan ma kombineeritud sisuanalüüsi, mille eesmärgiks on kvantitatiivses analüüsis ilmnunud tendentside uurimine ning nende hilisem kvalitatiivne selgitamine.

Neljas osa hõlmab uurimistulemuste lahtikirjutamist ning analüüsi, millele aitavad kaasa joonised ja graafikud, et tulemusi selgemini visuaalselt lahti mõtestada. Järelduste ja diskussiooni peatükis kirjeldan koos omapoolsete kommentaaridega, millised on tulemused mind huvitavatele uurimisküsimustele.

Leian, et kuna osakonnas on kaitstud juba töö Res Publicast kui erakonnast, võiks olla olemas ka töö nimetatud erakonna poolt juhitud valitsuse kohta. Antud teema pakub mulle isiklikku huvi just *uue poliitika* vaatepunktist, kuidas on võimalik koostöö teiste erakondadega ning põhjused, miks ei võidetud rahva usaldust ja kuidas esitleti valitsust avalikkusele, väärivad minu silmis uurimist.

1. Töö teoreetilised ja empiirilised

lähtekohad

1.1 Poliitika mõiste ja olemus

Poliitika on otsustetegemine avalike vahenditega ja on seotud eeskätt riigivalitsuse, parteide ja teiste institutsioonide tegevusega. Poliitika eeldab avalikke, poliitilisi otsuseid riigi, valitsuse, parteide poolt kellegi või millegi jaoks. Filosoofilise definitsiooni järgi on poliitika tegutsemisviis eesmärgiga muuta midagi või soov kaitsta midagi/ kedagi muutuste eest. Poliitika on selline inimtegevuse liik, mille abil otsustatakse miljonite inimeste saatusi. (Leftwich, A. & B. Blackwell, 1984)

Poliitika definitsioone:

- Kompromisside kunst, mis eeldab mõlemapoolset järeleandmist.
- Sotsiaalne tegevus, mis kasvab välja eriarvamustest, konfliktidest ja on seotud võimu püüdega midagi muuta eri gruppide vahel ja saavutada konsensus.
- Poliitikat võib nimetada ühiskonna liikmete erinevuste loomulikuks peegelduseks.

Millele üldse toetub poliitiline tegevus?

On olemas erinevad sotsiaalsed jõud, kes ei mõtle ühiskonna ette kerkinud küsimustes ühtemoodi. Seega on algpõhjus, miks poliitikaga tegeleda, sotsiaalsete gruppide vahelised eriarvamused ning huvid. Et oleks võimalus lahendada ja hoida ära konflikte, mis erinevate ühiskonna kihtide vahel aset leiavad, on oluline leida kompromisse. Selle käigus peavad kõik osapooled tegema järeleandmisi oma nõudmistes. Poliitika on sotsiaalne tegevus, mis kasvab välja eriarvamustest, sotsiaalsetest konfliktidest ja on seotud võimu püüdega midagi muuta eri gruppide vahel, kaitsta midagi muutuste eest ja saavutada konsensus.

Lisaks sellele mõjutavad poliitilist tegevust sotsiaalsed ja majanduslikud erinevused – inimeste staatus ning rikkus-vaesus ühiskonnas. (Ruus, 2001 järgi)¹

¹ Ruus, J. Sissejuhatus politoloogiasse ainekursus Avatud Ülikoolile 2001.

Valitsus teeb poliitikat tänu survele, mida talle avaldatakse rahva hulgast. Surve võib avalduda nii valitsuses kui parlamendis endas eri parteide ja fraktsioonide sees. Ei ole olemas valitsust, kes eksisteeriks väljaspool omaenese liikmeid ja rahvast. Ühiskonnas tekkivad huvid leiavad tee valitsusse läbi institutsioonide.

Poliitikud peavad arvestama arvamuste mitmekesisusega, ja seda mitte ainult rahva hulgast, vaid ka valitsuse siseselt. Väga oluline on see, kuidas poliitik ise mõistab oma sotsiaalset rolli ja positsiooni ühiskonnas. Võttes vastu poliitilisi otsuseid läbi vastavate poliitiliste institutsioonide, peab ta tunnetama vastutuse määra. Poliitik *peab alati* tunnetama oma tegevuse võimalikke tagajärgi.

1.1.1 Poliitika tegemise üldpõhimõtted

Dahl (1987) jagab poliitika tegemise neljaks, kus:

1. Poliitika tegemine algab faktoloogiast. Max Weberi sõnul ei saa politoloogia olla väärtustevaba. Seega selekteerivad inimesed välja just neid fakte, mida nad eelkõige tähtsustavad.
2. Poliitika tegemisel tuleb arvestada erinevate sotsiaalsete jõudude, parteide ja huvigruppide seisukohtadega ühes või teises küsimuses. Siinkohal toimub *zero-sum game* printsiip ("*0-summa mängu printsiip*". Keegi võidab poliitikas rohkem kui teised) – kõiki seisukohti ei ole võimalik arvesse võtta.
3. Poliitika õigsust ja tõesust saab kontrollida ainult praktikas. Kuidas on vastuvõetud poliitilised otsused ellu viidud ning mis muutusi need ühiskonnas kaasa toovad. Häid poliitilisi otsuseid võib olla palju, kuid olulisem on, mismoodi nad toimivad reaalsuses.
4. Poliitika tegemine peaks olema põhimõtteline, mis tähendab kompromisside tunnustamist mitte nende eitamist. Järeleandmistega ei tohiks loobuda programmistest seisukohtadest, mille nimel koos ollakse ja tegutsetakse. Kunagi ei tohiks unustada piiri, millal põhimõtteline kokkulepe võib muutuda põhimõttelagedaks kokkuleppeks ja vastupidi. Printsipiaalne poliitika tähendab seda, et poliitikas ei tohiks varjata tõde, ta ei tohi olla demagoogia – suurte sõnade tegemine, millele reaalses tegelikkuses puudub kate.

1.1.2 D. Eastoni poliitiline süsteem

Üks võimalikke käsitlusi poliitika defineerimisel ja lahtiseletamisel pärineb teoreetik D. Eastonilt.

Maailmas esineb palju erinevaid poliitilisi süsteeme – totalitaarsed, autoritaarsed, presidentaarsed, majoritaarsed, parlamentaarsed jne. Eastoni poliitiline süsteem annab võimaluse näha, et poliitika tegemine toimub süsteemis, mis on isereguleeritav, mida saab mõista lähtudes temast enesest ja et poliitiline süsteem funktsioneerib omaenese tahte alusel ja on suunatud iseenda säilitamisele. Siit tuleneb ka vajadus, et vastuvõetud poliitilised otsused soodustaksid poliitilise süsteemi säilimist. (Easton, 1990)

Eastoni mõistes tähendavad toetused inimese positiivset või negatiivset suhtumist poliitilisse süsteemi. Konversioon on aga protsess, kus nõuded ja huvid muudetakse poliitilisteks otsusteks. Konversioon sarnaneb Mustale Kastile, mis tähendab seda, et poliitiliste otsuste protsess ei ole tegelikult üksikasjades jälgitav ja ta toimib mitteverbaalsel tasandil. Järeldust Musta Kasti toimimisele saab teha väljundi järgi. Tagasiside näitabki seda, kuidas ühiskond aktsepteerib poliitilisi otsuseid, millised

Sisend	Must Kast	Väljund
Sisend, mis on Eastoni sõnul ka mõjutamise sfäär.	Poliitiliste otsuste tegemist nimetas Easton Mustaks kastiks , kuna me ei tea, kuidas otsuste tegemine realselt toimub. Ka info ühiskonnast ei saa olla adekvaatne, kuna viimane läbib 1) kõrge sotsiaalse hierarhia; 2) inimesed edastavad informatsiooni lähtudes suurel määral omaenese väärtustest.	Väljund , mis tähendab poliitiliste otsuste vastuvõtmist ühiskonna poolt ja on seotud paratamatult uute nõudmiste tekkega.
Sotsiaalsete gruppide poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete, ökoloogiliste jt. nõudmiste, soovide, huvide, eelistuste tekkimine. Siia kuuluvad ka toetused .	Võimukandjad teevad otsuseid lähtudes informatsioonist, mida saadakse ühiskonnast. Küsimus on selles, kas informatsioon on piisavalt adekvaatne.	Osad grupid ei ole rahul, kuna Easton defineerib poliitikat väärtuste jaotamisena – mõned grupid võivad poliitikast rohkem kui teised.
Siia kuuluvad huvigrupid, parteid ja nende programmilised seisukohad ja taotlused.	Konversioon	Tagasiside

Joonis 1. D. Eastoni poliitilise süsteemi mudel

vastukajad tekivad erinevates situatsioonides, millised uued nõuded kerkivad üles erinevatel sotsiaalsetel gruppidel.

Poliitiline süsteem tähendab inimeste poliitiliste käitumiste süsteemi, autoritatiivsete väärtuste jaotamist ühiskonna jaoks. Väärtuste näol on tegemist idealiseeritud üldistustega, mis inspireerivad või õigustavad poliitilist tegevust: õiglus, vabadus, võrdsus – need on positiivsed väärtused. Vastandiks võivad olla vangistus, reostunud vesi, epideemia jne.

Väärtuste jaotuse ebavõrdsus paneb aluse sotsiaalsele konfliktile, kuna alati ei realiseeru kõigi sotsiaalsete gruppide huvid. Siinkohal võib nimetada mõistet **tsirkulatsioon**, mis tähendab, et poliitilisele süsteemile omaselt pideva kestva pingeseisundi tõttu tekivad üha uued soovid, nõuded, ootused, mis töödeldakse ümber võimukandjate poolt ning viiakse adressaatideni – ühiskonda.

Tsirkulatsiooni aluseks on kestev rahulolematuse tänu poliitika aluselisele põhimõttele (nullsumma-mäng). Rahulolematuse suurus on seda suurem, mida vähem grupe üks või teine poliitiline otsus katab. (Easton, 1990)

1.1.3 Inimeste osalemine poliitikas

Põhjuseid, miks inimesed poliitikas osalevad ning sellest huvituvad, on erinevaid.

Robert Lane (1964) jagas need põhjused järgmiselt:

- Kõrgendatud huvi poliitika vastu;
- Sotsiaalsete gruppide osalemine poliitikas;
- Teadliku kasu saamise eesmärgil;
- Karismaatilise persooni, poliitilise ideaali tõttu (biheivioristlik tasand).

Selleks, et poliitikat teha, peavad olema olemas erinevad arvamused ja võimuorgan, kes püüaks erinevaid arvamusi reguleerida. Siit kasvab välja sotsiaalne konflikt. Erinevad huvid tekivad sellest, et inimeste väärtushinnangud ja huvid on erinevad. Tuntud USA politoloog Harold Laswelli sõnul ongi poliitika erinevate väärtuste jaotamine: **kes saab mida, millal ja kuidas**. Huvi subjektiivne külg tähendab tähelepanu jaotust. Inimesed pööravad tähelepanu just sellele, mis neid kõige rohkem huvitab. Paljud inimesed osalevad poliitikas seetõttu, et nad tunnevad, et nende isiklikud huvid realiseeruvad sõltuvalt poliitikast. (Näiteks hääletama minnes

loodavad inimesed parandada oma materiaalsel olukorda või vähemalt, et see ei halveneks). Järelikult on huvi objektiivne külg seotud potentsiaalse kasuga.

Riikliku huvi valdkondadeks on kindlasti riigi julgeolek, maksusüsteem, rahaühiku stabiilsus, tööpuuduse vähendamine jne. Need on pikaajalised huvid ja seotud kindlasti riigi seisundiga rahvusvahelises keskkonnas, kusjuures väga selgelt avalduvad need huvid ka välispoliitilisel tasandil.

Kuid kunagi ei tähenda üldine huvi ühiskonnas üldist konsensust, vaid enamuse huve. Enamuse huvide alusel tekivad liidud ja **koalitsioonid** erinevate gruppide vahel. Viimaste eksisteerimine on ajaloo tõestuste järgi habras, kuna näiliselt on huvid ühtsed. Kuidas aga leida vahendeid huvide realiseerimiseks, on iseküsimus. Vahendite valikuvõimaluste vahel ei pruugi koalitsioonid ühte meelt olla ning nii võivad nad kergesti laguneda. Seega ei ole võimalik poliitikat teostada nii, et kõikide ühiskonna gruppide huvid oleksid võrdväärselt arvestatud. Teatud määral toimub poliitika tegemine alati kellegi arvelt.

Väljundina poliitikas peavad olema olemas nii vahendid kui meetodid, kuidas huvisid realiseerida. Olenevalt situatsioonist ja poliitilistest eesmärkidest on vahendeid selleks mitmeid – streigid, demonstratsioonid, lobyitöö valitsusasutustes ja parlamendis, avaliku arvamuse mõjutamine, riigipöörded, uute parteide ja survegruppide loomine, aktiivne osavõtt valimiskampaaniast jne. (Ruus, 2001 järgi)

1.1.4 Poliitiline kultuur

Juba Machiavelli (1469 – 1527) märkis, et riigi poliitika ei tähenda ainult seadusandlike akte, vaid ka kodanike moraalseid ja kõlbelisi omadusi. Poliitiline kultuur tekkis 1950 – 60ndatel aastatel Ameerikas. Kuna erinevates riikides on kultuur erinev, siis ei saa olla ka kahte sarnast poliitilist kultuuri. Poliitiline kultuur sisaldab poliitilist orientatsiooni ja arusaamu; rahvuslike iseärasusi ja avaliku arvamuse uuringuid.

Poliitika kui valdkonna võib jagada: 1) poliitiliseks struktuuriks, mis koosneb poliitikat teostavatest subjektidest ja poliitilise võimu institutsioonidest ning 2) poliitiliseks kultuuriks, millesse kuuluvad poliitika vaimsed ja käitumuslikud aspektid. (Lauristin, 2003 järgi)²

² Lauristin, M. Poliitiline kultuur ja poliitiline kommunikatsioon ainekursus Avatud Ülikoolile 2003.

Robert Meadow (1980) tõlgendab läbi kultuuri poliitilist kommunikatsiooni järgmiselt: „Poliitiline kommunikatsioon on mistahes sümbolite või sõnumite vahetamine, mida suurel määral on mõjutanud poliitilise süsteemi funktsioneerimine või mis seda mõjutavad.”

Poliitiliseks kultuuriks saab pidada antud riigi üldise kultuuri kõiki neid aspekte, mis mõjutavad tema poliitilisi protsesse ja institutsioone. Erinevate riikide poliitilist kultuuri on raske uurida, kuna tavaliselt koosneb üks ühiskond väga paljudest erinevatest subkultuuridest, mis tegelikult peegeldavad põhilisemaid kultuuriüksusi. See tekitab olukorra, kus igas blokis on sageli üks poliitiline partei ja eriomane huvigruppide võrk. Seega oleks iga blokk justkui “riik riigis”. Tihti toimub erinevate gruppide kokkusulamine. Lisaks sellele võib olla riigi valitsemine ja poliitiline eliit üles ehitatud proportsionaalsuse põhimõttel. (Ruus, 2001 järgi)

Demokraatliku ühiskonnakorralduse eetiliseks aluseks on ratsionaalseid valikuid tegeva ja oma valikute eest vastutava kodaniku ideaal. Sellele ideaalile vastavalt on demokraatlikule ühiskonnale omane poliitiline kultuur ja sellel põhinev sotsialiseerimine suunatud oma huvidest teadliku ja otsustusvõimelise kodaniku valikuvõime arendamisele ja valikuvõimaluste suurendamisele.

Üleminek demokraatiale ei saa olla lineaarne või ratsionaalne protsess, kuna selleks on liiga palju ebakindlust ja erinevaid võimalusi. Inimesed õpivad tolerantsemalt suhtuma teineteise arvamustesse ja alles siis kaovad kahtlustavad suhtumised teistesse ideedesse, vaadetes ja eesmärkidesse. (Lauristin ja Vihalemm, 1997)

Demokraatliku ühiskonna poliitilist kultuuri iseloomustavad järgmised märksõnad:

- Ideede mitmekesisus, poliitiline pluralism;
- Sõnavabadus, ajakirjanduslik sõltumatus;
- Enamuse soov ja oskus osaleda poliitilises elus;
- Kodanike informeeritus avaliku võimu tegevusest, poliitika läbipaistvus;
- Võime aru saada, mis poliitikas toimub, mõista poliitiliste valikute ja otsuste sisu;
- Veendumus poliitiliste institutsioonide õiguspärasuses;
- Demokraatlike õiguste ja vabaduste kaitstus;
- Demokraatlike väärtuste toetamine;
- Käitumise oskus ja suhete levik;

- Tolerantsus ja sallivus teistsuguste inimeste ning alternatiivsete vaadete suhtes, valmisolek vastakate huvide ja arvamuste ilmnemiseks.

Üleminekuühiskondi poliitilises kultuuris iseloomustavad totalitaarse kultuuri ületamine; vastuolulisuse avaldumine; poliitilise kultuuri kujunemise kolm faasi (mütoloogiline, ideoloogiline ja kriitilis-ratsionaalne); poliitiliste institutsioonide, tavade ja käitumise kujunemine (antierakondlikus, kodanikuühiskonna nõrkus). Üleminekuperioodi kõige üldisemaks jooneks on suur ebakindlus. Ei olda kindlad liitlastes, napib ressursse, suure tõenäosusega ei saa ka ette ennustada poliitiliste jõudude tegevuse tulemusi. Ühiskonna murrangulisel perioodil on enamikel inimestel ühiskonnas kõrgendatud ootused ja lootused, mida tegelikkuses on kui mitte võimatu, siis väga raske täita.

1.1.4.1 Poliitiline kultuur Eestis

Lauristin ja Vihalemm kirjeldavad Sirbis (oktoober, 2004) poliitilise kultuuri arengut Eestis, mis jaguneb just eelpool mainitud kolme faasi: mütoloogiline, ideoloogiline ja kriitilis-ratsionaalne.

Mütoloogiline faas – 1988 – 1990, ärkamisaeg Eestis. Sellele ajale oli iseloomulik kõrge poliitiline mobiilsus, rahva koondumine massiliikumistesse (Rahvarinne), rahvakogunemised, pöördumised, karismaatilised liidrid, rituaalide, sümbolite ja loosungite paljus, müütide kujunemine. Osalemise ajendiks oli emotsionaalne pühendumus.

Ideoloogiline faas – algas uute erakondade tekkega 1990. aasta algul. Iseloomulikuks said väärtusmõisted, mütoloogilise tähendusega sümbolid asendusid poliitiliste ideoloogiate võtmesõnadega: vasakpoolsus, parempoolsus, liberaalne majandus, avatud ühiskond, sotsiaalne turumajandus.

Toimus poliitilise tegevuse professionaliseerimine, tekkis poliitiline diskursus. Väärtuste ja programmide formuleerimisel ja põhjendamisel kasutati teoreetilisi mõisteid. Need olid seotud eelkõige ideoloogiliste põhjendustega kui tegeliku eluga. Selles faasis on poliitikas pettumine osaliselt paratamatu, kuna rahva ootused on seatud kõrgele, müüdid, mis kujunesid, ei ole reaalsuses hetkel või üldse teostatavad. Usaldamatust suurendab korruptsioon, kihistumine, kuritegevus jne.

Kriitilis-ratsionaalne faas – selles faasis kujuneb tegelik demokraatlik poliitiline kultuur. Kaob emotsionaalsus, kogu poliitiline diskursus omandab ratsionaalse

iseloomu. Erinevaid osapooli ühendab argumentatsiooni aluseks olevate väärtuste läbipaistvus ja tunnustatusel põhinev kommunikatiivne eetika. Tähtsustub eri osapoolte huvide sõnastamine ja väitlus, mille sihiks on positsioonide selgitamine ning ühise huvi korral nende saavutamise võimaluste võrdlus. Erinevate poliitiliste programmide toetamine tähendab mitte ideoloogia toetamist, vaid teatud poliitilise praktika toetamist. (Lauristin & Vihalemm, 2004).

Eesti on poliitilise kultuuri mõistes veel tänaseni üleminekuühiskonnas, täpsemalt ideoloogilises faasis. Seda iseloomustab ka uue erakonna Res Publica tulek „uue poliitika” müüdiga Eesti poliitilisele maastikule. Uue poliitika müüt lõi rahva seas suured ootused muutuste suhtes. Kuna antud lubadusi aga uue poliitika valguses ei suudetud täita, tõi see kaasa suurema tagasilöögi ka poliitilise kultuuri kontekstis. (Paralleele võib tõmmata Rahvarinde liikumisega 1980-ndate aastate lõpus, kui peale iseseisvuse saavutamist tekkis teatud aja järel pettumus poliitika suhtes). Seega ei saa poliitilise kultuuri taustal rääkida Eestis demokraatiast.

1.2 Koalitsioonivalitsus

Kui rääkida poliitikast ja erakondadest, võib mõelda sellele, milles seisneb nende peamine ülesanne. Valitsemismehhanismi (riigi, kohaliku omavalitsuse jm) üle kontrolli saavutamist ehk valitsuse moodustamist peavad olulisimaks nii Daniel Wit (1953: 221) kui ka Leon D. Epstein (1982: 315). Kuna kõik erakonnad ei saa korruga valitsuses osaleda, siis sekundaarse rollina oleks loogiline opositsiooni teostamine. Teoreetik Sigmund Neumann (1956) näeb erakondade põhiülesandena avalikkuse erinevate soovide organiseerimist ja süstematiseerimist. Olulised on nii individid kui inimgrupid, kelle huve peab kaitsma. Sealt edasi jõuab Danziger (1991: 182 – 183) ideede genereerimiseni. Rahva huvide ühitamine, lihtsustamine ja alternatiivide pakkumine loob aluse ideede genereerimisel kahe erakonna rühmade tekkeks: ideoloogilised- ja pragmaatilised erakonnad. Esimesed toimivad pikaajaliste programmide täideviimise nimel, minnes vahel oma ideede taotlustega äärmusteni (kommunistid, rohelised). Pragmaatiliste erakondade eesmärgid on paindlikumad ning teostamise vahendid mõõdukamad, mida rakendatakse ka meie poliitilise süsteemi käsitluses. (Toomla, 1999).

1.2.1 Uue poliitika fenomen – Ühendus Vabariigi Eest-Res Publica

Kui käsitleda Hagopiani (1993) parteide tüpoloogiat, siis selle teooria järgi kuulub Res Publica laiahaardeparteide (*catch-all*) hulka, mida iseloomustab soov valimistel võita. (Näiteks Saksamaal on selleks Saksamaa Sotsiaaldemokraatlik Partei). (Pauts, 2003)

„Kohalike omavalitsuste valimised 2002. aasta oktoobris ja Riigikogu valimised 2003. aasta märtsis pöörasid juba päris väljakujunenuks peetud jõujooned Eesti poliitikamaastikul pea peale. Suure raha, nutika kampaania ja end selgelt Keskerakonna alternatiivina positsioneerinud Eesti noorim erakond Res Publica saavutas juba Riigikogu valimiste eelvoorus Eesti suurimas omavalitsuses, Tallinna linnas paremalt teise tulemuse. Kättevõidetud toetuse laineharjal püsis Res Publica Riigikogu valimisteni, mis tõi neile lõpuks ka peaministritooli.” (Tammer, E. 2004)

Res Publica tõusis erakonnamaastikul arvestavaks tegijaks vähem kui aastaga (erakond sai temast 2001. aastal). Oma tulekuga tekitas RP uusi lootusi paljudes senises poliitikas tüdinenud valijates, kes ei olnud enam kindlad, millise erakonna poolt hääletada. Ta esitles end valijatele värske, puhta ja tulvil uutest ideedest erakonnana, mis on loodud selleks, et muuta Eesti poliitika ausaks ja äraostmatuks. Uus poliitika tähendas seda, et Eesti areng liigub teise etappi ja teisel etapil on uued märksõnad. Kui esimese etapi märksõnad olid riigi ülesehitamine, erastamine ja reformid, siis uue poliitika võtmeks on inimene – kuidas suurendada inimese tootlikkust, haridust ja tervist parandada. Res Publica lubadus oli hakata investeerima inimestesse.

10. aprillil 2003. aastal ametisse astunud Eesti Vabariigi 37-ndasse Juhan Partsi poolt juhitud valitsuses (10.04.2003 – 13.04.2005) oli 14 ministrikohta. **Valitsuskoalitsiooni** moodustasid ning koalitsioonileppe sõlmisid **Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica, Eesti Reformierakond ja Eestimaa Rahvaliid.**

Vabariigi Valitsus jaotas ministriportfellid koalitsioonipartnerite vahel järgmiselt:

Rahvaliid: keskkonnaminister Villu Reiljan; põllumajandusminister Ester Tuiksoo (alates 05.04.2004) (Tiit Tammsaar 10.04.2003 – 02.04.2004); regionaalminister Jaan Õunapuu ja siseminister Margus Leivo;

Reformierakond: kaitseminister Jaak Jõerüüt (alates 22.11.2004) (Margus Hanson 10.04.2003 – 22.11.2004); kultuuriminister Urmas Paet; majandus- ja kommunikatsiooniminister Andrus Ansip (alates 13.09.2004) (Meelis Atonen 10.04.2003 – 13.09.2004); rahvastikuminister Paul-Erik Rummo ning välisminister Rein Lang (alates 21.02.2005) (Kristiina Ojuland 10.04.2003 – 10.02.2005);
Res Publica: peaminister Juhan Parts; haridus- ja teadusminister Toivo Maimets; justiitsminister Ken-Marti Vaher; rahandusminister Taavi Veskimägi (alates 06.10.2004) (Tõnis Palts 10.04.2003 – 06.10.2004) ning sotsiaalminister Marko Pomerants.

(allikas: www.riik.ee/valitsus/)

Suuri sisulisi muutusi Res Publica oma kampaanias ei lubanud, vaid seda, et jätkab senist kurssi, mida on paremerakonnad seni hoidnud. Rõhutatud uue poliitika seisukohalt tähendas see aga seda, et kurssi hoitakse ausamalt, avatumalt ja eetilisemalt.

Kui vaadata lähemalt koalitsioonierakondade peamisi valimislubadusi, siis lubas Res Publica karistuste karmistamist, emapalka ja topeltpalka õpetajatele. Reformierakonna lubadused olid seotud üksikisiku tulumaksu alandamisega 20 protsendile ja Rahvaliidu eesmärk oli tõsta tulumaksuvaba miinimumi, keskmist pensioni ning luua juurde 15 000 uut töökohta.

Võimuliidu peamised lubadused koalitsioonileppes:

- Astmeline tulumaksu vähendamine;
- Sotsiaaltoetuste maksmine; vanemahüvitise rakendamine;
- Stipendiumite ja õppetoetuste maksmine;
- Õpetajate palgatõus („Heale õpetajale topeltpalk”);
- Karistusseaduse muutmine;
- Saarte- ja mandrivahelise liikluse püsiühenduse loomine;
- Korruptsioonivastane võitlus;
- Eesti liitumine EL-iga ja aktiivne poliitika EL-is;
- Säästlik riigijuhtimine (valitsemiskulude kokkuhoiu programm);
- Terviseedenduse väärtustamine;
- Säästlik keskkonnapoliitika.

(allikas: www.valitsus.ee/)

1.3 Meedia roll demokraatlikus ühiskonnas ja poliitikas

1.3.1 Meedia ja avalik arvamus

Tänu ulatuslikkusele on ajakirjandusel, sh trükiajakirjandusel, tähtis osa tegelikkuse konstrueerimisel ja tähenduste loomisel. Meedia mitte ainult ei kirjelda, vaid avaldab ka üldistavaid väiteid ühiskonnas toimuva, selle suuna, mõju ja iseloomu kohta. (Lauristin 2000)

Denis McQuail (2000: 14) defineerib **meediat**, kui vaba ja võimutut, mis toimib avalikus sfääris ja on sellele vastavalt reguleeritud. Meedial on majanduslik hind ja väärtus, ta on kontrolli ja juurdepääsu pärast toimuva konkurentsi objekt. Samas on meedia allutatud poliitilisele, majanduslikule ja juriidilisele regulatsioonile.

McQuail (2000: 144) toob välja neli peamist eesmärki, mille suhtes on paljud erinevad meediateoreetikud sama meelt:

- 1) jälgida pidevalt sündmusi, ideid ja avaliku elu tegelasi, mille tulemuseks on nii avalikkusele suunatud teadetevoog kui ka moraalse ja sotsiaalse elukorralduse vastu eksimise esiletoomine;
- 2) pakkuda sõltumatut ja põhjalikku kriitikat ühiskonna ja selle institutsioonide kohta;
- 3) julgustada eneseväljendust ja sotsiaalset osalust, pakkuda selleks vahendeid võimalikult paljudele;
- 4) osaleda ühiste arusaamade ja identiteedi kujunemises, tugevdada sotsiaalset sidusust.

Ühiskonnas laialt levinud suhtumist mingi sotsiaalselt tähendusliku nähtuse suhtes, mida inimesed avalikult väljendavad, nimetatakse **avalikuks arvamuseks**. (Vihalemm, 2000 järgi)³

Laiem avalikkus on avaliku arvamuse kujunemise esimeseks etapiks ja see kujuneb välja massimeedia vahendusel. Sellele järgnevad kitsam avalikkus, milles osalevad aktiivsemad osapooled; suuremad ja väiksemad grupid ning individid. **Massimeediaks** on laiale avalikkusele suunatud suure levialaga kommunikatsioonivahendid. (McQuail, 2000)

³ Vihalemm, P. Avaliku arvamuse ainekursus Avatud Ülikoolile 2000.

Poliitilisele süsteemile on meedia mõju valdavalt kaudne ning see kulgeb avaliku arvamuse kaudu. Samas on tal poliitilises elus oluline osa, millega arvestatakse otsuste tegemisel. Poliitilise kommunikatsiooni uurija Ulrich Sarcinelli (1986, 1987) eristab meedia mõjus valimistevahelisel ajal poliitika kahte dimensiooni: 1) poliitika tegemist; 2) poliitika kujutamist. Esimesel juhul on see traditsiooniline arusaam poliitikast ja tähistab poliitiliste otsustega seonduvat. Teine märgistab seda, kuidas poliitikasündmusi, poliitilisi otsuseid ja suhteid avalikkusele esitatakse. Tavaliselt tehakse seda meedia kaudu ega pruugi alati olla otsustajate ees seisvate probleemide ega valikutega seotud. (Palmaru järgi, 2003)

Kuna poliitiliste otsuste tegemisel võetakse arvesse ka avalikku arvamust, siis on sellel tähtis roll. Ta on paljuski kommunikatiivne ja avaldub teadete voolus ning on lahutamatult meediaga seotud. Et poliitilised ja riiklikud institutsioonid on pidevalt ühenduses igapäevase eluga, toimub nende vahel kahepoolne side. Siin on avalikul arvamusel tähtis koht, kus oluline rõhk on just mitmehäälsusel. (Vihalemm, 2000 järgi)

Avaliku arvamuse osa arenenud ühiskonnas

Avaliku arvamuse ühiskondlikeks eeldusteks on:

1. Suur refleksiivsus – olukorda tunnetatakse mitmest küljest, mis võimalusi pakub ja sisaldab ohtusid;
2. Esinduslikkus – laiapõhjaline ja valjuhäälnel, kõik inimrühmad osalevad avaliku arvamuse kujunemises, sellest kujuneb ühisarvamus;
3. Ratsionaalsus, argumenteeritus – just tagajärgede ettenägemine, mitte ainult emotsionaalsus.

Selleks, et oleks võimalik kujundada ideaalset avalikku arvamust, peab olema tegemist kodanikkonnaga, kus on vabad ja majanduslikult sõltumatud inimesed, kellel on kaasrääkimise õigus ja oskus. Samuti peavad olema täidetud seaduslikud, majanduslikud psühholoogilised ja kultuurilised eeldused. Viimased aitavad kaasa rääkida ühistes otsustes, mis on seotud informeerituse ja haridustasemega. Kultuuriliselt kehtib parema argumendi võim, kus ei tunnustata staatusealist üleolekut. Põhja-Ameerikas ja mujal arenenud maailmas on nende eelduste kujunemine võtnud

aega 250 aastat, Eestis kuni 1940ndateni, kuid siis tekkisid tagasilöögid. Praeguses parlamendis ei toimi need veel samuti.

Võimalus avaliku arvamusega manipuleerida on samuti olemas. See toimub juhul, kui on olemas eliidi domineeriv positsioon, kus teatud osa eliidist toodab avalikku arvamust, mille avalikkus omaks võtab. Siin on võtmeroll just meedia käes, kas lasta või mitte sellisel asjal toimida. Eesti meedias on juhusel, kus eliidil (siinkohal just valitsuse liikmetel) on olnud võimalusi avaliku arvamusega manipuleerimiseks.

1.3.2 Skandaali konstrueerimine

„**Skandaal** toob avalikkuse ette selle, mis tavaliselt toimub inimese kodu nn tagaaias või korteri köögipoolel.” (Goffman, E. 1966) Skandaali läbi avalikustatakse erasfääris juhtunu ka neile, kes ilma meedia vahenduseta ei saaks kuidagi olla juhtunu tunnistajateks.

Kui lokaalse skandaali puhul väljendavad inimesed oma pahameelt vestluse käigus, siis tiražeeritud (poliitilise) skandaali puhul on tegemist ühesuunalise kommunikatsiooniga, mistõttu kuhjuvad negatiivsed väited (pealkirjades, artiklites) kujundavad skandaali „kliima”.

Tavaliselt sisaldavad skandaalid fakte või väiteid minevikust, mida esitab keegi asjaosaline, sageli aga skandaali keskmes olev inimene eitab neid kas üldse või sellisel kujul, nagu esitatakse. **Meediaskandaalile** on iseloomulik publikatsioonide jada (sündmus on meedias enam kui ühe päeva).

Thompson J. (2000) toob välja järgnevad meediaskandaalile iseloomulikud tunnused:

➤ Tegemist on sündmuse või tegevusega, mis sisaldab teatud üleastumisi kokkulepetest või moraalsetest väärtustest. Ära tuleb märkida see, et skandaalid saavad vaid teatud sündmustest: mõned sündmused on konteksti taustal (sees) liiga suured, teised jälle liiga väikesed. Lisaks sellele on erinevused kultuurilistes väärtustes – see, mis ühes ühiskonnas põhjustab skandaali, teises seda ei tee. Samuti on mõned normid nõ skandaalisensitiivsemad kui teised (nt. korrupsioon, liiderlikkus). Seda või öelda ka avaliku elu tegelaste kohta. Normidest „üleastumine” ei pruugi olla konsensuslikult „rikkumine”, mõnede gruppide jaoks võib see olla aktsepteeritav. Seega võib skandaal esile tuua normide konflikti ja mõningaid norme kultiveerida.

- Tavaliselt sisaldab skandaal varjamise faktorit. On mõned, kes teavad, ja mõned, kes teatavad avalikkusele teatud fakte, mis saavad seeläbi avalikkusele teatavaks (*mediated scandal*).
- Skandaal eeldab nii seda, et avalikkus on saanud teatud asjadest teada, kui ka teatud määral avalikku pahameelt, et mõned grupid oleksid šokeeritud. Sellele võib lisanduda ka kahjurõõm ja uudishimu.
- On oluline, et teatud inimesed ka väljendavad oma pahameelt või teistega mittenoustumist.
- Skandaal mõjutab indiviidi reputatsiooni.

Juhan Partsi juhitas valitsuses kujunes kaheaastase perioodi jooksul nii mõnestki sündmusest skandaal, mis vastab eelpool toodud tingimustele. Töö empiirilises osas on need sündmused kindlasti fookuses.

1.3.3 Representatsiooni mõiste ja teooria

McQuaili (2000) järgi on massimeedia üks olulisi rolle identiteedi loomise mehhanism. See, kuidas meedia annab võimaluse inimestel järgida käitumismudeleid ja seab nad omamoodi sotsiaalsesse suhetesse. Võrdlusmomendid iseenda ja kajastatud arvamuste ning suhtumiste vahel võimaldavad neid kas kritiseerida ja hukka mõista või nõustuda. Tähelepanuta ei tohi jätta seda, milliseid väärtuseid ja ootusi massimeedia oluliseks peab, millised aga esindamata jätab, kuna meedia ei kajasta reaalsust üks-ühele, vaid taastoodab seda. Meedia peegeldab ühiskonnas toimuvat, kuid samas vastupidiselt kujundab ühiskonda valitud sõnumitega ning tähenduste andmisega sündmustele teatud viisil. Sellega ongi massimeedial võim **representeerida** ümbritsevas toimuvat.

Eesti Uimastiseire Keskuse Uurimisraportis (2004) tõstatavad Liina Laastik ja Triin Vihalemm mitmeid küsimusi meedia **representatsioonide** kohta sotsiaalsest maailmast võrdluses välise “tegeliku” maailmaga. Meedia- ja kultuuriuringud rõhutavad, et representatsioonid ei ole iseenesest reaalsus. “Representatsioonid – isegi need, mis püüavad taastoota reaalsust- on selekteerimise protsessi tulemus, mis aga tähendab alati seda, et teatud reaalsuse aspekte on esile tõstetud ja teatud aspekte on ignoreeritud, seega ei ole see objektiivne.” (Laastik & Vihalemm, 2004) Representatsioonid “taasesitavad” eranditult sotsiaalset maailma puudulikult. Siit

jõuame selleni, et kas meedia eesmärk ongi peegeldada “tõelist” maailma, kuna seda on väga raske saavutada piiratud aja ja vahendite tõttu.

Representatsiooni teooria:

Representatsioon on tulemus tähenduste kontseptsioonist meie meeltes läbi keele. See on lüli mõiste ja keele vahel, mis võimaldab meil seostada tõelist maailma esemete, inimese või sündmustega, või hoopis väljamõeldud maailma väljamõeldud esemete, inimeste ja sündmustega. (Hall 1997).

Laias laastus võib representatsiooni seletamiseks kasutada kolme lähenemist:

1. Peegeldava (*mimetic*) lähenemissuuna järgi arvatakse, et tähendus on tõelise maailma esemetes, inimestes, ideedes või sündmustes ning keel töötab nagu peegel, mis peegeldab tõelist tähendust kuna see juba eksisteerib maailmas. Teooria, mis ütleb, et keel töötab lihtsalt peegeldades või imiteerides tõe, mis on juba olemas ja kinnistunud maailmas, kutsutakse jäljendatavaks.
2. Tahtlik (*intentional*) lähenemisviis vaidleb eelmisele vastu. Selle põhiliseks sõnumiks on, et rääkija/autor ise määrab läbi keelekasutuse endale omase tähenduse maailmale. Sõnad tähendavad just seda, mida autor tahab öelda.
3. Konstruktiiivne (*constructivist*) lähenemisviis ütleb, et tähendus tekib läbi keelekasutuse. Konstruktivistlik lähenemisviis tunnistab, et mitte asjad iseeneses ega üksikud keelekasutajad ei kinnita keeles tähendusi. Asjad ei tähenda, meie loome (konstrueerime) neile tähenduse, kasutades representatsiooni süsteeme – mõisteid ja märke. (Hall 1999: 15-19)

Viimase lähenemise kohaselt on representatsioon tähenduste loomine läbi keele. Selles protsessis kasutame me märke, mis on organiseeritud erinevateks keelteks, et teistega arusaadavalt kommunikeerida. Reflektiooni, imiteerimise või üks-ühele vastamise vahel keeles ja reaalses maailmas ei ole selget suhet. Ehk siis keel ei tööta lihtsalt peeglina. Mugavusest kutsume me aga kõiki süsteeme keeleks, kus tähendusi produtseeritakse. Need aga tekivad representatsiooni protsessis. See protsess toimub kahes erinevas süsteemis – esiteks kontseptsioonid, mis moodustuvad meelefunktsioonide abil vaimse representatsiooni süsteemina, mis liigitab ja organiseerib maailma arusaadavatesse kategooriatesse. Ehk siis kui meil on millegi kontseptsioon, võime öelda, et teame selle tähendust, ent me ei saa kommunikeerida seda tähendust ilma teise representatsiooni süsteemita, keeleta. Keel sisaldab

erinevates suhetes olevaid märke, aga märgid saavad tähendust üle kanda vaid siis, kui me valdame koode, mis lubavad meil tõlkida oma kontseptsioonid keelde ja vastupidi. See konstruktivistlik lähenemine keelele tutvustab seega elu sümboolset valdkonda, kus sõnad ja asjad töötavad märkidena, kuni sotsiaalse elu sügavusse välja.

Kultuuri tähenduse protsessis on omavahel seotud kaks representatsiooni süsteemi. Esimene neist võimaldab anda maailmale tähendust moodustades kooskõla või võrdväärset silda asjade vahel – inimesed, esemed, sündmused, abstraktsed ideed jne. – ning meie kontseptsioonide, kultuuri kui jagatud tähenduse vahel. Teine neist sõltub kooskõla loomisest meie kontseptuaalse kaardi ja märkide vahel, mis on korraldatud või organiseeritud erinevatesse keeltesse, mis esindavad neid kontseptsioone. Seos asjade, kontseptsioonide ja märkide vahel asub tähenduse esiletoomises keele kaudu. Protsess, mis seob need kolm elementi üheks ongi representatsioon (Hall 1999).

Teoreetikud Berger ja Luckmann (/1966/ 1982) on välja arendanud sotsiaalse konstruktsionismi kontseptsiooni, mille peamise tuumiku moodustavad kolm samaaegselt tõeseks peetavat postulaati: ühiskond (sotsiaalsus) on inimeste loomine; ühiskond (sotsiaalsus) on objektiivne reaalsus (tõelus); inimene on ühiskonna (sotsiaalne) loomine. Sellise lähenemisega nõustuvad ka Croteau & Hoynes (1997), kes väidavad, et ükski reaalsuse representatsioon ei saa olla täielikult “tõsi” või “tõeline”, kuna ta peab paratamatult raamima mingit küsimust ja valima, millised reaalsuse komponendid sisse arvata ja millised välja jätta. (Laastik & Vihalemm järgi, 2004: 33)

2. Uurimisprobleem ja uurimisküsimused

Käesolevas uurimistöös püüan selgitada, kuidas aitas Postimees kujundada avalikku arvamust valitsuskoalitsioonist ja millise ettekujutuse lõi ta poliitilistest muutustest ning riigi esindajatest oma lugejale.

Hüpotees: Postimees kui üleriigiline päevaleht mõjutab arvamuselehekülgedel kajastatuga avalikku arvamust.

Konkreetsed uurimistöö küsimused on järgmised:

1. Milliseks kujunes valitsuskoalitsiooni meediarepresentatsioon Postimehes?

- 1.1. Millised valitsusega seotud sündmused avaldasid avalikkusele suurimat (positiivset/negatiivset) mõju?
- 1.2. Kas meediarepresentatsioon Postimehe arvamuselehekülgedel ühtib Emori avaliku arvamuse toetusnäitajatega valitsusele?

2. Võimuliidu/ opositsiooni/ avalikkuse esindajate osa valitsuskoalitsiooni representatsiooni kujundamisel.

- 2.1. Milliseks kujunes võimuliidu otsuste/sündmuste representeerimine erinevate allikate poolt?
- 2.2. Kes on koalitsioonivalitsuse peamised kõneisikud?

3.Meetod ja valim

3.1 Meetodi valik

Käesolevas töös kasutan **kontentanalüüsi** ehk **sisuanalüüsi** meetodit. Tuntuima kontentanalüüsi meetodi looja ja kasutaja Bernard Berelsoni (1954) järgi tähendab see seda, et objekti analüüsitakse sisu formuleeritud reeglite alusel. Need reeglid omakorda määravad ära selle, et igal analüüsitaval objektil peavad olema võrdsed võimalused valimisse pääseda. Igat valimisse sattunud objekti tuleb kirjeldada kõikide analüüsikategooriate abil. Süstemaatilise nõue tagab selle, et valimisse ei satuks ainult sellised objektid, mis kinnitavad püstitatud hüpoteese. K. Krippendorffi (1980) sõnul on sisuanalüüsi uurimistehnika andmete põhjal konteksti kohta täpsete ja põhjendatud järelduste tegemiseks.

Sisuanalüüs ei eelda niivõrd objektide kirjeldamist mingite tunnuste järgi konkreetselt, vaid eeldab pigem paljude ühikute analüüsi käigus saadud tulemuste põhjal järelduste tegemist nõ tekstiväliste nähtuste kohta. Kvantitatiivsus annab võimaluse mõõta objekte numbriliste näitajatega, valimisse kuuluvate tekstide kirjeldamine kõikide analüüsikategooriatega tagab objektiivse tulemuse. (Kalmus, 2003)⁴

See meetod võimaldab mul kõige hõlpsamini valitsuskoalitsiooniga seonduvaid tulemusi kirjeldada ja võrrelda omavahel erinevate teemade kajastusi ning kriitikat. Lisaks kvantitatiivsetele tulemustele kasutan ka **kvalitatiivset sisuanalüüsi**, mille eesmärgiks on leida uuritavate sündmuste kajastamise viis ning nendega seotud põhiprobleemid. Selle meetodi kasutamine võimaldab anda ammendavama vastuse töös püstitatud uurimisküsimustele. Analüüsi illustreerivad tsitaadid on eraldi kaardistatud teemade kohta teksti sees kursiivkirjas. Lisaks sellele on lisanud 5 kokkuvõtavad tekstinäited teemade kaupa.

Uuritav periood jäi ajavahemikku **10.04.2003 – 13.04.2005**. Kuna töö teemaks on *Valitsuskoalitsiooni meediarepresentatsiooni muutumine 2003. – 2005. aastal Postimehe näitel*, sai perioodi alguseks valitud 37. valitsuse ametisse kinnitamise

⁴ Kalmus, V. Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid ainekursus Avatud Ülikoolile 2003.

kuupäev 10.04.2003. Perioodi lõppemise ajaks määrasin 2005. aasta 13. aprilli, mil ametisse astus uus Andrus Ansipi juhitud valitsus.

Andmeallikateks valisin uurimisperioodi jooksul kõik Postimehe trükiversiooni arvamislehekülgedel ilmunud artiklid, mille pealkiri, autor ja/või sisu viitasid käesolevale valitsuskoalitsioonile, valitsusliidu erakondadele/liikmetele ja ministritele ning valitsuse otsustele/tegevustele.

Postimehe arvamisleheküljed analüüsi allikateks on valitud sellel põhjusel, kuna Postimees on üks üleriigilisi päevalehti. Eeldatavalt avaldub arvamuskülgedel adekvaatsem pilt sellest, kui erinevalt autorid representeerivad koalitsiooni, kuna siin toimub teksti koostamine mitte ajakirjaniku vahendusel, vaid erinevate gruppide esindajate poolt.

Analüüsitavasse tekstikogumisse kuulus kokku 651 valimikriteeriumile vastanud artiklit.

Põhimõtted, millest analüüsi tehes lähtusin:

1. Valimisse sattumiseks peab artikkel kajastama otseselt valitsuskoalitsiooni (liikme) tegevust/otsust. Valimisse ei mahtunud artiklid, kus oli sees pelgalt sõnad *valitsus(koalitsioon)*, *minister*, kuid artikli sisu rääkis muul teemal. Näiteks on artikkel, kus õiguskantsler Allar Jõks kirjutab õpilaste vaimsest tervisest “*Õpilaste vaimne tervis nõiaringis*”. Viidatud on tekstis valitsuse poole üldises kontekstis: “*Kahe juhtumi menetluse käigus jõudsin järeldustele, mis on ettepanekutena ära toodud pöördumises Riigikogu, valitsuse ja koolide esindajate poole.*” (PM, 10.04.2003). Teise näitena, kus artikkel valimisse ei mahtunud, kirjutab Heiki Kortspärn artiklis “*Demagoogia ei aita*” samuti *uuest valitsusest* üldiselt, rääkides tegelikult kogu artiklis hoopis muul teemal: “*Suurärimeestele oli/on lepingut vaja selleks, et siduda ametisse asunud uue valitsuse ja Riigikogu käed mitte valijate tahte vaid ärimeeste soovidega.*” (PM, 12.04.2003). Valimist jäid välja ka artiklid, mis sisaldasid sõna *valitsus*, kuid mille tegevus/otsus seostus opositsiooniga, umbmääraselt või spetsiifiliselt: “*Kuigi valitsus ei toetanud Keskerakonna plaani kuulutada vabaks terve töönädal, mis jõulude ja uue aasta vahele jääb, leidis Riigikogu eile esimesel lugemisel, et sama plaani teine pool, 24. detsembri riigipühaks kuulutamise kohe prügikasti ei lenda.*” (Liisi Poll, PM, 16.03.2005; “*Eestit peab esindama Moskvas valitsuse liige*” (Arnold Rüütel, PM, 08.03.2005).

2. Žanrtite kategoriseerimine annab ülevaate, kuidas jaguneid artiklid arvamislehekülgedel valitsuskoalitsiooni kohta. Žanreid kategoriseerides märkisin alguses eraldi välja *Päeva kirja* ja *Lugeja kirja*, kuid analüüsi käigus liitsin nad kokku, kuna tulemus ei olnud märkimisväärne. Samuti käitusin rubriikidega *2 küsimust* ja *küsitlus*. Rubriik *Teised Meist* annab ülevaate, kui suur osa välismaisest ajakirjandusest kommenteerib EV valitsust.

3. Kõneisikuteks kodeerisin oma töös ainult koalitsioonierakondade esindajad, kuna oma töö üheks eesmärgiks seadsin selle, et teha kindlaks valitsuskoalitsiooni peamised kõneisikud. Kõneisikuteks lugesin need, kes olid tekstide autorid või tsiteeritavad, lisaks sellele lugesin kõneisikuteks ka need, keda mainitakse umbisikulisemad (“...sõnul”, “... teatel”) ning need, kes esinesid viitega lehe muus artiklis või lehenumbri: “*Tundub, et viimasel ajal on raske haridusest rääkida ilma religiooniõpetust puudutamata. Nii kinnitab ka värske haridusminister Toivo Maimets 17. aprilli Postimehe intervjuus, et kohustusliku usundiõpetusega satuks Eesti häbiväärsesse olukorda, ning lisab, et eetikast ja usuasjadest peaksid rääkima ajaloo- ja filosoofiaõpetajad.*” (Toomas Jürgenstein, PM, 21.04.2003). Kui ministrit tsiteeriti ilma nimeta, läks ka tema kõneisikuna arvesse.

4. Teemad kujunesid välja töö käigus klassifikatsiooni tulemusena. Korduvteemadeks kodeerisin need teemad, mis põhiteemana esinesid vähemalt kahes artiklis. Need teemad, mida esines perioodi jooksul vaid korra, liigitasin *muu* alla (nt *nulltolerants, õigusabi, jõmlus*). Lähtuvalt tekstist märkisin erinevad märksõnad (*emapalk, vanemapalk* ja *vanemahüvitis*), kuid analüüsi käigus liitsin nad kokku ühte kategooriasse. Näiteks *haridusreform* ja *rahandus* hõlmasid enda alla samuti erinevaid käsitlusi, kuid kokkuvõttes nimetasin nad üheks teemaks (eraldi kirjutan need tekstisiseste näidete abil töös lahti). Samuti üldistasin näiteks *metsa- ja metsaraie*-teemalised artiklid *keskkonna* alla. Üheks teemaks kodeerisin kokku *uue poliitika* ja “*uue poliitika*”, kuna sisuliselt on tegu küll ühe ja sama asjaga, kuid viimasele tekkis meedia vahendusel uus tähendus ja seda analüüsin töö 4. peatükis. Üldises analüüsis liitsin kokku ka kõik Euroopa Liitu puudutavad artiklid - *EL-liitumine, Europarlamendi valimised, Euro-ühisraha*. Analüüsidest valimisperioode, lähtusin konkreetselt väljakujunenud teemadest.

5. Kommentaatorid (allikad) arvamislehekülgedel jagasin kuueks – vastavalt opositsiooni erakonna liige (OE), ajakirjanik (A), lugeja (L), ekspert (E), ajaleht (PM) ja koalitsioonierakonna liige (KE). Kommentaatoriteks (allikaks) lugesin loo autori, kõik sõna saanud osapooled ja tsiteeritavad. Kommentaatorite üldarv (680) on artiklite koguarvust (651) erinev, kuna neid võis ühes loos esineda rohkem kui üks, kuid igat kommentaatori esindajat üle ühe artikli kohta olla ei saanud. Näiteks kui artiklis „*Kas välisminister on süüdi riigisaladuste kadumises?*” (PM, 10.02.2005) küsitlevad peaminister Juhan Partsi dokumendikadumise teemal mitmed erinevad poliitikud Keskerakonnast (OE), Isamaaliidust (OE), Res Publicast (KE) Reformierakonnast (KE) ja sõltumatud isikud (E), siis on artikli kommentaatoriteks E, KE ja OE. Selline kodeerimine annab ülevaate, kui paljud erinevad osapooled artiklites sõna saavad.

6. Hinnangute kategoorias – suhtumine valitsuskoalitsiooni(liikmesse) otsusesse/tegevusse – lähtusin tonaalsuse määramisel nii otsesest hinnangulisest sõnakasutusest (häbistav, tõsine, hävitav, hea, halb, räpane, ühine positiivne jne), kui ka artiklis välja toodud argumentatsioonidest, mis hinnangut võisid kallutada. Näiteks kodeerisin valitsuskoalitsiooni suhtes „positiivseks“ suhtumise „*Koalitsioon on käitunud justkui kolmedele ja neljatele õppinud koolipoiss, kuid me oleme loonud kõik eeldused selleks, et suve lõppedes saaksime vaid neljasid ja viisi. Valijad ei pea valitsuses pettuma.*“ (Parts, J. PM, 20.06.2003); teine näide on suhtumisega „positiivne, kriitiliste märkustega“: „*Kahtlemata on ametist tagandamine kergem karistus kui need vintsutused, mis võivad väärteo- või kriminaalmenetluse korral oodata vähemalt kaheksat väljapaistvat Eesti poliitikut või suursaadikut, kelle käest dokumendid kadusid.*” (Muuli, K. PM, 10.02.2005). „Negatiivse“ hinnanguga suhtumise näide: „*Uue kolmikliidu koalitsioonileppe nõrgim külg ongi tema ebareaalsus. Üle poole sellest jääb ilmselt rahapuudusel ellu viimata.*“ (Raju, O. PM, 16.04.2003); näide „negatiivsest, kriitiliste märkustega“ aga: „*Postimees leiab, et nii kaalukaid asju ei tohi välja käia ilma eelneva analüüsita ja rakendusmehhanisme põhjalikult läbi mõtlemata. See murendab usaldust koalitsiooni ja koalitsioonilepingu vastu.*“ (PM, 19.04.2003). Kui artiklis esines mitu kõneisikut-kommentaatorit ja nende hinnang oli ühtne, kodeerisingi hinnangu vastavalt. Kuid kui erinevate osapoolte vahel tekkis ühes artiklis vastuolu hinnangu andmisel, kodeerisin teema „analüütiliseks“, näiteks: „*Maksulubaduste täitmise algus,*“ (Veetõusme, A. PM, 03.07.2003) Töö analüüsi esitamise lihtsustamiseks liitsin kategooriad „positiivne” ja „positiivne kriitiliste

märkustega”; „negatiivne” ja „negatiivne kriitiliste märkustega”; ning „analüütiline” ja „neutraalne” kokku.

7. Et minu töö üheks eesmärgiks on uurida, kas ja kuivõrd erines autorite suhtumine valitsuskoalitsiooni avaliku arvamuse omast, siis võtsin võrdluseks TNS Emori avaliku arvamuse uuringu reitingutulemused *Toetus valitsusele* (Riigiseire – Valitsus ja Euroopa, detsember 2004, www.riigikantselei.ee/). Selline võrdlus aitab näha, kas ja kuidas kujundab Postimees avalikku arvamust. Lähtudes Emori avaliku arvamuse tulemuste äärmuslikematest muutujatest, jagasin kõik valimisse sattunud artiklid *Valimiperioodideks* (kokku 22 tükki). Valimiperioodid jagasin kuupäevaliselt ühele Emori avaliku arvamuse uuringuperioodide äärmuslikemate tulemustega hinnanguskaalal (Lisa 2, joonis 3). Kuna TNS Emor väljastas viimase uurimistulemuse *Toetus Valitsusele*⁵ 15.12.2004 seisuga, siis viimased kaks perioodi oma töösse määrasin alates 16.12.2004 kuni uurimisperioodi lõpuni 13.04.2005 kunstlikult, jagades 89 artiklit kahte viimasesse perioodi vastavalt 41 ja 48 artiklit. Märkuseks kirjutan juurde, et Emor hindas toetust valitsusele 10-palli skaalal. Oma töös hindasin ma artiklite tonaalsust hinnanguliselt 4-palli skaalal. Tabelis 5 on perioodide kaupa välja toodud Emori uuringutulemuste hinnangud valitsuse tegevusele ja Postimehe artiklites kajastatud tonaalsus. Tabelis olevate graafiliste joonte dünaamiline liikumine periooditi näitab vastavalt kas omavahelist kooskõla või erimeelsusi avaliku arvamuse ja Postimehe vahel.

8. Empiirilisi tulemusi kajastavas peatükis näitan artiklite kodeerimisel saadud arvused kas protsentidena, absoluutarvudena või mõlemaid korraga. Lisaks sellele kasutan tabelleid.

⁵ 30.06.2004 seisuga peatati riigiseire (valitsuse, erakondade ja EL toetus elanikkonnas) uuringu tellimine, otsus tellimise jätkamise osas tehti pärast konsultatsiooneturu-uuringu ja avaliku halduse spetsialistidega 1. septembriks 2004. Riigiseire tellimine peatati taas jaanuaris 2005 - www.riigikantselei.ee

4. Andmete esitamine ja analüüs

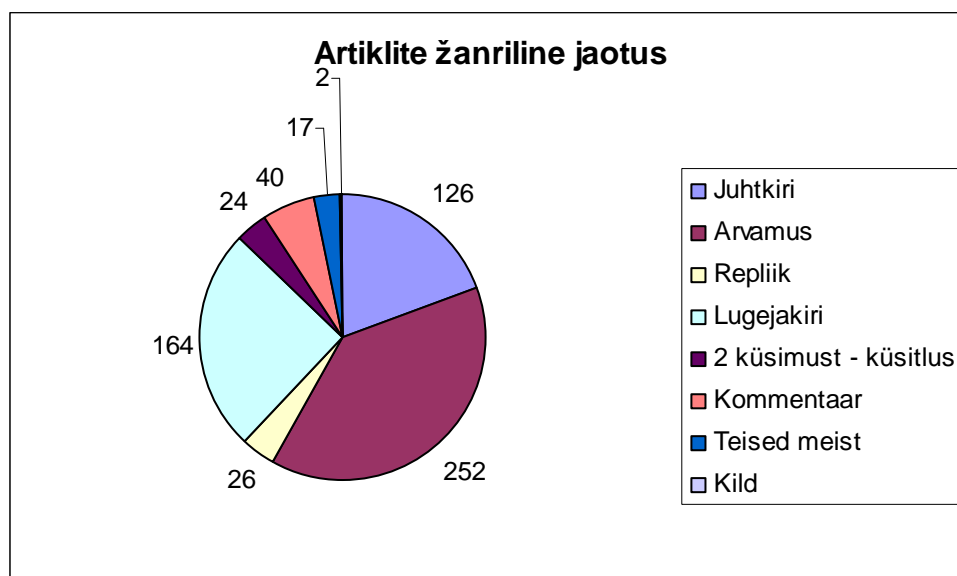
4.1 Milliseks kujunes valitsuskoalitsiooni meedia-representatsioon?

4.1.1 Millised valitsusega seotud sündmused avaldasid avalikkusele suurimat (positiivset/negatiivset) mõju?

Selleks, et saada teada, millised teemad ja sündmused jõudsid Postimehes vahendusel avalikkuseni ja mis võisid mõjutada ühiskonna suhtumist valitsusse, vaatan, millistes žanrites lood ilmusid ning analüüsin kogu perioodi nii teemade/sündmuste kui ka hinnangute kategoorias.

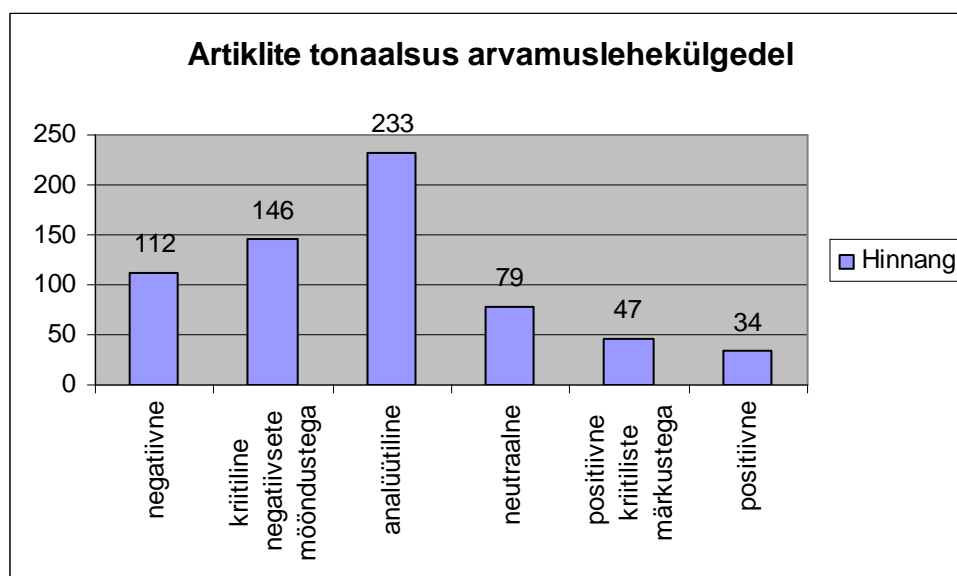
4.1.1.1 Valitsuskoalitsiooni käsitlevate artiklite žanriline jaotus

Valimisse kuulunud 651 artikli hulgas oli eeldatavalt kõige rohkem arvamuskirjeid – 252 (38,7%). Lugejakirju oli 164 (25,2%) ja Juhtkirju 126 (19,4%). Ülejäänud artiklid avaldati rubriikides Kommentaar 40 (6,1%), Repliik 26 (4%), 2 küsimust 24 (3,7%), Teised Meist 17 (2,6%) (9 erinevat välisriigi väljaannet) ja Kild 2 (0,3%). Lugejakirjadest moodustas 13,8% Päeva kiri (20 artiklit); rubriigis 2 küsimust on aga 16,7% küsitlusi (4 lugu). Ülevaate jaotusest annab tabel 1.

Tabel 1.

4.1.1.2 Valitsuskoalitsiooni käsitlevate artiklite tonaalsus

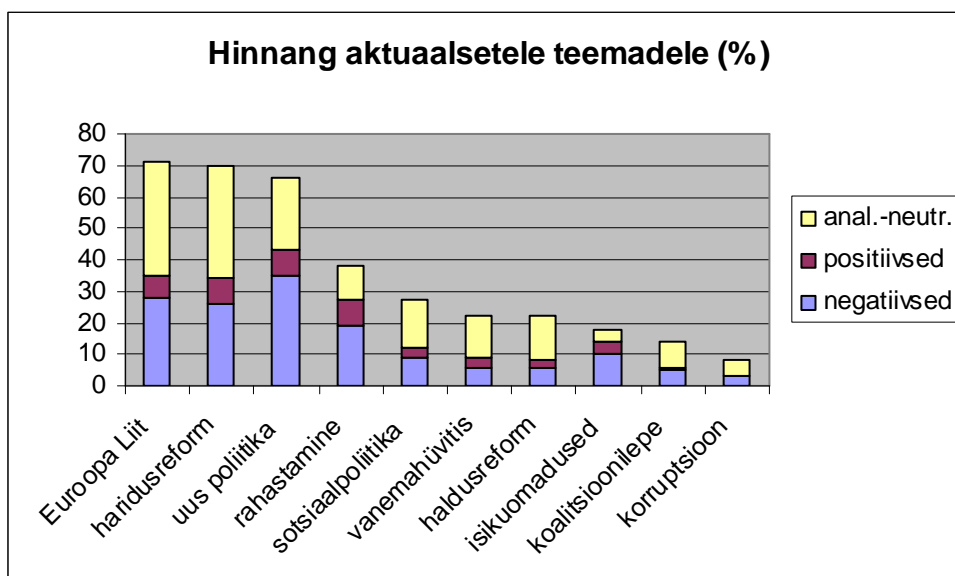
Tabel 2.

Analüüsidest Postimehe arvamislehekülgedel väljendatud suhtumisi valitsuskoalitsiooni ja selle liikmetesse/otsustesse, selgus, et *neutraalset* (79 artiklit – 12,1%) ja *positiivset* kajastust (81 artiklit – 12,4%) leidnud artikleid esines kogu uurimisperioodil peaaegu võrdselt, moodustades kokku ligi veerandi artiklite koguarvust. Neist *täiesti positiivse* sisuga artikleid oli 34 (5,2%) ja *positiivseid kriitiliste märkustega* 47 (7,2%).

258 *negatiivse tonaalsusega* artiklit moodustasid kokku 39,6% artiklite kogumahust, arvuliselt on see peaaegu võrdne *analüütiliste* artiklitega – 233 tükki (35,6%). *Täiesti negatiivse* suhtumisega artikleid kirjutati 112 korral (17,2%), *kriitilis-negatiivseid* artikleid valitsuskoalitsiooni kohta esines aga 146 korda (22,4%). Ülevaate tonaalsuse kohta annab tabel 2. Edaspidi kasutan töös tonaalsust analüüsidest lihtsustatud varianti, liites omavahel kokku „negatiivsed” ja „kriitilised negatiivsete mõõndustega”, „positiivsed” ja „positiivsed kriitiliste märkustega” ning „analüütilised” ja „neutraalsed” hinnangud.

4.1.1.3 Artiklite temaatiline ja hinnanguline jaotus

651 artiklit jagunesid 67-ks erinevaks korduvteemaks. Neist 10 (356 artiklit – 54,7%) teemat olid sellised, mis osutusid aktuaalseks kogu kaheaastase valitsemisperioodi jooksul. Tabelist 3 on näha, millise hinnangu andsid autorid neile teemadele, mis olid päevakorral terve perioodi vältel. 356-st artiklist olid hinnangulised 187 (52,5%).

Tabel 3.

Positiivseid oli neist vaid 43 (23%), seega alla veerandi. Negatiivse sisuga artikleid oli kokku 144 (77%). Neid teemasid, millel hinnangulisus ületas 50%, oli 5. Ülejäänud 6 teema puhul oli tegemist pigem neutraalse-analüütilise suhtumisega. Pingerea alusel annan iga teema kohta lühiülevaate, kuidas sellesse suhtuti ja mis täpsemalt toimus.

Kõige rohkem kajastati **Euroopa Liidu** teemat – **71 artiklit (10,9%)**. See omakorda jagunes: *EL-liitumist* puudutavad artiklid (33 – 45,2%); *Euro ühisrahaga* seotud teemad (3 – 4,1%); *EL-laienemine* (5 – 6,8%) ja *Europarlamendi valimised* (28 – 39,4%). Valitsuskoalitsiooni välispoliitika üks prioriteete oli Euroopa Liiduga liitumine. Selle kohta ilmus kokku 33 artiklit, neist olid 5 positiivsed ja 10 negatiivsed. Diskussioon leheveergudel toimus just selle üle, kas liitumiseks on õige aeg või mitte. EL võrreldi NSVL-iga, kardeti oma iseseisvuse kaotamist. Europarlamendi valimiste teemal kirjutati 28 artiklit, milledest vaid 1 olid positiivne ja pea pooled (13) negatiivsed. Võitlus leheveergudel toimus eurosaadikute üle ning arutluse all olid ka avatud ja suletud nimekirjad valimistel. Europarlamendi valimisi saatis ebaedu just madala osalusprotsendi tõttu ning üks põhjus on kirjas 14. juuni Postimehe juhtkirjas: „*Silmatorkavalt vähe käis aga inimesi valimas just mitmes uues liikmesriigis, mis viitab sellele, et europarlamenti roll jäi inimestele lihtsalt arusaamatuks. Eestis tegid kolm valijat neljast selles segases olukorras kahjuks halvima valiku, loovutades otsustusõiguse teistele ja nõrgestades sellega oluliselt europarlamenti saadikute mandaati.*” (PM, 14.06.2004). 5 korral kirjutati EL-laienemisest ja 3 artiklit oli kirjutatud Euro ühisrahast.

71-st artiklist 7 (9,9%) olid positiivsed ja 28 artiklit (39,4%) negatiivsed.

Haridusreformist kirjutati **70 artiklis (10,8%)**. See omakorda jagunes: „21. sajandi kooliprogrammi“ teemaks, mida kajastati 11 artiklis (15,7% kogu haridusreformist). *Õpetajate palgaküsimuse, Kutsesobivuse ja Eliitkoolide kaotamise* kohta ilmus igal teemal 4 artiklit (5,7%). Sama palju kordi (5,7%) esines artikleid ka „*Heale õpetajale topeltpalk*” kohta. *(Väike)koolide sulgemist* kohta oli 3 artiklit (4,3%) ning *Töö- ja puhkeaja seadusest, Tähtajalistest töölepingutest ja Õpetajate streigist* 2 artiklit (2,8%) igal teemal. Haridusreformi teema puhul on tegu sellise valdkonnaga, mille alla koondusid paljud erinevad probleemid seoses koalitsioonilepinguga. Aasta pärast ametisse astumist kirjutati 14. aprilli Juhtkirjas: „*Tundub, et haridusministeerium on asunud korraga kõigi haridusprobleemide kallale, raske, kuigi ideaalne, oleks need korraga lahendada.*” (PM, 14.04.2004). Suurimat tähelepanu pöörati programmile „21. sajandi kool,” mille kohta ilmus 11 artiklit. Minister Maimets defineeris mõistet järgmiselt: „*21. sajandi kool*” on terviklik programm, mille eesmärgiks on saavutada see, et meie lapsed saaksid õppida korralikes oludes.” (PM, 08.05.2003). Koalitsioonileppes ära märgitud väljend „*Heale õpetajale topeltpalk!*” kujunes leheveergudel samuti üheks oluliseks fraasiks. Tekkis küsimus, millega täpsemalt on tegu ja sellest kirjutati 5 korral. *Õpetajate palgateemal* ilmus 4 artiklit, *koolide sulgemisest* 3 ja *eliitkoolide kaotamisest* 4.

Hinnangulisi artikleid oli selle teema puhul kokku 34 (48,5%), need jagunesid 8 (11,4%) positiivseks ja 26 (37,1%) negatiivseks artiklikuks.

Uut poliitikat puudutavaid artikleid esines kokku **66 (10,1%)** kogu perioodi jooksul. Et tegu on sellise teemaga, mis on seotud rohkem või vähem konkreetsete otsuste ja sündmustega, siis on ka artiklite esinemissagedus tihedalt seotud valitsusperioodi ajal toimunuga. Valitsuse ametisseastumise alguses suhtuti uude poliitikasse (lubadustesse) suure ettevaatusega ja skeptiliselt. Põhjanaanabrite päevaleht tõstatas 2 päeva peale valitsuse ametivande andmist küsimuse: „*Iseasi on, kas uus valitsus saab võimaluse valitud suund ellu viia. Nii mõnedki ennustavad RRRile lühikest iga. Hea märk pole seegi, et kogenumaid poliitikuid Partsi valitsuse ministrikohad ei huvitanud.*” (Turun Sanomat, PM, 12.04.2003). Tiit Karuks väidab samas lehes, et ka meie analüütikud kahtlevad „*uue koalitsiooni valmisolekus lunastada rahvale antud osalt populistlikud lubadused.*” (PM, 12.04.2003) Kui 2003. aasta lõpuks oli

positiivse suhtumisega artikleid 3, milledest täiesti positiivseid vaid üks (seegi peaministrilt endalt): „*Valija ei pea pettuma,*” (Parts, J. PM, 20.06.2003), siis negatiivseid oli selleks ajaks juba 14. Näiteks: „*Uue kolmikliidu probleemidest,*” (Jaeger, A. PM, 12.06.2003); „*Kollanokluse võim,*” (Vöörmann, M. PM, 13.08.2003); „*Teel lõhestunud ja suletud ühiskonda,*” (Ruutsoo, R. PM, 16.10.2003); „*Debatt: Kas Eesti poliitika sai 2003. aastal uueks?*” (Tarand, I. PM, 30.12.2003). Tundub, et juba ainuüksi selliste artiklite ilmumine hoidis pidevalt kätt Res Publica juhitava valitsuse pulsil. Seda enam, et tegu oli nõ uue nähtusega Eesti poliitikamaastikul, oli võimalus, et ka eksisammud tulevad paremini esile. „Uus poliitika” tõusis päevakorda eriti siis, kui valitsus sattus vastuollu oma lubadustega, mille ta andis ametisse astumisel – eetilisuus ja uut moodi riigi valitsemine. Kõige rohkem ilmus selle teemalisi artikleid (6) kuu aja jooksul pärast K. M. Vaheri kiiruseületamise skandaali, kui eriti teravalt reageeriti peaministri otsusele jätta justiitsminister ametisse. Juba 3. juuni juhtkiri ütleb, et „...saabumas on vaikiv ajastu. Põrmu on tallatud Res Publica valimiseelsed lubadused, et uus poliitika tähendab vähem saladusi ja rohkem avatust...” (PM, 03.06.2003). Järgmise päeva lehes küsib ka Urmas Klaas: „*Ma jälgin hirmuga, kas Parts suudab hoiduda sõnade söömisest. Hirmuga seepärast, et Res Publica valitsemise üheks tunnusjooneks on kujunemas probleemide mahavaikimine ning neist avalikult rääkijate jälitamine ja represseerimine.*“ (PM, 04.06.2003) (Politseikomisar Indrek Sirgi vallandamisest). Ja jätkuvalt, isegi rohkem kui aasta möödudes kirjutab sotsioloog Juhan Kivirähk Res Publica juhitevast valitsusest, et neil ei ole kombeks „asju avalikult ajada”: „*RP juhid ei oska aimatagi, et valija soov nende poolt hääletades polnud mitte Partsi, Paltsi ja äraostmatuid võimule aidata ning seejärel vaguralt nende targa valitsemise vilju tarbida, vaid uue poliitika raames ise võimalust saada riigis toimuvat mõjutada. Kas tõesti on erakonna juhid unustanud ära oma erakonna nime tähenduse eesti keeles, milleks on „Avalik Asi”!...*” (PM, 23.08.2004) Sellest teemast olid 13 (19,7%) artiklit sellised, mille puhul tekkis uuele poliitikale minu töös vastanduv tähendus „uus poliitika” just seetõttu, et kui valimiskampanias lubatud ausa, läbipaistva ja eetilise valitsemisega tekkisid rahval suured ootused, siis erinevatel põhjustel muutusid lootused pettumusteks. Seetõttu moodustas põhjendatult suure osa nendest 66-st artiklist negatiivsete artiklite osakaal (35 artiklit – 53%). Positiivseid artikleid uue poliitika teemal oli vaid 8 (12,1%).

Rahastamise teemal kirjutati kokku **38 artiklis (5,8%)**. See jagunes eraldi mitmeks alateemaks: kõige suuremat tähelepanu pälvisid *Säästuprogramm (kuluhüvitis)* (7 – 19,4%) ja *Tudengite toetamine* (6 – 8,6%). *Riigieelarvet* käsitleti 5,7% (4) ja *Lisaeelarvet* 2,8% (2) juhtudest ning *Kaitsekulutustele* ja *Ministrite tasustamisele* pöörati tähelepanu 4,2% (3) teemast. Kõige suurem poolehoid kuulus artiklite autoritel just riigieelarvet ja säästuprogrammi (kuluhüvitist) käsitlevatele artiklitele, mis olid ka koalitsioonileppes olulisel kohal: „*Positiivne lisahoo eelarve,*” (Palts, T. PM, 06.05.2003); „*Priiskamise lõpp!?*” (PM, 30.10.2003); „*Riigimehelik eelarvekava,*” (PM, 14.03.2005). Negatiivse suhtumise osaliseks said lisaeelarve taotlemine, tudengite toetus ja kaitsekulutustele raha eraldamine. Lisaeelarve taotlemisele pani piirid seadus ja see tekitas kriitilist arutelu ning vaidlusi: „*Kahtlane kuulsus,*” (PM, 13.05.2003); „*Kas lisaeelarve läheb seadusega pahuksisse?*” (Männik, J. PM, 14.05.2003). Negatiivne kriitikat kaitsekulutuste suhtes, näiteks Iraagi sõja toetamine: „*Väljapoole laristame, kodus koonerdame,*” (Tamme, A. PM, 05.05.2003), lisaks diskussioon teemal, kuidas Partsi valitsus püüdis taganeda NATO-le antud lubadustest eraldada sisemajanduse kogutoodangust 2% kaitsekulutustele: „*Kaks protsenti,*” (Sildam, T. PM, 01.11.2004); „*Sõnamurdjate salalepingud,*” (Tarand, A. PM, 16.11.2004).

38-st artiklist 8 (21,1%) olid positiivsed, negatiivse suhtumisega artikleid oli 19 (50%).

Sotsiaalpoliitika osakaal oli artiklite kogumahust **4,1% (27)**. Sotsiaalpoliitika teemal kirjutati nii tervishoidust kui rahade eraldamist erinevatele valdkondadele (pensionärid, lastega pered, meditsiin). Üldiselt nähti riigi sotsiaalpoliitikas suurt lünka, mille täitmiseks on valitsus küll koalitsioonileppes välja käinud ideid, kuid erinevatel põhjustel sotsiaalvaldkonna arendamine ei edene: „*Nagu Reformierakonna ja Keskerakonna valitsus poolteist aastat tagasi, nii suhtub ka tänane 3R koalitsioon sotsiaalküsimustesse pelglikult. Kaks valitsust sarnanevad selles, et mõlemad kardavad sotsiaalprobleemide kiiret lahendamist. Järgnevad näited kinnitavad, et sotsiaaltoetuste riigist on asi Eestis väga kaugel ning kartmise asemel oleks vaja end lõpuks kokku võtta.*” (Ilves, T. H. 07.10.2003).

Neist 27-st artiklist oli positiivseid 3 (11,1%) ja negatiivseid 9 (33,3%).

Haldusreformist kirjutati kogu valitsemisperioodi jooksul **22 artiklit (3,4%)**, sellest moodustas 13,6% *Politsei haldusreformi* teema (3 artiklit). Mõte valdade liitmisest tundus paljudele hea, kuid kuidas seda ideed ellu rakendada, jäi selgusetuks. Lahkhelid erakondade vahel ei aita probleemi lahendamisele kaasa: „*Maavanemate probleemiga ummikusse jõudnud valitsus ja koalitsioon tervikuna ei anna oma alamatele just head eeskju mõistlikust valitsemisest, demonstreerides pigem vastuolude valus vaevlemist ning otsuste järjest edasi lükkamist,*” (PM, 05.12.2003). Küsimusele haldusreformi toimimise kohta vastas Tarmo Loodus: „*Parim lahendus Eestile on 100 omavalitsust, mis moodustuvad paraja suurusega gümnaasiumi ja kiriku järgi - kihelkondlikud omavalitsused. Omavalitsuste arv pole eesmärk omaette, vaid inimeste parem elu igas Eestimaa paigas. Tore, et Parts on hakanud asjadest aru saama!*” (PM, 19.12.2003). Samas oli ta seda meelt, et sisuline reform jääb erinevatel põhjustel ikkagi olemata. Üldise haldusreformi käigus oli valitsusel plaanis reformida ka politseid (3 artiklit).

Hinnangulist suhtumist oli haldusreformi puhul oli vaid 8 artiklis (36,7%). Positiivset suhtumist väljendati selle teema 22 artikli juures vaid 2 korda (9,1%) ja negatiivset 6 korda (27,6%).

Vanemahüvitise teemal kirjutati samuti kokku **22 artiklit (3,4%)**, kuid see teema oli aktuaalne just 2003. aasta lõpuni. Seega oli vanemahüvitis esindatud intensiivsemalt kui haldusreform. Rahvastikuminister Rummo edastas positiivse sõnumi artiklis, mille üle oli juba pikalt arutletud ja mida oodati: „*Vanemahüvitis tuleb,*” (Rummo, P. E. PM, 22.07.2003). Negatiivset kriitikat tekitas edaspidi aga see, milliste reeglite alusel hakatakse vanemahüvitist maksma: kas keskmise palga alusel või individuaalsest palgast sõltuv hüvitis. Teine probleem oli aga selles, mille valitsuse kohta tõi professor Jürgenson välja 24. juuli Postimehes: „*Arvestades, et valitsuse, sotsiaalministri ja nende ideoloogide poolt pole avalikkuse ees inimeste sellist eristamist (rikaste ja vaeste) vähemalgi määral põhjendada suvatsetud ja kriitilistele artiklitele pole reageeritudki, siis ei saa valitsuse käitumist teisiti kui ülbeks teerullimiseks kvalifitseerida.*” (24.07.2003)

Positiivseid artikleid esines 3 juhul (13,6%) ja negatiivseid 6 korda (27,3%).

Isikuomadusi käsitleti **18 artiklis (2,8%)**. Isikuomaduste alla koondus see, kuidas autorid hindasid poliitikute käitumist ja hoiakuid teatud otsuste ja sündmuste puhul –

hinnang isiksusele, maine, poliitiku pädevus (rumalus-tarkus) jne. Näiteks viitavad juba teatud artiklite pealkirjad isikuomadustele: „*Ere proua esimees*,”: „*Ergma on värvikas kuju. Tunnustatud täheteadlane (muide, EL teaduspreemia žürii esimees), akadeemik on kõike muud kui kipsnäoga poliitik*,” (PM, 17.10.2003); „*Meeldetuletuseks Atonenile*,”: „*Lugupeetav Meelis Atonen, te ei ole jumal, vaid rahva tahte elluviija. Kirjutage see endale üles ning olge nii kena ja lugege seda enne oma järjekordseid sõnavõtte*.” (Puutsa, A. PM, 05.05.2004).

Neist 18-st artiklist 4 (22,2%) olid positiivse sisuga, negatiivse suhtumisega artikleid oli 10 (55,6%).

Koalitsioonileppest endast kirjutati **14 artiklit (2,2%)**. Need artiklid käsitlesid erinevaid valdkondi – majandus, erastamine, erinevate valdkondade rahastamine, õpetajate tähtajalised töölepingud jne. Koalitsioonileppe lüngad ei lasknud ennast kaua oodata. Juba esimese kuu jooksul kritiseeriti leppe olemust. „*Koalitsioonilepet on võimatu täita*,” (Raju, O. PM, 16.04.2003); „*Koalitsiooni-lepingu kurvid*,” (PM, 19.04.2003); „*Koalitsioonil puudub tööpoliitika*,” (Pärnits, K. PM, 28.04.2003). Juhan Kivirähk kirjutas koalitsioonilepingu kohta järgmist: „*Oleks poliitiliselt kultuuritu hakata vaid veidi üle kahe kuu ametis olnud valitsuselt kõigi koalitsioonilepingus antud lubaduste elluviimist nõudma. Kuid lepingus lubatud valitsemisstiili elemente – hoolivust, informeerimist, sallivust, avatust ja vastutustunnet – on õigus oodata kohe esimesest päevast alates*.” (PM, 18.06.2003)

Positiivselt hinnati lepet vaid 1 (7,1%) artiklis, 5 (35,7%) lugu olid negatiivsed. Ülejäänud 57,1% puhul analüüsiti ja kirjeldati lepet kui sellist.

Võitlus korruptsiooniga oli see teema, mida esines märkimisväärselt vähem (**8 artiklit – 1,2%**). Korruptsioon avaldus kahel kujul: 1) valitsuse ministreid süüdistati korruptsioonis nende endi rikkumiste (ja „kinnimätsimiste”) tõttu (nt. Vaheri kiiruseületamine ja Paltsi maksuvaidlus): „*Oma liiklusrikkumiste koorma alt ei saanud peaminister Juhan Parts midagi teha omasuguse seaduseirajast justiitsministriga. Nüüd rabeleb klassikalises huvide konflikti soos rahandusminister Tõnis Palts. Rahandusministri käitumine on üks poliitilise korruptsiooni esinemisvorme*.” (Tammerk, T. PM, 28.07.2003); 2) valitsuse kava oli hakata tõhustama korruptsioonijuhtumite avastamist riigis (kohalikes omavalitsustes):

„Kuritegevusvastane võitlus iga hinna eest?” (Sootak, Varul, PM, 15.03.2005);

„Heade kavatsuste tragöödia,” (Tallo, I. PM, 16.03.2005).

Kordagi ei suhtunud teemasse positiivselt, negatiivseid artikleid oli 8-st 3 (37,5%).

4.1.1.4 Artiklites kajastatud sündmuste jaotus arvamislehekülgedel

Erinevalt nendest teemadest, mis olid pidevalt päevakorral, kirjutati sündmustest rohkem või vähem intensiivsemalt konkreetsetel ajavahemikel. Kõik sündmused, millest valitsusperioodi ajal kirjutati, on artiklite esinemissageduse järgi pingerea alusel välja toodud tabelis 4. Sündmustest kirjutatud artikleid oli kokku 227, need moodustasid artiklite koguarvust 34,7%. Nagu tabelist näha, kajastati sündmusi nii hinnanguliselt kui neutraalselt. Hinnangulisi artikleid oli kokku 127, neist vaid 28 (22%) positiivsed. Negatiivse suhtumisega artikleid oli tervelt 99 (78%).

Jrk. nr.	Sündmused	Hinnangulised artiklid		Neutraalsed
		Positiivsed	Negatiivsed	Artiklid
1	Lihula monumendiskandaal		14	7
2	Valitsuskriis	7	4	9
3	Võimukriis	1	6	13
4	Vaheri kiiruseületamine		13	5
5	Iraak		4	8
6	Karistusseadus	2	3	6
7	Dokumendiskandaal	2	4	5
8	Maksuvaidlus		7	3
9	Rahvastikupoliitika	4	1	5
10	Maksureform		5	4
11	Tallinna võimutüli		4	4
12	Keskkond	2	1	5
13	Ühiskondlik lepe	1	1	5
14	Omandireform	3	4	
15	Praamiliiklus	1	1	5
16	Möödikute skandaal	1	3	3
17	Alkoholimüügi keelustamine	1	1	3
18	RP-RE lepe	2	2	1
19	Teraviljaskandaal		2	3
20	Suhkrutrahv		3	2
21	Abiminister	1	3	
22	Töölepingu seadus		3	1
23	Ministriportfelli skandaal		2	2
24	Usundiõpetus		2	1
25	Rongiliiklus		2	
26	Narkoskandaal		2	
27	Pomerantsi aps (Ott)		2	

Tabel 4. Postimehe arvamuskülgedel kajastatud sündmuste jagunemine

Kõige rohkem ja ka kõige negatiivsemalt kajastati **Lihula monumendiskandaali** (21 artiklit). Rahvaliidu algatatud **valitsuskriis** (20 artiklit) oli selle järel kohe teisel kohal. Kuid hinnanguliselt oli see sündmus üldse üks kolmest, millesse suhtumine oli pigem positiivne. Seda näitavad juba mõnede artiklite pealkirjad: „*Küsimus oli vaid ajas,*” (Saar, A. PM, 20.11.2003); „*Braavo, Rahvaliid!*” (Turbas, E. PM, 20.11.2003); „*Roolipöörde vajalikkus,*” (Koslov, V. PM, 25.11.2003). Rõhutatult oli kriisi vaja selleks, et valijad mõistaksid, et Riigikogu valimised ei tähendaks pelgalt valikut loosungite vahel, arvas sotsioloog Andrus Saar. Samuti oli 20 artiklit kirjutatud 2004. aasta lõpus alguse saanud **võimukriisi** kohta. Kui valitsuskriisi puhul toodi välja enam selle positiivsed küljed (7 artiklit), siis võimukriisi korral kirjutati positiivselt vaid peaministri tagasiastumise teate kohta 22. märtsi juhtkirjas „*Juhan Partsi mõistlik otsus,*” (PM, 22.03.2005). Hinnanguliselt suhtuti sellesse sündmusesse aga hoopis analüütiliselt ja/või neutraalselt. Esinemissageduselt neljas, kuid negatiivse hinnangu poolest teisel kohal oli **Vaheri kiiruseületamise** skandaal (18 artiklit). Positiivset suhtumist, nagu võibki arvata, selles sündmusega seoses ei ole. Skandaali mõõtmeks paisusid ka **dokumendi- ja mõõdikute skandaalid** (11 ja 7 artiklit), kuid nende artiklite vähesust võrreldes eelnevate skandaalidega võib põhjendada järjest enam tähelepanu pälvivate sündmustega, mis viisidki kokkuvõttes võimukriisi vallandumiseni.

Nimetatud tabelis on kirjas ka kõik need sündmused, mille tagajärjel astus valitsusest tagasi 5 ministrit. Esimesena astus **teraviljaskandaali** (5 artiklit) tõttu tagasi 2004. aasta aprillis põllumajandusminister Tammsaar. **Praamiliiklusest** (7 artiklit) tekkinud tüli sai saatuslikuks majandusminister 2004. aasta septembris. Rahandusminister Palts võitles alates ametisse astumisest 3 kuud hiljem **maksuvaidluse teemal** (10 artiklit) kuid **Tallinna võimutüli** (8 artiklit) tagajärjel astus 2004. aasta oktoobris tagasi ka tema. Kaitseminister Hanson lahkus sama aasta oktoobri lõpus salajaste dokumentidega **ministriportfelli** (4 artiklit) kaotamise pärast ning välisminister Ojuland vabastati pika vaidluse tulemusena aset leidnud **dokumendiskandaali** tõttu 2005. aasta veebruaris. Omad apsakad olid siseminister Leivo vastutusalas ja isiklikus elus, kuid tagasi need teda astuma ei sundinud. Sotsiaalminister Pomerants sai avalikkuse käest pahandada selle eest, et suhtus oma väljendustes haigesse lapsesse mõtlematult, kuid tõsisemaid tagajärgi see siiski kaasa ei toonud.

Näited kõigi teemade ja sündmuste positiivsetest ja negatiivsetest artiklitest on Lisa 5.

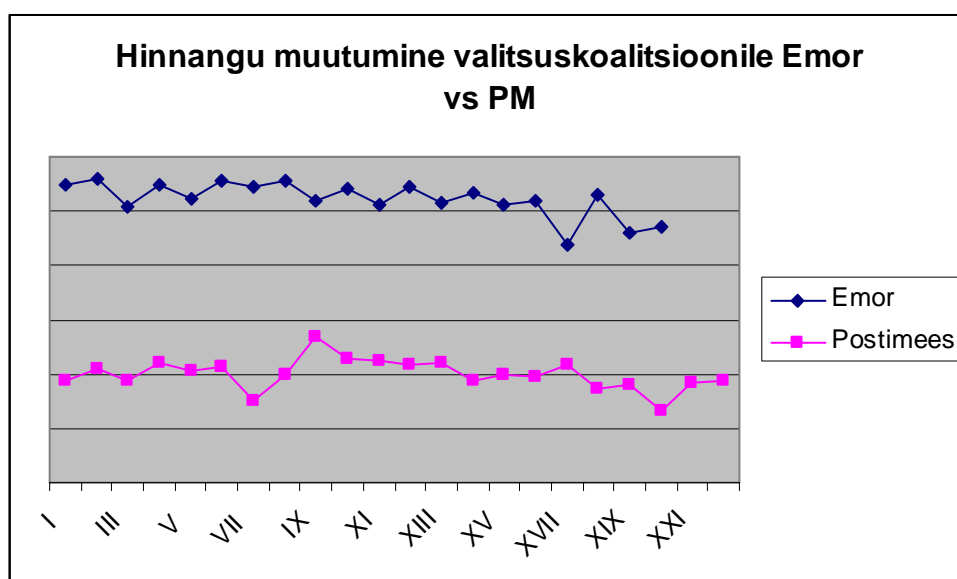
4.1.2 Kas meediarepresentatsioon Postimehe arvamislehekülgedel ühtib Emori avaliku arvamuse toetusnäitajatega valitsusele?

Selle uurimisküsimuse lahtiseletamiseks lähtusin Emori avaliku arvamuse uuringutulemuste äärmuslikematest muutujatest (lisa 2, joonis 3) ja võrdlesin neid Postimehe arvamislehekülgedel esinenud artiklite toonaalsusega, hinnates igat valimiperioodi eraldi. Tulemused kandsin ühte tabelisse Emori toetusnäitajatega (tabel 5), kus on näha hinnangute omavaheline dünaamiline liikumine. Perioode analüüsid jälgisin seda, kas ja kuivõrd võis Postimees mõjutada avalikku arvamust ning millised sündmused tõusid kõige enam esile ja avaldasid arvamislehekülgedel hinnangulist mõju.

4.1.2.1 Kuidas muutub hinnang Valimiperioodidel võrdluses Emori toetusnäitajatega valitsuskoalitsioonile?

Valimisse kuulunud artiklite arv ja perioodide pikkused on ära toodud Lisas 1 tabelites 10 ja 11. Lisas 3 on perioodide kaupa toodud välja valitsuskoalitsiooniga seotud teemad ja sündmused.

I valimiperiood: 10.04. – 23.04.2003. Ligi kahe-nädala pikkuse perioodi jooksul ilmus valimisse kuulunud artikleid kokku 18. Emori andmetel oli toetus valitsusele selle perioodi lõpuks viimase kolme aasta kõrgeim (5,48). Postimehes esitatud artiklites oldi tagasihoidlikumad – ilmus 1 positiivne (5,6%) ja 6 negatiivse (33,3%) suhtumisega artiklit. Neist pooltes kaheldi koalitsioonileppes lubatu realiseerimises.

Tabel 5.

Seoses selle jõustumise ja täitmisega kerkisid kohe esile kahtlused juba uue valitsuse ametisse astumisel. Riigikogu asepiiker Peeter Kreizberg väitis samuti: „*Emori küsitlustulemused on valitsuse lubaduste pealt saadud tulemus./.../ Nii aeglast käimaminekut pärast valimisi ei mäletagi, praegu on juba kaks kuud valimistest ja uuel valitsusel pole tehtud ühtki olulist otsust.*“ (Ideon, A. PM, 05.05.2003)

II valimiperiood: 24.04 – 21.05.2003. Käesoleva perioodi pikkus oli ligi kuu. Selle aja jooksul ilmus kokku 44 valimisse kuulunud artiklit. Käesoleval perioodil tõusis toetus valitsusele Emori andmetel üldse kõrgeimale tasemele (5,61). Arvamuslehekülgedel Postimehes tõusis nii positiivsete - 6 (13,6%) kui negatiivsete 20 (45,5%) artiklite osakaal. Suuremat tähelepanu pälvis alguse saanud Vaheri kiiruseületamise skandaal, millest kirjutati 9 negatiivset artiklit 13-st (maksimaalselt kuni 4 tükki päevas); karistusseaduse teemalistest artiklitest olid 6-st loost 3 negatiivsed (Jüri Mosina põgenemise juhtum): „*Postimees ei suuda mõista direktor Bergvaldi lahket meelt ja sõbralikku loomu, kui ta lubas 24. aprillil nädalasele puhkusele topeltmõrvari ja röövlina 15 aastaks vangimõistetud Jüri Mosina, keda politsei ja allilm tunnevad ka hüüdnimede Kalmistuvaht ja Ivan Julm omanikuna. Mosin on siiani kadunud.*“ (PM, 03.05.2003).

2 artiklit rongiliikluse teemal, millest sel perioodil kirjutati, olid 100% negatiivsed. Kõik 6 positiivset artiklit olid kirjutatud neil teemadel, mis olid alati päevakorral (koalitsioonilepe, uus poliitika, riigieelarve, haridusreform, sotsiaalpoliitika, kultuuriministri isik). Kuigi perioodi jooksul jäi kõlama koguni 3 potentsiaalselt skandaalset sündmust, on positiivsete artiklite osakaalu tõus põhjuseks, et hinnang valitsusele kokkuvõttes tõusis. Emori toetus valitsusele võib olla põhjendatud sellega, et avalikkus ei ole juhtunu(te)le veel reageerinud. Pigem võis avaldada positiivset mõju aktuaalsete teemade positiivne kajastamine representeerimine arvamusliidrite poolt ning see, et ligi pooltes artiklites (40%) analüüsiti ja kirjeldati sündmusi. See, et pahameelt tekitanud rongiliikluse teemat edasi ei arendata, tähendab, et laiemat avalikkust see probleem ei puuduta.

III valimiperiood: 22.05 – 18.06.2003. Kokku ilmus sel perioodil 36 artiklit. Nimetatud periood oli eriline selle poolest, et kokkuvõttes oli nii positiivsete kui negatiivsete artiklite osakaal üks suurimaid, 36-st artiklist kokku 25 (69,4%). Samas tõusis positiivsete artiklite osakaal vähe, 3,1% (6 artiklit – 16,7%), negatiivsete artiklite osakaal oli üle poole artiklite arvust (19 artiklit - 52,8%), mis tõi kaasa üldise hinnangu languse. Positiivsed artiklid avaldasid tulemusele minimaalset mõju selle

kõrval, et 5 artikliga jätkus Vaheri skandaal, neist 4 negatiivset lugu. Perioodile iseloomulik oli abiministrite päevakorda tekkimise küsimus. Kokku oli sel teemal artikleid 4, millest suhtumine jagunes ülekaalukalt negatiivseks (3), vaid 1 artikkel oli positiivne. Uue poliitika teemal kirjutati negatiivselt samuti 5 korda ning tudengite toetamine, mis teatud sihtgrupi jaoks on hea teema, sai kahel korral kahest negatiivse suhtumise osaliseks. „*Mis siis RP-s ja tema juhitud valitsuses toimub? Teravmeelitsedes võiks öelda, et käib korra majja löömine. Nii nagu enne valimisi lubatud. RP sai võimule vastandumise teel. Nemed olid võrreldes teiste poliitikutega äraostmatud, üdini eetilised ja lubasid riiki uut moodi valitseda. Milleni viis enese pühakuks kanoniseerimine juba eluajal, näitas oskamatus toime tulla Vaheri skandaaliga. Kuid see fenomen töötab ka täna edasi...*” (Klaas, U. PM, 04.06.2003); „*...Saabumas on vaikiv ajastu. Põrnu on tallatud Res Publica valimiseelsete lubadused, et uus poliitika tähendab vähem saladusi ja rohkem avatust.*” (PM, 03.06.2003) Sellel perioodil vabastati ametist politseiametnik Indrek Sirk „liigse suupruukimise eest“. Emori hinnangul langes sel ajal toetus valitsusele käesoleva aja madalaimale tasemele (5,08). Üheks põhjuseks võisid olla Vaheri skandaali järelmõjud. Nõustuda saab sotsioloog Saartsiga, kelle sõnul „*tunnevad valijad, et uus valitsus ei tee midagi ja paljukiidetud poliitikat pole näha – rahvas ootab tegusid.*” (Maimets, A. PM, 30.06.2003).

Praeguseni võib järeldada, et avalikku arvamust mõjutavad sotsiaalsed ja elulähedased probleemid ning eetilised. Ministrite tööalane toimetulek avalikkusele korda suurt ei lähe.

IV valimiperiood: 19.06 – 02.07.2003. Ligi kahe nädala pikkuse perioodi jooksul ilmus 21 artiklit. Vähenes nii positiivsete – 2 artiklit (9,5%) kui ka negatiivsete artiklite – 7 (33,3%) osakaal. Hinnang arvamusartiklites tõusis just tänu sellele, et valdavad olid analüütilised-neutraalsed lood, positiivseid mõjutajaid konkreetselt ei olnud. Tegu oli stabiilse ja rahuliku perioodiga, mil hakati kirjutama Euroopa Liiduga liitumise teemal (3). Et polnud ka negatiivseid mõjusid, siis tõusis toetus valitsusele ka Emori uurimustulemuste järgi (5,49).

V valimiperiood: 03.07 – 30.07.2003. Perioodil, mis kestis 4 nädalat, ilmus 34 artiklit, positiivseid 4 (11,8%) ja negatiivseid 14 (41,2%). Üldine hinnang langes nii Emori uurimustulemusi silmas pidades kui suhtumises artiklitesse. Seekord „taaselustus“ karistusseadus, millest 2 artiklit olid positiivse suhtumisega. Esile kerkis vanemahüvitise ja Euroopa Liiduga liitumise teema, kuid kõige suuremaks mõjutajaks

oli kindlasti päevakorda tõusnud rahandusminister Paltsi maksuvaidlus, mille kohta ilmus 6 artiklit (neist 4 negatiivsed): „*Kahjuks on rahandusminister Tõnis Palts ka ise üks nendest, kelle suhtes ajakirjanduse põhjal on tekkinud põhjendatud kahtlus maksude maksmisest kõrvalehoidmises ehk moodsamas kõnepruugis maksude optimeerimises. Praegu lahvatanud skandaal ainult süvendab kahtlusi. Seda enam, et oma sammudest jättis rahandusminister informeerimata nii koalitsioonikaaslased kui ka loomulikult opositsiooni. Me peame teavet saama üksnes meedia vahendusel...*“ (Seppik, A. PM, 29.06.2003). Kuna tegu on siinkohal väga otsese vihjega, et ainuüksi meedia teemat kajastab, siis võib olla nõus sotsioloog Tõnis Saartsiga, kes valitsuse toetuse langust Emori hinnangul kommenteerib: „*Kindlasti mõjutas Res Publica toetusnäitajaid maksuameti ja tema juhi ümber toimunu.*“ (PM, 13.08.2003). Samas tunnetab tema sõnul rahvas endiselt, et valitsus istub käed rüpes ja Res Publica tulek pole toonud oodatud revolutsiooni. Emori uuringu järgi oskas vastata vaid ¼ inimestest üksikuid valitsuse tegusid, millega seni hakkama saadud – vanemahüvitis, sotsiaalpoliitika, säästupoliitika (ametiautode kaotamine) ja maksude alandamine (tulumaksuseadus). Neil teemadel on rohkem või vähem Postimehe arvamuskülgedel ka kirjutatud. (lisa 3 tabel 12)

VI valimiperiood: 31.07 – 27.08.2003. Sarnaselt eelmisele perioodile oli ka see 4 nädalat pikk ja artikleid samapalju – 34. Positiivseid artikleid ilmus sel perioodil 2 võrra rohkem – 6 (17,6%), negatiivseid oli 15 (44,1%). Toetus Emori järgi valitsusele tõusis, sama näitasid ka Postimehe arvamusartiklid. Sotsioloog Tõnis Saarts: „*Tehes euro-kampaaniat, reklaamib Res Publica tegelikult ka ennast ja praegust valitsust.*“ (PM, 06.09.2003). Teistest teemadest tõusid esile haridusreform (4 artiklit) ja Euroopa Liiduga liitumine (haripunkt 15 artiklit). Kõigist positiivsetest artiklitest kirjutati viimase puhul 3 korda (50%), negatiivselt aga 5 korda (33,3%). Positiivse tulemuse arvamuskülgedel andis kindlasti koalitsioonierakondade euro-jaatus ja Keskerakonna vastandumine. Seega representeeriti valitsuskoalitsiooni siinkohal positiivses valguses nende autorite poolt, kes olid koalitsiooniga ühte meelt või kritiseerisid Keskerakonda.

VII valimiperiood: 28.08 – 10.09.2003. Periood, mille pikkus oli vaid 2 nädalat, sisaldas 12 valimisse kuulunud artiklit. Sel perioodil ei ilmunud mitte ühtegi positiivse suhtumisega artiklit, pooled artiklid (6) seevastu olid negatiivsed. See tähendas Postimehes seda, et suhtumine valitsusse ja sellega seonduvasse langes kogu valitsemisperioodi pea madalaimale tasemele. Kui vaadata teemasid, millest kirjutati,

torkab silma haridusreform (7 artiklit, 4 negatiivset). Kuna haridusreform oli meedias juba varemgi hell teema „21. sajandi programmi“ pärast, siis koalitsioonileppes ära märgitud väljend siinkohal haridusminister Maimetsa sulest „Heale õpetajale topeltpalk!“ kutsus esile tõsise pahameeletorni: „*Minister Toivo Maimets näitab tänase Postimehe intervjuus tõelist sõnade kõrgpilootaazi. Ministri mõttepärleid lugedes paistab, et professor Maimetsast on kasvamas poliitik Maimets selle sõna halvas tähenduses,*“ (PM, 03.09.2003); „*Õpetaja vaenlase tiitli puhul võiks arvesse tulla Toivo Maimets, kelle juhtimisel astub haridus- ja teadusministeerium ühest ämbrist teise ja kes ei taha tõsta konkreetselt õpetajate palka, vaid anda palgavahendid ilma reegliteta kohtadele umbmääraseks otsustamiseks,*“ (lugejakiri, PM, 10.09.2003).

VIII valimiperiood: 11.09 – 24.09.2003 oli samuti pikk vaid pea 2 nädalat. Postimehe arvamislehekülgedel oli sel perioodil valitsusega seonduvast väga vähe kirjutatud, kokkuvõttes aga tõusis suhtumine võrreldes eelmise perioodiga just tänu ühele positiivsele artiklile (12,5%), milles kajastati Euroopa Liiduga liitumist. Negatiivseid artikleid ilmus 3 (37,5%) – 2 EL-liitumise teemal (66,7%) ja ühel korral (33,3%) kirjutati Paltsi maksuvaidlusest. Emori reiting oli sel perioodil ligilähedane sellega (5,57), mis oli peale võimule asumist (5,61): „*Kuna valitsus määratles end 14. septembri euroreferendumil „jah” poolele, siis pole üllatav, et seoses rahvahääletuse positiivse tulemusega on usalduskrediiti juurde võitnud ka valitsus,*” märkis sotsioloog Saarts 6.oktoobri Postimehes. (Mattson, T. PM, 0.10.2003).

IX valimiperiood: 25.09 – 22.10.2003. Peaaegu terve kuu väldanud perioodi mahtus valimisse kuulunud artikleid 17. Positiivsete artiklite osakaal sel perioodil oli üks kõrgemaid – 4 (23,5%), negatiivseid artikleid oli kokku 5 (29,4%). Tähelepanuväärne sellel perioodil on, et suhtumine arvamislehekülgedel ilmunud artiklitesse on nimetatud perioodil ka kokku üks kõrgemaid. Avalikkuse toetus valitsusele aga langes sel perioodil alla keskmise taseme (5,18). Emori esindaja seostab langust Riigikogu kuluhüvitiste ja autode liisimisega seonduvaga. Ja annab ka väga konkreetse viite: „*Inimesed ei tee tihti vahet, kas mõni ärritav lugu seoses võimutüüri juures olijatega toimus täpselt valitsuse või Riigikogu tasandil; nende jaoks on nad võimulolijad kõik.*” (Saarts, T. Emor, 04.11.2003). Samas ei olnud Postimehe arvamislehekülgedel mainitud teemadest valitsusega seoses üldse juttu. Tähelepanu pälvisid hoopis vanemahüvitis (4) ja ühiskondlik leping (4). Päevakorda tõusis taas hetkeks (2 artiklit) „uus poliitika”, mis võttis kokku valitsuse poolt tehtu: „*Rahvas pole mitte võimust*

võõrandunud, vaid see ongi võõras võim. Kogu ideoloogiline pealisehitus - haridus, hoolekanne, õigus- ja karistussüsteem, massimeedia jne - on valitseva klassi teenistuses. Ja mis pole hädavajalik, sellele mõistlik omanik raha ei raiska,” (Tiks, M. PM, 06.03.2003). Teise tähelepanekuna võib märkida, et alates käesolevast perioodist muutuvad avaliku arvamuse hinnang valitsusele ja tonaalsus postimehe arvamuskülgedel vastanduvaks.

X valimiperiood: 23.10 – 05.11.2003. Taas on tegu kahepäädalase perioodiga ja artikleid selles 21. Positiivse suhtumisega lugusid oli 3 (14,3%) ja negatiivseid 4 (19%) perioodi artiklite koguarvust. Perioodi märksõnad Postimehe arvamuskülgedel olid rahastamine (3 artiklit) (täpsemalt kuluhüvitis – 2), sotsiaalpoliitika (5) ja haridusreform (4). Negatiivseim neist oli sotsiaalpoliitika 2 artikliga. Hinnang valitsuse tegevusele võrreldes eelmise perioodiga Postimehe artiklites üldkokkuvõttes langes, Emori reiting vastupidiselt tõusis. Kui eelmises perioodis oli Emori reitingu languse põhjusena välja toodud kuluhüvitis, siis kulminatsioon skandaalile saabub Postimehe arvamuskülgedel just siin: „*Kahjuks ei suutnud Riigikogu liikmed astuda seda sammu ilma peaministri osutava sõrmeta. Tegelikult oleks ju parlament ise, eesotsas republikaanist Riigikogu esimehe Ene Ergmaga, pidanud kohe reageerima ning ebaõiglase kulutamise isekeskis lõpetama./.../ Ükskõik, kas peaminister tahtis antud «käsuga» päästa oma erakonna langevat mainet või tegutseda rahva huvides, on nüüd siiski tekkinud lootus, et hüvitiste ebaõiglasest kasutamisest loobutakse.*” (PM, 30.10.2003)

XI valimiperiood: 06.11 – 04.12.2003. Kuu aja jooksul kirjutati 49-st valimisse kuulunud artiklist positiivselt 9 lugu (18,4%). Negatiivseid lugusid oli 15 (30,6%). Kokkuvõttes hinnang valitsusele pisut langes. Enim mõjutasid seda perioodi negatiivselt vanemahüvitis (5-st artiklist 3). Pahameeletorni kutsus esile hüvitise jagamise kord ja summa. Kõigile võrdselt või vastavalt sissetulekule. Jätkuvalt suhtuti negatiivselt sotsiaalpoliitikasse (2 artiklit) nagu eelmiselgi perioodil. Perioodi poole peal hakati aktiivselt representeerima valitsuskriisi teemat. Kriisi põhjus oli seotud Rahvaliidu nõuetega eelarve vastuvõtmisel, vanemahüvitise ülempiiri langetamiseks ja tulumaksu vähendamise edasilükkamiseks: „...*Eesti poliitikas käib parandusnädal. Valitsusliit on sunnitud minema koalitsioonileppe kallale, mis veel nädala eest oli puutumatum kui põhiseadus. Ajaloolise iseloomuga revisjoni sundisootamatult peale Rahvaliit, kelle ultimaatumita oleks pinged valitsuses edasi hõõgunud. Ilma Villu Reiljani kirjata ennustaksid paljud vaatlejad edasi, kas murdehetk tuleb järgmise*

aasta kevadel või sügisel. Tulema ta pidi niikuinii...” (Tammerk, T. PM, 25.11.2003) Märkimisväärne oli see, et valitsuskriisi representeeriti positiivselt 18-st artiklist 7 (77,8%). Näited pealkirjadest: „*Küsimus oli vaid ajas,*” (Saar, A. PM, 20.11.2003); „*Roolipöörde vajalikkus,*” (Koslov, V. PM, 25.11.2003). Kui sotsioloog Saarts väitis, et rahvaküsitluse tulemusena jäid valitsuskriisis Rahvaliidu nõudmised inimestele segaseks (Koch, T. EPL, 04.12.2003), siis vaadates kõiki neid 9 artiklit, mis Postimehes sel perioodil valitsuskriisi kohta ilmusid, ei olnud tõepoolest mitte ühtegi korda sulge kätte võtnud valitsuskoalitsiooni erakonna esindaja, Rahvaliidlased seda enam. Kuna tegu oli koalitsioonisisese kriisiga, on seletatav, et negatiivse artikli kirjutas Jürgen Ligi: „*Elukauged nägemused,*” (PM, 26.11.2003). Emori hinnangul oli reitingu languse põhjus ikkagi valitsuskriisis, mis tekitas rahvas pigem võõrandumist ja nõutust. (Muuli, K. PM. 31.12.2003)

XII valimiperiood: 05.12.2003 – 28.01.2004. 1,5 kuu pikkune periood on siamaani üks pikemaid, artikleid selle aja kohta, mis valimisse mahtus, oli vaid 42. Valimiperioodi 42-st artiklist olid positiivsed 6 (14,3%) ja negatiivsed 17 (40,5%). Üldine hinnang arvamislehekülgedel langes veelgi. Selle pika perioodi jooksul kirjutati enam just koalitsioonileppes mainitud – üldises kontekstis uus poliitika (3), sisulisemalt rahastamine (5), sotsiaalpoliitika (7), haridusreform (8) ja haldusreform (7). Negatiivse suhtumisega olid seekord viimased 2 valitsuskriisi puudutavat artiklit. Haridusreformi teemal oli sel perioodil negatiivse tähelepanu all õpetajate palgaküsimus ja streik. Sotsiaalpoliitika 7-st artiklist 3 olid taaskord kriitilised. „*Markantseim näide: elu alustamine ja laste saatus on meil muudetud korjanduskampaaniate tulemusest sõltuvaks, otsekui oleks tegu millegi vähetähtsaga. /.../ Väarikas riik ja rahvas ei kerja kõige tähtsamat – jätkusuutlikkuseks vajaliku – kokku kroonide kaupa. Samas pole rahakogumisaktsioonid kaugeltki mitte taunitavad. Aga laste vajadused peaks riik kindlustama küll kohe, ja vaidlusteta.*” (Laidre, E. PM, 08.01.2004). Skandaalimaiguliseks sai rahanduse teema, kui ministritele maksti eksikombel lisatasusid ja selgus, et raha tuleb tagastada: „*Neli ministrit maksid pärast peaminister Juhan Parts'i näpuviibutust kibekähku tagasi kokku pisut üle saja tuhande krooni, mille nad olid seadust rikkudes nõukogu liikme töötasuna saanud /.../ halb on see, kui valitsuse liikmed maksavad riigile raha tagasi, aga jätavad ka töö tegemata.*“ (K. Muuli, PM, 15.01.2004)

XIII valimiperiood: 29.01 – 25.02.2004. Nimetatud periood oli ligi kuu aega pikk. Artikleid ilmus selles eelmisega võrreldes poole vähem. 21-st ilmunud artiklist olid 3

(14,3%) positiivsed ja 6 (28,6%) negatiivsed. Hinnang valitsusele sel perioodil Postimehe arvamuskülgedel tõusis, ehkki midagi tähelepanuväärset lehe veergudel ei toimunud. Seda näitab ka artiklite arvu vähesus pika perioodi jooksul. Positiivselt räägiti haldusreformi teemal maavanematest ning sotsiaalminister Marko Pomerants kirjutab sellest, „*Kuidas paremini tervist edendada,*“ (18.02.2004). Negatiivselt mõjutasid tulemust enam rahastamine (2) ja haridusreform (2). Emori reiting langes taas peaaegu madalaimale tasemele (5,15). Kui Postimehe hinnangu tõusu võib seostada oluliste sündmuste puudumisega, siis avalikkust võis mõjutada valitsusele kriitilist hinnangut andma haridus- ja sotsiaalsfääri küsimused, mis rahvale on hingelähedasemad. Postimehe arvamuskülgedel jäi neil teemadel diskussioon tagasihoidlikuks.

XIV valimiperiood: 26.02 – 21.04.2004. Tegu on peaaegu pikema ja ka sündmusterohkeima perioodiga Postimehe arvamuskülgedel. Kokku ilmus aga ligi kahe kuu jooksul vaid 37 valimisse kuulunud artiklit. Mitme teema puhul oleks oodanud rohkem sisulisi vastuseid erinevatelt osapooltelt. Positiivse suhtumisega oli 5 artiklit (13,5%), negatiivseid aga ilmus üle poolte lugudest – 19 (51,4%). See põhjustas ka hinnangu languse arvamuskülgedel. Perioodi jooksul tõusis esile Europarlamendi valimiste ja euro ühisraha teema, mille kohta ilmus kokku 11 artiklit, neist ligi pooled (5) negatiivsed. Samuti nähti probleemi Iraagi sõjas (4st artiklist negatiivseid 3), kus hukkus Eesti sõdur. Lisaks on sellele perioodile veel iseloomulik, et kevade hakul sattusid negatiivsete sündmuste keerisesse lausa 3 ministrit. Põllumajandusminister Tiit Tammsaar oli seotud teraviljaskandaaliga (5 artiklit). Eriti suurt kriitikat see ministri enda suhtes esile ei kutsunud (2 artiklit olid negatiivsed), kuid minister astus tagasi sellegipoolest. Siseminister Margus Leivot saatis suurem ebaõnn mitmel rindel (kokku 2 artiklit, mõlemad negatiivsed): „*Siseminister Margus Leivol on rasked päevad. Pärast järjekordset riigi julgeolekuvaru inspekteerimist tuli avalikuks, et Tartus toimunud gaasimaskifiltrite varguse tõttu on muutunud kasutamiskõlbmatuks hulk kaitsevahendeid. Margus Leivo teatas avalikkusele, et ei astu selle pärast tagasi. Nüüd on avalikkuse ette tulnud uus siseminister Leivot puudutav seik. Nimelt peeti uimastite ostmiselt kinni tema poeg.*“ (PM, 27.03.2004). Kui nende kahe ministri puhul lasub neil juhtunu eest kaudne vastutus, siis sotsiaalminister Pomerants oleks pidanud oma sõnade eest otse vastust andma. Tegu oli kurdile lapsele telefoni teel raha annetamisega, kui tuli küsimuse alla, kes maksab käibemaksu (2 artiklit, mõlemad negatiivsed). Fraas ministri suust „*Me ei räägi ju*

Otist vaid käibemaksust,“ ärritas lugejaid: „*Tubli, respublikaanist sotsiaalminister. Ainult küünik suudab väikesest kurdist poisist rääkides nii öelda.*“ (Kauks, A. PM, 29.03.2004). Sellisele reaktsioonile oleks pidanud kindlasti järgnema lehe veergudel ka vastus käitumise kohta, kuid seda ei tehtud. Vastupidiselt sellele, mis toimus nimetatud perioodil leheveergudel, tõusis üllatavalt Emori reiting valitsusele. Vastuolu avaldus just selles, et kui Emori esindaja näeb positiivsust, et „*Rahvaliit on end europarlamenti valimistega positsioneerinud kõige selgemalt Eesti huvide eest võitlejana*” (*Eesti krooni kaitsmisel*) (Kook, U. EPL, 05.04.2004), siis Postimehes avaldati just negatiivset suhtumist europarlamenti valimiste taktikalistes küsimustes ja negatiivset suhtumist eurosse.

XV valimiperiood: 22.04 – 19.05.2004. Kokku ilmus kuu aja jooksul 19 valimisse kuulunud artiklit, millest 2 (10,5%) olid positiivsed ja 7 (36,8%) negatiivsed. Esile tõusis Europarlamendi valimiste teema (6), aktiivselt kirjutati alkoholimüügi keelustamisest öisel ajal (4) ning leheveergudele jõudis ka Tallinna võimutüli küsimus. Europarlamendi valimiste taktika (avatud ja kinnised nimekirjad) kohta oli negatiivset suhtumist kolmes artiklis. Negatiivsete artiklite osakaalu vähenemisega hinnang arvamislehekülgedel tõusis. Välisajakirjandus tõstis esile positiivses valguses välisminister Kristiina Ojulandi: „*Eesti välisminister Kristiina Ojuland võiks taas elustada Euroopa moraali vahikoera, Euroopa Nõukogu tegevust. /.../ peatselt avaneb selleks ka võimalus, kui nõukogu valib uut peasekretäri, kes määrab järgmise viie aasta sihid ja saab nõukoguesindusnäoks. Kõik kolm kandidaati sellele kohale on väärikad, kuid põnev on neist vaid üks, 37-aastane Kristiina Ojuland, Eesti välisminister.../.../ Ning lõpuks, Kristiina Ojuland ei ole keskealine mees Lääne-Euroopast,*“ (The Economy, PM, 13.05.2004). Emori reiting sel perioodil langes taas peaaegu madalaimale tasemele (5,11). Ehkki sotsioloog Saarts konkreetseid sündmusi languse põhjustes esile ei toonud, on tema sõnul suhtunud meedia kriitiliselt erinevatesse reformikavadesse ja hurjutanud valitsust tegemata jätmiste pärast (Saarts, T. TNS Emor, 27.05.2004). Postimehe arvamuskülgedel sel perioodil reformimise teemasid üldse ei puudutatud.

XVI valimiperiood: 20.05 – 16.06.2004. 34-st artiklist olid 3 (8,8%) positiivsed ja 16 (47,1%) negatiivsed. Arvamislehekülgede hinnang valitsuskoalitsiooni tegevusele (liikmetele) langes. 11-st Europarlamendi valimise artiklist 7 olid negatiivsed. Vastuolu Postimehe ja avaliku arvamuse vahel oligi see, et Emori reitingu tõusu valitsusele see väidetavalt ei mõjutanud, kuna tegu oli pigem isiku- kui

erakonnakesksete valimistega. Majandusminister Atoneni riigisaladuse lekitamise skandaal jäi arvamislehekülgedel soiku. Vaid korra vastati lugejakirjades Kalle Muuli algatatud umbusalduse teemale (01.06.2004). Perioodi iseloomustav teema oli töölepinguseadus, mille kohta ilmus 4 artiklit (neist 3 negatiivset): Kadi Pärnitsa hinnangul võtavad muudatusettepanekud töölepingu seadusele tööandjalt kohustused ja vastutuse, pannes need töötegitajale, ning lubavad lasta töötajaid lahti ilma konkreetse seadusest tuleneva aluseta. (PM, 26.05.2004) Talle vaidlesid vastu koalitsioonierakonna (Res Publica) liikmed Kööbi ja Kork kellede sõnul „*Riigikogu liige Kadi Pärnits esitab rea valeväiteid sotsiaalkomisjonis väidetavalt võetud seisukohtade osas. Erinevalt Kadi Pärnitsa väidetest ei käsitletud sotsiaalkomisjon oma istungil töölepingu lõpetamise hüviseid, lepingu lõpetamisest etteteatamise aja muutmist, saamata jäänud tulu hüvitamist ega vanemate inimeste hüvise vähendamist. Ei olnud arutusel ka võimalus töötajat vallandada ilma seadusliku aluseta või kinnistada teda ilma lahkumisõigusega tööandja juurde.*“ (PM, 27.05.2004) Alguse sai omandireformi teema (üüri piirmäärade kaotamine), mille 3-st artiklist 2 olid negatiivsed.

XVII valimiperiood: 17.06 – 28.07.2004. Rohkem kui kuu-pikkusel perioodil ilmus kõigest 16 artiklit. Positiivseid artikleid oli 4 (25%), neist 2 (50%) omandireformi teemal. Negatiivse suhtumisega artikleid oli sellel perioodil kokku 8 (50%). Postimehe arvamislehekülgedel hinnang tõusis, kuid Emori toetus valitsusele langes rekordiliselt madalale tasemele (4,93). 3 artiklit kirjutati uuest poliitikast. Ehkki suhtumine artiklitesse tõstis üldist hinnet valitsusele, võib oletada, et just negatiivsed artiklid uue poliitika teemal võtsid kokku selle, miks üldine Emori poolt tehtud uurimuse hinnang valitsusele langes. Peale europarlamendi tulemuste selgumist oli Res Publica endast viimase andnud. 1. juuli Postimehes kirjutas teadlane Rein Ruutsoo: „*Kuid juuniks oli võõrandumine jõudnud juba kasvada protestiks. Valimisteks oldi muutunud iseenda karikatuuriks. Eurokampaania, mis pidi Res Publica (ja koalitsiooni) jälle käima saama (referendumil see õnnestus) lasi sellest hoopis viimase õhu välja./.../ Eurovalimised muutsid jõudude vahekorda nii valitsuse sees kui ka valitsuse ja opositsiooni suhtes. Luuserite ja võitjate maine jaotus oluliselt ümber. Eesseisev hapukurgihooaeg kinnistab valimiskampaania farsi valija mälus. Langus on kuni sügiseni paratamatu.*“ (PM, 01.07.2004) Samuti meenutab Indrek Tarandi artikkel „*Suviselt, kuid kortsus kulmu alt,*“ (PM, 03.07.2004) karmilt seda, kuidas on seniajani toiminud „uus poliitika“.

XVIII valimiperiood: 29.07 – 25.08.2004. Ka sellel perioodil ilmus 16 valimisse kuulunud artiklit. Positiivseid neist 2 (12,5%). Negatiivseid artikleid oli selles valimiperioodis osakaalu järgi kõige rohkem – 9 (56,3%). Jätkus kirjutamine uue poliitika (3) ja „uue poliitika“ teemal (2). Päevakorda kerkis 3 artikliga veel sotsiaalpoliitika. Alguse said monumendiskandaal Lihulas (2 artiklit) ja arutelu praamiliikluse üle (2 artiklit). Vastuseks eelmisel perioodil Rein Ruutsoo artiklile vastab Rein Otsason (RP): „*Ühiskonnas on arvukalt inimesi, kes mõistavad sotsiaalse ja majandusliku vastastikust seost, mis annabki tegutsemisbaasi tsentrismile. Seda nišši asus täitma Res Publica, kuulutades ennast paremtsentrismiks. Asus, kuid peatus poolel teel. Ilmsiks tuli sotsiaalsete programmide ebapiisavus, samal ajal kui parempoolsete eesmärkide taotlemisega läheb Res Publical ladusalt.*“ (PM, 06.08.2004) Kuigi hinnang valitsusele Postimehe artiklites on langenud, võib sellesisuline selgitustöö ajalehe veergudel avaldada avalikkusele positiivset mõju. Millega muidu seletada Emori reitingu tõusu valitsusele, mis kerkis viimast korda üle keskmise taseme (joonis 3, lisa 3) Inimestele on oluline tunda, et nende küsimused saavad vastuse ja negatiivne kriitika selgituse, see tekitab usaldust. Sotsioloog Tõnis Saarts toob välja oma nägemuse ja prognoosi reitingu tõusu kohta: „*Kindlasti mõjutas tulemust suvine loidus poliitilises elus. Selline Eesti poliitikamaastikul üsna ebatavaline tasakaalumoment võib kesta kogu sügise, kui just mõned erakorralised sündmused seda ei riku.*“ (Kook, U. EPL, 02.09.2004) Saabuvat valitsuskriisi võib sotsioloogi sõnul ette ennustada segadusega praamiühenduse ümber. Tegelikku peagi saabuvat monumendiskandaali aga veel ette näha ei ole.

XIX valimiperiood: 26.08 – 17.11.2004. Käesolev periood oli kogu kaheaastase valitsemisperioodi pikim. Emor hindas selle aja jooksul toetust valitsusele 3 korda ja see näitas pidevat langusetendentsi. Perioodi lõpuks oli näitaja üldse kõige madalamal tasemel (4,61). Postimehe arvamuskülgedel ilmus sellel ligi kolme kuu pikkusel perioodil 71 artiklit. Positiivse suhtumisega oli neist kõigest 6 (8,2%). Negatiivse sisuga artikleid oli kokku 26 (35,6%). Kõige enam kirjutati sel perioodil Lihula monumendiskandaalist (16) ja uuest poliitikast (9). Monumendiskandaali 9 negatiivset artiklit võib kindlasti pidada üheks üldiseks toetuse languse põhjuseks valitsusele. Sel teemal kirjutasid nii Postimees ise, ajakirjanikud ja ka lugejad, kuid kordagi ei kommenteerinud juhtunut valitsuse liige. See on üks ohu märkidest. Sotsioloog Jaanika Hämmal kommenteerib septembri alguses läbiviidud uuringut järgmiselt: „*Vahepealsed meedias kirglikult kajastatud Lihula sündmused pole tavakodanikele*

mõju avaldanud nii palju, kui seda võis arvata. /.../ Antud teema ei olnud selline, mis suuremale osale elanikkonnast oleks võinud isiklikult korda minna. /.../ uuring viidi läbi üsna paralleelselt Lihula sündmuste tipphetkedega ning hoiakute muutumine võib võtta mõnevõrra aega. Lõppkokkuvõttes jääb see ilmselt üheks järjekordseks skandaalse maiguga sündmuseks, millel pikemaajalisem mõju valitsuse toetusele puudub,“ (TNS Emor, 21.09.2004). Viimasele lausele võib sündmuse ettepoole (ja ka tagasi) vaadates vastu vaielda, kuna pidevad skandaalid annavad viimaks lõpliku tagasilöögi valitsuse usaldusele.

Samuti tõusis päevakorda veel kord Iraagi sõda (4), kuid selleteemalised artiklid olid kõik vaid analüütilised. Jätkus praamiliikluse teema (5), millega seoses astus Meelis Atonen tagasi. Artiklid teema enda kohta olid enamjaolt analüütilised, korra isegi positiivne. Põhjus võis olla selles, et see sündmus jäi monumendiskandaali varju. Haridusreformi puudutavast 13-st artiklist olid 5 negatiivsed. Teravalt kritiseeriti maa(väike) koolide sulgemise plaani. Perioodi iseloomustavaks teemaks said ministriportfelli skandaal (4) ning Res Publica ja Reformierakonna „salalepe“: „*RP ja RE ühe mütsi alla*,“ (Kallas, S. 03.11.2004) ja „*Parempoolsed on koos tugevamad*,“ (Veskimägi, T. PM, 05.11.2004) olid artiklid, mis seda teemat positiivses valguses näitasid. Vastukaaluks kirjutati ka 2 korral negatiivselt. Kaitseminister Margus Hansoni portfelli, mis salajaste dokumentidega kaotsi läks, tõi ka temale põhjuse tagasi astuda. Sotsioloog Saartsi sõnul see sündmus valitsuse toetusele mõju ei avaldanud, kuna Reformierakonna reiting püsis endiselt kõrgel tasemel. Põhjust koalitsiooni mitte toetada oli rohkem kui küll, kui valitsuse juhtfiguurid sattusid sellistesse ebaõnnestumiste jadadesse. Taas kord oli põhjust võtta üles uue poliitika teema üldiselt, mida juba pealkirjad värvikalt iseloomustasid: „*Vead iseenda silmis*,“ (Arjakas, K. PM, 09.09.2004); „*Parteid surnud ringis*,“ (PM, 13.09.2003); „*Hüda populaarsuse pärast*,“ (Tampere, K. PM, 16.09.2004); „*Valitsemise needus*,“ (Kivirähk, J. PM, 17.09.2004); „*Aastane katseaeg*,“ (PM, 20.09.2004); „*Parempoolsete šansid ei parane*,“ (Savisaar, E. PM, 20.10.2004); „*Erakondadeta poliitika*,“ (K. S. PM, 27.10.2004).

XX valimiperiood: 18.11 – 15.12.2004. Käesolev periood on viimane, mil Emor väljastas valitsuse toetuse reitingutulemuse – see tõusis pisut (4,73). Postimehes ilmus valimiperioodi kuulunud artikleid 10 – mitte ühtegi positiivset ja 3 negatiivset (30%). 4 artiklit oli haridusreformi teemal (2 negatiivset artiklit haridusministri otsuste kohta): „*Õpetajate kutsestandardit ootab Riigikogus läbikukkumine. Idee on toores ja*

kuna sellel puudub õpetajate toetus, ei saagi projekti saatus teistsugune olla.“ (PM, 11.12.2004); *„Õpetaja palk peab olema kindel, vääriline ja garanteeritud. Küll siis lahenevad nii mitmedki probleemid, mis on seotud õpetajate kvalifikatsiooniga. Piitsa ja prääniku meetodiga ajame õpetajad nurka ja mitte ükski reform ei leia tegelikkuses rakendust.*“ (Kohal, T. PM, 15.12.2004). Tänu sellele, et arvamislehekülgedel ei ilmunud mitte ühtegi positiivset lugu, langes hinnang valitsusele Postimehes kõige madalamale tasemele. Valitsuse toetusköverat hindab Saarts järgmiselt: *„Väikese jõnksu tegi see ülespoole, kuid tõus pole nii mainimisväärne, et reitingu kasvust rääkida.*“ (Kook, U. EPL, 24.12.2004)

XXI valimiperiood: 16.12.2004 – 08.02.2005. Nimetatud perioodil ilmus 41 valimisse kuulunud artiklit. Üldine hinnang Postimehes valitsuse tegevusele taas pisut tõusis just tänu sellele, et kui eelmisel perioodil ei olnud ühtegi positiivse sisuga artiklit, siis siin oli neid 2 (4,9%). Negatiivseid artikleid oli kokku 21 (51,2%). Kuna Emor enam ei uurinud üldist toetust valitsusele, vaid ainult toetust erakondadele eraldi, siis sotsioloog Aivar Voogi hinnangu järgi näitab see tulemus seda, et parteides pettunute hulk on kasvanud juba ligi pooleni elanikkonnast. 44% rahvast ei oskaks valida parteid, keda toetada. *„See näitab selgelt inimeste võõrandumist poliitikast. Elanikkonnas valitseb ikka suhteliselt suur segadus.*“ (Kagge, R. PM, 08.02.2005). Postimehes representeeriti 6 korda aktiivselt uue poliitika olemust. Kui Postimees ise arutleb lootusrikkalt veel teemal, kas valitsus *„Püsib, ei püsi, püsib,*“ (PM, 20.12.2005), siis peaminister kirjutab artikli teemal *„Eesti on õigel teel,*“ (PM, 03.01.2005). Pärast seda, kui kirjutatakse veel 3 negatiivset artiklit järelkajana monumendiskandaalist ja Partsi seotusest sellega, vastab peaminister: *„Üks süüdistus, mis RP kohta on toodud, on see, et tema puudumisel poleks poliitikas midagi muutunud. RP puudumine 2003. aasta poliitiliselt kaardilt oleks lihtsalt tähendanud, et Savisaar oleks praegu peaminister ja meil oleks võimul poliitiline kartell. Kogu lugu. Praegune madalseis Res Publicat ei tapa. /.../ kuuldused RP surmast on enneaegsed. Meil on oma asi ajada ja see on päris tavaline eestlase asi. /.../ ja ametist lahkumise plaani mul ei ole, võta näpust.*“ (PM, 10.01.2005) Vastukaja Partsi üldisele iseloomule käitumisele ilmub negatiivses valguses kolmes artiklis.

Haridusreformist kirjutati 9 artiklit. Seekord oli diskussiooni teemaks eliitkoolide kaotamine. (1 positiivne ja 2 negatiivset artiklit). Iraagi teema tõusis sel perioodil 4 artikliga viimast korda päevakorda, kui hukkus teine Eesti sõdur Iraagis. Selle teema märksõnadeks olid: *sõduri saatus; tundmatud sõdurid, Eesti valikud Iraagis;*

eestlased peavad Iraagist lahkuma; ohtlik vaikimine. Suhkrutrahvi 5 artiklist olid teravalt 3 valitsuse vastu suunatud. Taas oli tegu skandaalse sündmusega, mida ei kommenteerinud ükski koalitsioonierakonna esindaja. Alguse sai dokumendiskandaal (2 artiklit). Siin on näha, et stabiilsust valitsuse sees ei paista tulevat. Valitsus ei saa rahulikult tööd jätkata ega mõeldagi oma maine parandamisest, kuna nad ei jõua vanadest sündmustest veel toibuda, kui ähvardava kiirusega tulevad uued peale.

XXII valimiperiood: 09.02 – 13.04.2005. Viimasel perioodil ilmus kokku 48 artiklit, neist 6 (12,5%) positiivset. Negatiivseid artikleid oli 12 (25%). Nimetatud perioodi sisse mahtus enne valitsuse tagasiastumist veel mitu skandaalset sündmust. Aktiivselt representeeriti dokumendiskandaali teemat (9). Sündmus ise viis välisminister Ojulandi tagandamiseni. *„Pealegi on riiklike saladuste massiline kadumine piisavaks põhjuseks ministri ametist vabastamiseks. Tonni teravilja kadumine on igal juhul väiksem probleem võrreldes tähtsa paberi kaotsiminekuga. Olgu siis tegu kas või tühiste saladuste kadumisega, kuid igal juhul ei täitnud välisministeerium reegleid. Pole vahet, kas panna poest pihta leivapäts või kullast kee, vargus on see igal juhul.“* (A. Reinap, PM, 12.02.2005); 4 korda kirjutati korrupsioonivastasest võitlusest, kuid selle teema puhul jäädigi pigem analüütiliseks: *„Kuidas juhtub nii, et headest kavatsustest saavad kurjad teod? See küsimus on praeguses Eestis väga aktuaalne, sest ka meie võimu teostavad poliitikud tahavad meile ju head. Riigikontrolli kogemusega Ken Marti Vaheri plaanide võrdlemine Stalini küüditamiste ettevalmistusega on kindlasti ebaõiglane, aga see ei tee korrupantide kohtusse saatmise plaane veel sobilikuks Eesti reaalsusega.“* (Tallo, I. PM, 16.03.2005) Käivitus mõõdikuteskandaal (7), mille kohta ilmus 3 negatiivset artiklit: *„Mõõdikud poliitikele,“* *„Minister Vaheti areng,“* (Ligi, J. PM, 21.03.2003). Peaminister ise astus justiitsministri kaitseks välja artikliga *„Res Publica toetab justiitsministrit,“* (Parts, J. PM, 21.03.2005)

Võimukriis, mis oli üks enim kajastatud sündmus (20 korda) Postimehe veergudel, vallandus 22. veebruari juhtkirjas *„Murdtimegi läbi,“* (PM, 22.02.2005), kus on otsene seos välisminister Ojulandi ametist vabastamisega ja sellega, et Lang oli veel ametisse nimetamata. *„Peaminister Juhan Partsi üks seletus Kristiina Ojulandi ametist vabastamise kohta välisministri postilt oli, et sellega päästis ta Eesti maine. Nüüd oli Rein Langi välisministriks nimetamisega aega küll, mistõttu Langi täna USA-Euroopa välisministrite kohtumisel ei ole. Mis saab nüüd Eesti mainest?“* (PM, 22.02.2003)

Kui võimukriis oli vallandunud tänu dokumendiskandaalile ja jätkus Tallinna võimutüliga: „*Res Publica alustas taas läbirääkimisi Keskerakonnaga... Ei leia lihtsalt enam sõnu.*” (PM, 15.03.2005), siis vahepeal kasvas siit vahelt välja ka veel mõõdikuteskandaal. Selle tagajärjel justiitsministrile umbusalduseavalduse tegemise põhjus oli Vilja Savisaare sõnul aga pisut teisiti põhjendatud: „*Vaheri ametist vabastamise põhjuseks on pigem erakondade võimuiha kui ministeeriumi mõõdikute ebaseaduslikkus.*” (PM, 17.03.2005)

22.märtsi juhtkiri kiitis igati peaministrit selle eest kes, teatas lõpuks oma tagasiastumisest: „*Peaminister Juhan Parts käitus mõistlikult, kui teatas eile otsusest tagasi astuda ja lõpetas sellega juba mitmendat kuud hinge vaakuva valitsuse vaevad. Valitsuse eluiga oleks saanud ju veel veidi venitada, kui Riigikogus umbusalduse osaliseks saanud justiitsminister Ken-Marti Vaher oleks ise ametist lahkunud. Aga valitsuse juba ammu kadunud töövõimet ja üldrahvalikuks naljanumbriks kujunenud koosmeelt poleks see vähimalgi määral taastanud.*” (PM, 22.03.2005) Järgnevad võimukriisi teemal kirjutatud artiklid võtsid Juhan Partsi poolt juhitud valitsuse tegevuse hinnanguliselt kokku.

Kokkuvõtteks: Valitsuskoalitsiooni käsitlevast 651-st artiklist moodustasid 83% (542 artiklit) arvamuskirjed, juhtkirjad ja lugejakirjad. Ülejäänud 109 artiklit olid esitatud kommentaaridena, repliigina, küsitluse vormis ja välisajakirjanduse põhjal.

- Üldist suhtumist valitsuskoalitsiooni puudutavatesse artiklitesse kajastati ligi pooltel juhtudel (48%) neutraalselt. Negatiivse suhtumisega artikleid oli 40% ja positiivseid koguni alla veerandi (12%).

- Valimisse kuulunud artiklid jagunesid 10-ks teemaks, millest kirjutati sisuliselt kogu valitsemisperioodi jooksul. Kõige enam esindatud olid neist uus poliitika, millega seoses tekkisid kõrgeid ootused rahva seas juba valimiskampaania ajal. Uue poliitika teema raames kujunes välja minu töös uuele poliitikale vastanduv mõiste „uus poliitika”, milles representeeriti uue poliitika põhimõtete vastuolu. Lisaks sellele olid päevakorral need teemad, mis olid seotud koalitsioonileppega. Prioriteedid olid haridusreform (topeltpalk heale õpetajale!), korruptsioonivastane võitlus, rahastamise- ja sotsiaalteemaliste küsimuste lahendamine. Välispoliitikas oli koalitsiooni esmaseks sihiks Euroopa Liiduga liitumine ja edaspidi selles aktiivse osalisena kaasa lüüa.

- Hinnangute järgi kujunes aktuaalsetesse teemadesse suhtumine sarnaseks sellega, mis oli üldine suhtuminegi. Kõige negatiivsemalt kirjutati uuest poliitikast, rahastamisest ja isikuomadustest.

- Aktuaalsetele teemadele lisaks kajastati Postimehe arvamuskülgedel erinevaid sündmusi. Kokku oli neid 27. Enim tähelepanu pälvisid valitsusega ja selle liikmetega (ministritega) seotud skandaalid ja kriisid. Kui mitte võtta arvesse valitsuse lõplikku tagasiastumist, siis vahetus 2-aastase valitsemisaja jooksul erinevate skandaalide tõttu 5 ministrit.

- Korduvalt rõhutati erinevatel perioodidel seda, et valitsus ei tule oma tööga toime ja tema tegevusel puuduvad tagajärjed. Valitsuse töövõimekuse nõrkus seisnes nii omavaheliste probleemide lahendamises kui ka erinevate ministrite haldusalades esilekerkinud probleemide lahendamisega.

- Võrreldes periooditi avaliku arvamuse toetust valitsusele ja tonaalsust Postimehe artiklites, siis kuni 2003. aasta lõpuni hinnangud ühtisid.

Esimene suurem vastuolu, mis Emori toetuses valitsusele ja arvamuskülgedele artiklite vahel on, leidis aset 2003. aasta septembris-oktoobris, kui arutluse all oli meedias üldiselt Riigikogu kuluhüvitiste ja autode liisimisega seonduv. Nagu eespool (IX periood) selgitas ka sotsioloog, et inimestel ei ole vahet, kas sündmus toimub valitsuse või Riigikogu tasandil, siis on põhjendatud, miks avaliku arvamuse suhtumine on negatiivne. Postimehes sel perioodil valitsuse seisukohti ei avaldatud. Üllatav on see, et kui 2004. aasta veebruarist kuni aprillini (XIV periood) toimus niivõrd palju skandaalseid ja negatiivseid sündmusi, siis toetus valitsusele Emori hinnangul hoopis tõusis.

Seega põhjuseid, dünaamiline liikumine on 2003. aasta lõpust avaliku arvamuse ja Postimehe artiklite vahel on vastuolus, väärrib eraldi uurimist.

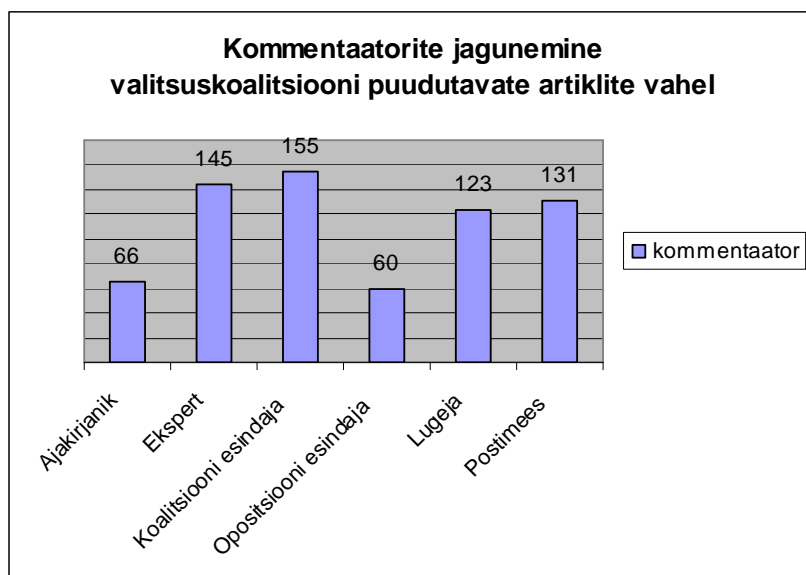
4.2 Võimuliidu/opositsiooni/avalikkuse esindajate osa valitsuskoalitsiooni representatsiooni kujundamises

4.2.1 Milliseks kujunes võimuliidu otsuste/sündmuste representeerimine erinevate allikate poolt?

Et saada vastus sellele uurimisküsimusele, analüüsin, kuidas jagunesid representeeritavad artiklid autorite-kommentaatorite vahel ja ühtlasi jälgin, milliseid sündmusi erinevad kommentaatorid representeerisid.

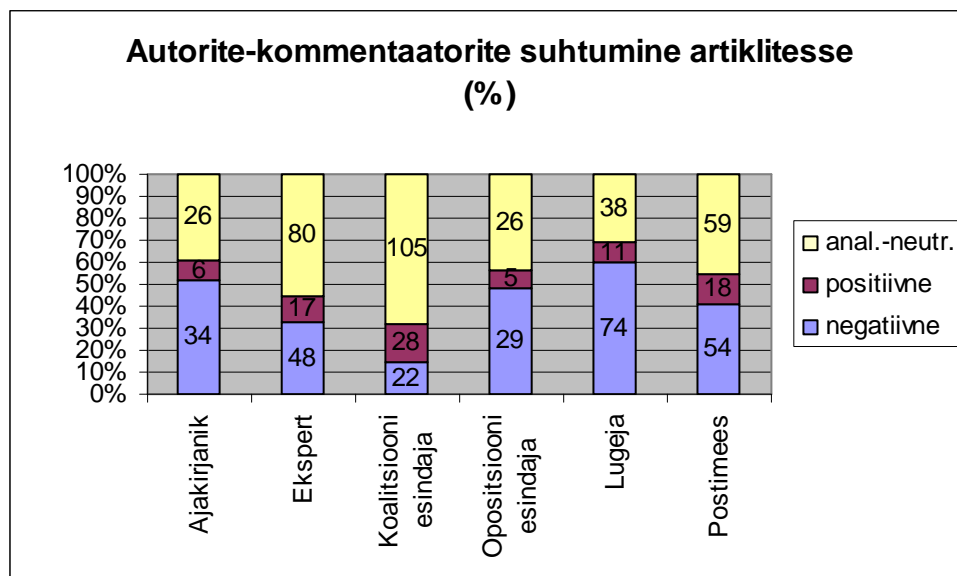
4.2.1.1 Artiklites esinenud kommentaatorid

Valimisse kuulunud artiklites oli erinevaid kommentaatoreid kokku 680. Keskmiselt on see 1,04 kommentaatorit teksti kohta. Erinevate allikate arvulisest jagunemisest valimisse kuulunud artiklite vahel annab ülevaate tabel 6. Kõige rohkem said valitsuskoalitsiooni käsitletavates artiklites sõna *koalitsioonierakonna esindajad* – 155 korral (22,8%); seejärel *ekspertid*, 145 korda (21,3%); *Postimees* ise 131 korda (19,3%); *lugejad* 124 korda (18,2%); *ajakirjanikud* 66 korda (9,7%) ja *opositsioonierakondade* esindajad said sõna 60 korral (8,8%).

Tabel 6.

4.2.1.2 Kommentaatorite suhtumine valitsuskoalitsiooni puudutavatesse artiklitesse

Tabel 7.

Tabelist 7 on näha, kuidas jagunes valimisse kuulunud artiklites tonaalsus erinevate kommentaatorite poolt.

Ajakirjanikud representeerisid 66 artiklit üle poolte juhtudest negatiivselt – 34 korda (51,5%). Positiivse suhtumisega artikleid oli nende artiklite hulgas vaid 6 (9,1%). Ülejäänud 26 (39,4%) artiklit olid analüütilised-neutraalsed. *Ekspertid* jäid 145 artiklis kokku 80 korral analüütiliseks-neutraalseks (55,2%). Negatiivseid lugusid ilmus nende poolt 48 (33,1%) ja positiivseid 17 (11,7%). *Koalitsioonierakondade esindajad* jäid kokku 155 artikli representeerimisel kõige enam analüütiliseks-neutraalseks. Positiivseid lugusid oli 28 (18,1%) ja negatiivseid 22 (14,2%).

Opositsioonierakondade esindajate suhtumine vastaste tegevusse väljendus 60 artiklis kõige enam negatiivselt – 60 juhul (48,3%). Analüütilised-neutraalsed representatsioonid olid nende poolt kohe negatiivsuse järel – 26 artiklit (43,3%). Positiivseid lugusid representeeriti vaid 5 korda (8,3%). *Lugejad* representeerisid valitsuse tegevust (otsuseid, sündmusi) 123 artiklist kõige enam negatiivelt – 74 artiklit (60,2%). Analüütilisi-neutraalseid artikleid oli kokku 38 (30,9%) ja positiivseid vaid 11 (8,9%). *Postimees* ise oli oma 131 suhtumises eelkõige analüütiline-neutraalne – 59 korda (45%), negatiivset kriitikat jagus 54 korral (41,2%). Positiivset suhtumist ilmutas Postimees 18 artiklis (13,7%).

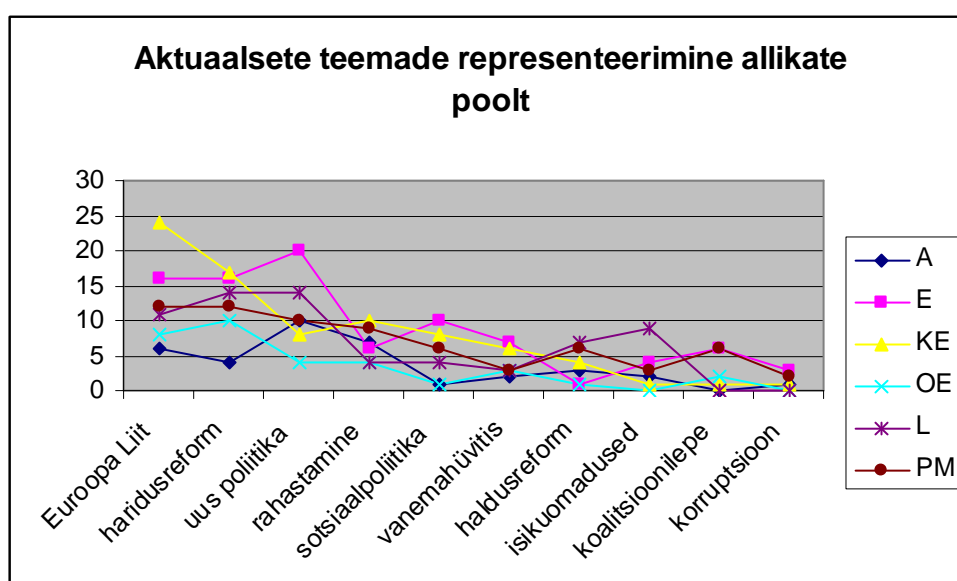
Nagu tabelist näha, on kõige hinnangutevabamad oma väljendustes eksperdid ja koalitsioonierakonna esindajad ise. Samas on viimaste puhul kõige vähem

negatiivsust, nagu arvata võiks. Kõige kriitilisemad on oma hinnangutes lugejad ja ajakirjanikud (lugejad pigem negatiivsed – 37,1% ja ajakirjanikud kriitilised – 36,4%). Positiivsete artiklite osakaal on samuti eeldatavat suurim koalitsioonierakonna esindajatel.

4.2.1.3 Kuidas jagunesid kommentaatorid aktuaalsete teemade ja sündmuste representeerimisel?

Tabelis 8 on näha, et kõige enam kirjutasid ja olid allikateks aktuaalsete teemade esitamisel eksperdid (89 korda), teisel kohal on koalitsioonierakondade esindajad (80 korda). 69 korda on allikaks Postimees ja 66 korda lugeja. Vähem on esindatud ajakirjanikud (36 korda) ja opositsiooniliikmed (33 korda). Koalitsioonierakonna esindajate puhul tulevad selgelt esile haridusreform ja Euroopa Liit, mis olid koalitsioonileppes nende prioriteetideks. Uue poliitika olemust hindasid aga kõige enam eksperdid ja lugejad. See, et ekspertide arvamus on 10-st aktuaalsest teemast kõrgemini esindatud (1.-2. koht) 7 korral, on mõisteta, kuna uue poliitika, koalitsioonileppe, haridusreformi, Euroopa Liidu, vanemahüvitise ja sotsiaalpoliitika puhul on tegu kõige laiemaga sotsiaalse grupi heaolu küsimustega.

Lugejaid puudutas kõige enam uus poliitika, haridusreform, haldusreform ja isikuomadused. Aktuaalsete teemade puhul hoidsid opositsiooniesindajad madalat profiili, ka üldiselt oli nende osakaal teistest madalam. Haridusreform ja Euroopa Liit olid need teemad, mida kõige enam representeeriti opositsiooni poolt.

Tabel 8.

Postimees avaldas oma arvamust kõige minimaalselt vanemahüvitise teemal. Kõigi teiste teemade puhul oli Postimees sündmuste sees.

Ajakirjanike osakaal kõigist kommentaaridest oli samuti madal. Rahastamise teema oli ainus, mille kajastamisel nad rohkem kaasa rääkisid.

Üldiselt representeerisid päevakorral olevaid teemasid eksperdid, koalitsioonierakonna esindajad ja Postimees ise. Lugejate huvi oli pigem seotud isikliku lähenemisega neid puudutavatele kitsaskohtadele.

Erinevate kommentaaride (allikate) osalus sündmuste representeerimisel:

Lisa 4 tabel 13 on välja toodud, kui suur osatähtsus oli erinevatel esindajatel sündmuste representeerimisel.

Tabelist on näha, et sündmusi kommenteerides olid kõige aktiivsemad Postimees (54 korda) ja lugejad (51 korda). Postimees kirjutas kõige rohkem valitsuse võimukriisi, Iraagi sõja, dokumendiskandaali ja Paltsi maksuvaidluse teemal. Samuti võttis ajaleht ise sõna veel erinevate skandaalide (teravilja-, ministriportfelli-, narkoskandaal) puhul, mida teised allikad suurt peale lugejate ei kommenteerinud. Siinkohal tuleks mõelda seda, kas on olemas on seos Postimehe kajastatusel ja ministrite lahkumisel ametist, kuna Postimees juhib tähelepanu ühiskonna kitsaskohtadele.

Kõige skandaalsemate sündmuste (Lihula monumendiskandaal ja Vaheri kiiruseületamine) kommenteerijateks olid ülekaalukalt lugejad. Samuti puudutas ainuüksi lugejaid valitsusperioodi alguses kajastatud usundiõpetuse ja rongiliikluse teema. Siit tuleb välja, et tavalugeja jaoks on kõige suuremateks probleemideks ja väljajaelamise kohaks just sotsiaalsed valdkonnad ja eetikaküsimused.

Koalitsioonierakonna esindajaid oli kokku 47 korda. Kõige rohkem said nad sõna kommenteerides seadusandlust ja koalitsioonilepet. Skandaalsetest sündmustest, mis olid võimuliiduga seotud, kirjutati dokumendiskandaali, Tallinna võimutüli, mõõdikute- ja teraviljaskandaali ning suhkrutrahvi teemal. Samas oli minimaalne või lausa olematu koalitsioonierakonna esindaja poolne seisukoht nii valitsuse- kui võimukriisi teemal, Lihula monumendiskandaali juures, justiitsminister Vaheri kiiruseületamise skandaali ja rahandusminister Paltsi maksuvaidluse puhul. Vastus jäi lugejal saamata ka sotsiaalminister Pomerantsi „keelevääratusele”, siseminister Leivo haldusalasse ja eraelusse puutuva kohta ning kaitseminister Hansoni ministriportfelli kadumine.

Ekspertide hinnang sündmuste kommenteerimisel on märgtavalt väiksem (35 korda) kui analüüsid esitavad teemasid. Valitsuskoalitsioonisisene kriis andis põhjust analüüsida, mis toimub valitsuse sees.

Ajakirjanikud kajastasid kõige enam ametist peagi lahkuva valitsuse võimukriisi. (Kokku kirjutasid nad sündmustega seoses 26 korda). „*Valitsuse juhtparteina riigis ja pealinnas peaks Res Publica valimiste eel panustama skandaalideta tööle ja võimalikult paljude valimislubaduste täitmisele. Oma valitsuskaaslaste rünnates aga saavutatakse risti vastupidine tulemus. Reformierakond võib niiviisi ju mõne valija tõesti kaotada, kuid Res Publica ei võida sellest midagi, tulemuseks on hoopis täielik häving.*“ (K. Muuli, PM, 08.03.2005). Pisut vähem anti lugejatele teada ka seda, mis toimus Lihulas.

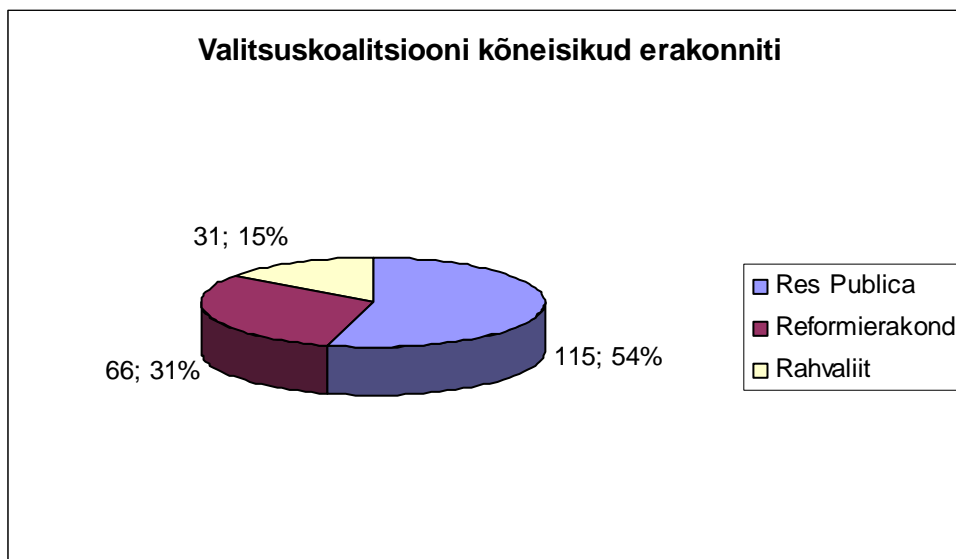
Väga tagasihoidlikult esines opositsioon ka sündmuste kommenteerimisel (20 korda).

4.2.2 Kes on valitsuskoalitsiooni peamised kõneisikud?

Sellele uurimisküsimusele vastamiseks analüüsin artikli autori ja artiklites välja toodud kommentaatorite kategooriaid, kuna kõneisikud on minu töös valitsuskoalitsiooni erakondade esindajad nii autorite kui kommentaatoritena (allikatena).

Valitsuskoalitsiooni kõneisikuid esines valimisse kuulunud artiklites kokku 212 korral. 132 (62,2%) korda oli artikli autoriks koalitsioonierakonna esindaja, ülejäänud 80 korral oli valitsuse esindajat kas tsiteeritud, kasutatud tema öeldut umbmääraselt või viidatud tema mõnele muule artiklile lehes.

Kõneisikute erakonnalist jagunemist näitab tabel 9. Kõige rohkem kõneisikuid oli Res Publicas – 115 (54,2%), neist oldi artikli autoriteks 73 korda (63,5%). Erinevaid kõneisikuid oli 21. Kõige sagedamini esines kõneisikuna haridusminister Toivo Maimets – 15 korda (autor 11 korda); talle järgnesid peaminister Juhan Parts – 17 (8); rahandusministrid Tõnis Plats – 11 (8) ja Taavi Veskimägi – 10 (6); Indrek Raudne – 10 (6); justiitsminister K. M. Vaher – 9 (5); Urmas Reinsalu – 6 (%); Ene Ergma – 5 (5) ja Marko Mihkelson – 4 (2).

Tabel 9.

Reformierakonna kõneisikuid esines 66 korda (31,1%), neist oldi artikli autoriks 41 korda (62,1%); kokku oli 16 erinevat RE esindajat. Kõige rohkem kordi said sõna Siim Kallas – 13 (6 artikli autor); majandusminister Andrus Ansip – 8 (6); välisminister Kristiina Ojuland – 6 (4); Jürgen Ligi – 5 (5); kultuuriminister Urmas Paet – 5 (4); majandusminister Meelis Atonen – 5 (2); rahvastikuminister P. E. Rummo – 5 (2) ja Rein Lang – 4 (3).

Kõige vähem kordi olid esindatud Rahvaliidu kõneisikud – 31 (14,6%), neist artikli autoreid 18 (58%). Arvuliselt oli esindajaid RL-s kokku 8. Enim sai sõna Jaak Allik – 9 (7); talle järgnesid keskkonnaminister Villu Reiljan – 6 (3); Jaan Õunapuu – 4 (2); Jaanus Männik – 3 (3) ja Margus Leivo – 2 (2).

Et Res Publica erakonnast oli kõneisikuid kõige rohkem, ei ole üllatav. Kui vaadata kõneisikute osakaalu artiklite kirjutamisel, siis selgub, et ka seda võimalust kasutasid nende esindajad kõige rohkem ära. Haridusminister Maimetsa kasutamine kõneisikuna kinnitab seda, et koalitsioonilepingus tähtsamaks prioriteediks olnud haridusreform oli meedias terava tähelepanu all. Peaministri kasutamine kõneisikuna aga ei ole nii tihedalt seotud otseselt uue poliitika temaga. Juhan Partsi kirjutatud artiklid olid Res Publica sattumisest erinevatesse skandaalidesse. Korduvalt astus ta välja justiitsminister Vaheri kaitseks. Siim Kallase sage kasutamine kõneisikuna on seletatav Europarlamendi valimiste temaga. Samas vaid pool aastat ametis olnud Andrus Ansipi tihe esinemine meedias väärib positiivset tähelepanu tema eelkäija Meelis Atoneni kahjuks.

5. Järeldused ja diskussioon

Uurimistöö tulemustest parema ülevaate saamiseks esitan tulemused peamistele uurimisküsimustele kokkuvõtivate vastustena.

1. Valitsuskoalitsiooni mediarepresentatsioon Postimehe arvamislehekülgedel

1.1 Millised valitsusega seotud sündmused avaldasid avalikkusele suurimat mõju?

Sellele uurimisküsimusele vastamiseks uurisin, millistes žanrites peamiselt valimisse kuulunud artiklid kuulusid. Kogu valitsemisperioodi analüüsisin nii temade kui ka hinnangute kategoorias.

Artiklite žanriline jaotus

Valimisse kuulunud 651 valitsuskoalitsiooni representeeritava artikli hulgas oli eeldatavalt kõige rohkem arvamslugusid – 252 (38,7%), lugejakirju 164 (25,2%) ja juhtkirju 126 (19,4%). Kommentaare oli kokku 40, repliike 26, küsitlust 24, välismeedia (9 erinevat väljaannet) kirjutas valitsuskoalitsioonist ja selle liikmetest 17 korda. Arvamuslood, lugejatekirjad ja Postimehe juhtkirjad on arvamislehekülgedel kolm enam väärtustatud kohta, kus artiklid ilmusid. Nendes žanrites asuvad artiklid andsid kokkuvõttes kõige adekvaatsema pildi erinevate gruppide esindajate poolt.

Artiklite tonaalsus arvamislehekülgedel

Liites omavahel kokku „negatiivsed” ja „kriitilised negatiivsete mõõndustega”, „positiivsed” ja „positiivsed kriitiliste märkustega” ning „analüütilised” ja „neutraalsed” hinnangud, siis üldine tonaalsus valimiskoalitsiooni käsitlevate artiklite suhtes oli rohkem kui pooltel artiklitest hinnanguline – 339 artiklit (52,1%). Negatiivse suhtumisega artikleid oli neist 258 (76,1%) ja positiivseid ligi veerand – 81 artiklit (23,9%). Ligi pooltel juhtudest olid artiklid analüütilised-neutraalsed – 312 artiklit (47,9%). Järgmistes lõikudes toon välja peamiste temade ja sündmuste hinnangulise jagunemise.

Artiklite temaatiline ja hinnanguline jaotus

Valimisse kuulunud artiklitest moodustasid üle poolte (356 artiklit – 54,7%) sellised teemad, mis olid aktuaalsed terve valitsemisperioodi vältel. Kokku oli neid teemasid 10. Huvitav tähelepanek oli, et valimisse kuulunud artikleid kodeerides selgus, et tegu oli sisuliselt samade teemadega, mille valitsuskoalitsioon oli koalitsioonileppes prioriteetideks seadnud. Koalitsioonileppes ülesseatud punktide tähtsus tuli välja ka ajalehes. Oluline oligi see, et Res Publica juhitud võimuliit tuli välja uue poliitikaga. Peamine rõhk oli seatud korruptsiooniga võitlemisele, karistusseaduste karmistamisele, haridus- ja sotsiaalvaldkondade edendamisele. Välispoliitiliselt oli esmaseks ülesandeks seatud EL-iga liitumine. Kõige rohkem kirjutatigi päevakorral olevatest teemadest Euroopa Liidust (71 artiklit). Teisel kohal oli haridusreform (70 artiklit) – heale õpetajale topeltpalk!. Kolmandal kohal oli artiklite esinemissageduselt valimiskampaania ajal Res Publica poolt lubatud uus poliitika ise, millega seoses tekkisid rahva seas väga kõrged ootused. Seetõttu on ka seletatav see, miks kirjutati uuest poliitikast kõige negatiivsemalt, kuna uue poliitika valguses tekkis minu töös sellele vastanduv mõiste „uus poliitika“. Korduvalt mainiti artiklites seda, et uut poliitikat lubanud valitsus ei täida oma lubadusi ega saavuta seatud eesmäärke. Ausat, eetilist ja läbipaistvat poliitikat lubanud Res Publica ise ja ka koalitsioonipartnerid sattusid erinevatesse skandaalidesse ja omavahelise võimuvõitlusega seotud kriisidesse. Sellega seoses on põhjendatud teine järeldus, et valitsuskoalitsiooni erakonna liikmeid hinnati pigem negatiivselt.

See, et valitsuskoalitsiooni representeeriti kokkuvõttes pigem negatiivselt, ongi seotud sellega, et Res Publica ise seadis valimiskampaania ajal lati kõrgele, kuid ei suutnud sellel kõrgusel püsida.

Kui tuua paralleele „uue poliitika” kohta töös toodud näidete ja Dahli (1987) poliitika tegemise põhimõtete vahel, on vastuolu juba paari kuu möödudes näha: „*Printsiipiaalne poliitika tähendab seda, et poliitikas ei tohiks varjata tõde, ta ei tohi olla suurte sõnade tegemine, millele reaalses tegelikkuses puudub kate.*” (Dahl, 1987) Teoorias mainitud Eastoni Musta Kasti näitel on võimalik luua seoseid **valimiskampaanias lubatu kui sisendi**, ja vastavate **reformide tulemuse kui väljundi** vahel. Valimiseelsed lubadused muudeti rahva seas ootusteks ja erinevate reformide läbiviimise järgi oli ühiskonnas pikka aega vajadus. Erinevad sotsiaalsed grupid ootasid näiteks nii vanemahüvitise rakendamist, haridusreformis lubatu

täideviimist kui ka sotsiaalsete toetuste määramist (pensionireform, tudengite toetused). Nõudlus nende muutuste järgi kajastus ka Postimehe arvamuskülgedel. Kuid nagu töö analüüsi osa kirjeldustes oli näha, ei suutnud/tahtnud valitsus avaliku arvamuse häält kuulda võtta. Selge oli ka see, et otsuste tegemise protsess ei olnud avalikkusele näha ega teada, kuna see toimib „mitteverbaalselt“. Vanemahüvitise määramise kord küll rakendus, kuid siinkohal ei olnud Eastoni teooria järgi poliitiliste väärtuste suhtes kõik sotsiaalsed grupid ikkagi ühtemoodi rahul, ehkki lõpptulemusena tunnustati vanemahüvitist võimuliidu ühe positiivse saavutusena. Haridusreform seevastu jäigi oma paljude lubaduste ja vähete võimaluste tõttu „ripakile“.

Artiklites kajastatud sündmused

Neid sündmusi, mida Postimehe arvamuselehekülgedel erinevatel perioodidel rohkem või vähem intensiivsemalt kajastati, oli kokku 27. Hinnangulisi artikleid oli sündmuste hulgas 127, neist vaid 28 (22%) positiivsed. Negatiivse suhtumisega artikleid oli 99 (78%). Kõige suurema tähelepanu osaliseks said valitsusega ja ministritega seotud skandaalid ja kriisid (Rahvaliidu algatatud valitsuskriis 2003. aasta lõpus – 20 artiklit, Lihula monumendiskandaal – 21 artiklit, Vaheri kiiruseületamine – 18 artiklit, võimukriis, mis põhjustas valitsuse tagasiastumise – 20 artiklit). Arvestamata valitsuse lõplikku tagasiastumist, siis jõudis erinevate skandaalide tõttu 2-aastase valitsemisaja jooksul tagasi astuda 5 ministrit. Üllatav moment oli see, et Rahvaliidu algatatud valitsuskriis sai arvamuselehekülgedel pigem positiivse suhtumise osaliseks.

1.2 Kas meediarepresentatsioon Postimehe arvamuselehekülgedel ühtib Emori avaliku arvamuse toetusnäitajatega valitsusele?

Valimisse kuulunud artiklid moodustasid minu töös 22 eraldi *valimiperioodi*. Nende moodustamise põhimõtted on kirjutatud lahti töö empiiriliste lähepunktide peatükis. Uurimisküsimusele vastamiseks lähtusin Emori avaliku arvamuse uuringutulemuste äärmuslikematest muutujatest (lisa 2, joonis 3) ning võrdlesin neid Postimehe arvamuselehekülgedel esinenud artiklite tonaalsusega, hinnates igat valimiperioodi eraldi. Peamine tulemus mille sain, oli järgmine: võrreldes periooditi avaliku arvamuse toetust valitsusele ja tonaalsust Postimehe artiklites, siis kuni 2003. aasta

septembri alguseni hinnangud ühtisid. Alates 2003. aasta lõpust tekkis avaliku arvamuse ja Postimehe hinnangute vahel pidev vastuolu.

- Suur langus Postimehe arvamuskülgedel toimus 2003. aasta augusti lõpus – septembri alguses (VII periood), kuna selle perioodi jooksul ei ilmunud mitte ühtegi positiivset artiklit.

- Esimene lahknevus avaliku arvamuse ja ajalehe hinnangute vahel leidis aset 2003. aasta septembris-oktoobris (IX periood), kui arutluse all oli meedias üldiselt Riigikogu kuluhüvitiste ja autode liisimisega seonduv. Põhjuseks selgitas ka sotsioloog, et inimestel ei ole vahet, kas sündmus toimub valitsuse või Riigikogu tasandil, siis on põhjendatud, miks avaliku arvamuse suhtumine on negatiivne. Postimehes antud perioodil valitsuse seisukohti sel teemal ei avaldatud.

- Teise tähelepanekuna märkin, et üllatav oli see, kui 2004. aasta veebruarist kuni aprillini (XIV periood) toimus niivõrd palju skandaalseid ja negatiivseid sündmusi (Iraagi sõjas hukkus Eesti sõdur, teraviljaskandaal, narkoskandaal) ja hinnang ajalehes valitsusele langes, siis toetus valitsusele Emori hinnangul hoopis tõusis.

- Kolmas suurem vastuolu avaliku arvamuse ka Postimehe hinnangute vahel tekkis 2004. aasta suvel (XVII periood) pärast Europarlamendi valimisi. Avaliku arvamuse hinnang valitsusele langes järsult. Postimehes sel perioodil valimistest enam ei kirjutatud. Järelikult olid avaliku arvamuse toetuse languse põhjuseks just Europarlamendi valimiste järelkajad.

Üks järeldustest on see, et avalikkus reageerib sündmustele pikema aja jooksul (ometi ei olnud see reegel 2003. aasta sügiseni). Seega, põhjuseid miks dünaamiline liikumine graafikutes on 2003. aasta lõpust avaliku arvamuse ja Postimehe artiklite vahel vastuolus, väärrib eraldi uurimist.

2. Võimuliidu/opositsiooni/avalikkuse esindajate osa valitsuskoalitsiooni representatsiooni kujundamisel

2.1 Milliseks kujunes võimuliidu otsuste/sündmuste representatsioon erinevate allikate poolt?

Sellele uurimisküsimusele vastates uurisin, kuidas jagunesid valimisse kuulunud representeeritavad artiklid autorite-kommentaatorite vahel ning jälgisin ka seda, milliseid teemasid ja sündmusi erinevad osapooled kajastasid.

Artiklites esinenud kommentaatorid (allikad):

Kokku kommenteeris valimisse kuulunud artikleid 680 allikat. Keskmiselt oli see 1,04 kommentaatorit artikli kohta. Ei ole üllatus, et kõige enam said sõna valitsuskoalitsiooni puudutavates artiklites koalitsioonierakondade esindajad – 115 korda (22,8%) ja eksperdid – 145 korda (21,3%). Postimees ise oli esindatud 131 korda (19,3%), lugejad 124 korda (18,2%), ajakirjanikud 66 korda (9,7%) ja opositsioonierakonna esindajad vaid 60 korda (8,8%).

Suhtumine valitsuskoalitsiooni puudutavatesse artiklitesse:

Kõige hinnangutevabamad olid oma väljendustes Postimees (45%), eksperdid (55,2%) ja koalitsioonierakondade esindajad (67,7%). Samas oli koalitsiooni esindajate poolt kõige vähem negatiivset suhtumist, vaid 14,2% ja kõige rohkem positiivset suhtumist – 18,1%, nagu võiski arvata. Oma hinnangutes olid kõige kriitilisemad valitsuskoalitsiooni käsitlevate artiklite suhtes lugejad (60,2%) ja ajakirjanikud (51,5%) (lugejate suhtumine oli pigem negatiivne – 37,1% ja ajakirjanike oma kriitiline – 36,4%).

Kommentaatorite jagunemine aktuaalsete teemade ja sündmuste representeerimisel:

Kõige rohkem kirjutasid ja/või olid allikateks aktuaalsete **teemade esitamisel** eksperdid (89 korda), teisel kohal on koalitsioonierakondade esindajad (80 korda). 69 korda oli allikaks Postimees ja 66 korda lugeja. Vähem olid esindatud ajakirjanikud (36 korda) ja opositsioonierakondade liikmed (33 korda). Koalitsioonierakonna esindajate puhul tulid selgelt esile haridusreform ja Euroopa Liit, mis olid koalitsioonileppes nende prioriteetideks. Uue poliitika olemust hindasid aga kõige enam eksperdid ja lugejad. Viimased kommenteerisid kõige enam uut poliitikat, haridusreformi, haldusreformi ja isikuomadusi. Postimees avaldas oma arvamust kõige minimaalselt vanemahüvitise teemal. Kõigi teiste teemade puhul oli Postimehel teemade kajastamisel oluline roll. Opositsioonierakondade esindajate ja ajakirjanike osakaal nende teemade kajastamisel oli madal.

Sündmuste representeerimisel jagunesid allikad pisut erinevalt võrrelda päevakorral olevate teemade kajastamisega. Kõige aktiivsemad olid Postimees (54 korda) ja lugejad (51 korda). Kuna sündmuste puhul oli suures osas tegu skandaalsete

juhtumitega (või ligilähedal skandaalidele), siis oli Postimees see, kes juhtis tähelepanu ühiskonna kitsaskohtadele. Selle tõestuseks on tõik, et tihe seos oli olemas Postimehe kajastatusel ja ministrite lahkumisel ametist.

Kõige skandaalsemate sündmuste (Lihula monumendiskandaal ja Vaheri kiiruseületamine) kommenteerijateks olid ülekaalukalt lugejad. Samuti puudutas ainuüksi lugejaid valitsusperioodi alguses kajastatud usundiõpetuse ja rongiliikluse teema. Siit tuleb välja, et tavalugeja jaoks on kõige suuremateks probleemideks ja väljaelamise kohaks just sotsiaalsed valdkonnad ja eetikaküsimused. Kokku said nad sündmuste kajastamisel sõna 51 korda. Koalitsioonierakonna esindajaid oli kokku 47 korda. Kõige rohkem kommenteerisid nad seadusandlust ja koalitsioonilepet. Koalitsiooniga seotud skandaale kommenteerisid nad märkimisväärselt vähe.

Ekspertide hinnang sündmuste kommenteerimisel on märgtavalt väiksem (35 korda) kui analüüsid esimesid teemasid. Valitsuskoalitsioonisene kriis andis põhjust analüüsida, mis toimub valitsuse sees. Ajakirjanike (26 korda) ja opositsiooni esindajate (20 korda) roll sündmuste kajastamisel oli samuti madal.

Üldiseks järelduseks on teemade ja sündmuste representeerimist analüüsid see, et päevakorral olevaid teemasid kommenteerisid enam eksperdid, koalitsioonierakonna esindajad ja Postimees ise. Lugejate poolt kajastatud artiklid esindasid laiemat sotsiaalse grupi huve. Sündmusi, mis olid pigem skandaalihõngulised, kajastasid lugejad ja Postimees. Kui kokkuvõttes olid koalitsioonierakonna esindajad artiklite representeerimisel ise enam neutraalsed ja positiivsed, siis valitsuskoalitsiooni tehtud otsuste ja toimunud sündmuste suhtes oldi pigem kriitilised ja analüütilised. Märkimist väärt on asjaolu, et toimunud skandaale valitsuse esindajad kommenteerima ei rutanud. Sellega on seletatav asjaolu, et usaldus valitsuse vastu langes üha madalamale.

2.2 Kes olid valitsuskoalitsiooni peamised kõneisikud?

Valitsuskoalitsiooni kõneisikute osakaal valimisse kuulunud artiklites oli suhteliselt madal – kõneisikuid esines kokku 212 korral (32,6%). Artikli autoriteks oldi neist 132 korda (62,2%), ülejäänud 80 juhul valitsuse esindajat kas tsiteeriti, kasutati tema öeldut või viidati valitsuse liikme mõnele muule artiklile lehes.

Kõige rohkem kordi oli esindatud Res Publica esindajad – 115 (54,2%). Artiklite autoriteks olid nad neist 73 korda (63,5%). Erinevaid kõneisikuid kokku oli Res Publicas 21. Kõige sagedamini esinesid haridusminister Maimets (15 korda, autor 11 korda); peaminister Parts (17 korda, autor 8 korda) ja rahandusministrid Palts (11 korda, autor 8 korda) ning Veskimägi (10 korda, autor 6 korda).

Reformierakonna esindajad olid kõneisikuteks 66 juhul (31,1%). Artiklite autoriteks oldi neist 41 korral (62,1%). Erinevaid kõneisikuid oli kokku Reformierakonnas 16. Enim sõna saanud olid Siim Kallas (13 korda, 6 artikli autor), majandusminister Ansip (8 korda, 6 korda autor) ja välisminister Ojuland (6 korda, 4 korda autor).

Kõige vähem kordi olid esindatud Rahvaliidu kõneisikud – 31 (14,6%). Artikli autoriteks oldi neist 18 korda (58%). Erinevaid kõneisikuid oli kokku 8. Kõige rohkem sai sõna Jaak Allik (9 korda, 7 korda autor); keskkonnaminister Reiljan (6 korda, autor 3 korda) ja regionaalminister Õunapuu (4 korda, 2 korda autor).

Et Res Publica erakonnast oli kõneisikuid kõige rohkem, ei ole üllatav. Kui vaadata kõneisikute osakaalu artiklite kirjutamisel, siis selgub, et ka seda võimalust kasutasid nende esindajad kõige rohkem ära. Haridusminister Maimetsa kasutamine kõneisikuna kinnitab seda, et koalitsioonilepingus tähtsamaks prioriteediks olnud haridusreform oli meedias terava tähelepanu all. Peaministri kasutamine kõneisikuna aga ei ole nii tihedalt seotud otseselt uue poliitika temaga. Juhan Partsi kirjutatud artiklid olid vastukajaks Res Publica sattumisel erinevatesse skandaalidesse. Korduvalt astus ta välja justiitsminister Vaheri kaitseks. Siim Kallase kasutamine kõneisikuna on seletatav Europarlamendi valimiste temaga. Samas vaid pool aastat ametis olnud Andrus Ansipi tihe esinemise sagedus meedias väärrib positiivset tähelepanu tema eelkäija Meelis Atoneni kahjuks.

Peamised järeldused selle kohta, milliseks kujunes valitsuskoalitsiooni mediarepresentatsioon Postimehe arvamuskülgedel:

Postimees representeeris valitsuskoalitsiooni tegevust koalitsioonileppest lähtuvalt, pidades silmas antud lubaduste täitmist. Allikatena kasutati kõige enam koalitsioonierakondade esindajaid ja eksperte. (Skandaalsete) sündmuste kajastamisel ja tagasiside andmisel oli koalitsioonierakondade esindajate osakaal

kõige väiksem ja tavalugejate osakaal kõige suurem. Siit võib järeldada, et valitsus ei võtnud oma tegude eest vastutust.

Teine oluline järeldus on, et **valitsuskoalitsiooni representeerimise tulemus Postimehes ei ühtinud Emori toetusnäitajatega valitsuskoalitsioonile**. Avaliku arvamuse ja ajalehe hinnangute dünaamiline liikumine oli sarnane valitsuse ametisse astumisest kuni 2003. aasta septembrini. Veel enne, kui valitsuse tegutsemisest möödus aasta, alates 2003. aasta detsembrist muutusid avaliku arvamuse toetus ja Postimehes avaldatud artiklite hinnang valitsuse tegevusele vastuoluliseks. Nende põhjuste väljaselgitamine, miks Postimehe arvamusleheküljed ei mõjutanud avalikku arvamust, vääriks edaspidi kindlasti eraldi uurimist.

Kolmas oluline järeldus on see, et nii **valitsuskoalitsiooni** enda kui ka selle liikmete **representeerimisel oldi hinnanguliselt pigem negatiivselt häälestatud**. Ministreid ja poliitikuid ei usaldatud ning nende otsuseid kritiseeriti.

Neljandaks järelduseks on, et oodataval eelistati kõneisikutena kasutada kõige enam Res Publica erakonna esindajat. Nende kasutamine tõestas ka seda, et koalitsioonilepingus olevate olulisemate punktide täitmisel rääkisid kaasa oma haldusala esindajad. Samas oleks oodanud just Res Publica esindajatelt selgitusi skandaalide tekkimiste põhjuste kohta. Sel juhul oleks olnud lugejatel võimalus uue poliitika tegijaid paremini mõista ja sellest lähtuvalt ka ehk toetavamad olla. Kas siin oli põhjus ajaleheväljaande eelistustes või koalitsioonierakonna esindajates, seda ma oma töös ei uurinud.

Kui asetada võimule tulnud Res Publica lubatud müüdiks muutunud uus poliitika teooria peatükis käsitletud poliitilise kultuuri konteksti, siis võib siit järeldada, et valimiskampaania ajal lubatu töötas väga palju. Kui seni on Eesti poliitiline kultuur üleminekuühiskonna ideoloogilises faasis (Lauristin ja Vihalemm), siis samm edasi üleminekuühiskonnast demokraatliku ühiskonnakorralduse poole tundus reaalne. Ühiskonna murrangulisel perioodil, nagu ka töös käsitletud valitsuse võit Riigikogu valimistel tõestas, on enamikel inimestel ühiskonnas kõrgendatud ootused ja lootused. Tegelikuses toimis aga täiesti vastupidine efekt ja neid oli võimul olnud koalitsioonil raske täita.

Bakalaureusetöö kõige üldisemaks järelduseks on, et Postimees toetus arvamislehekülgedel valitsuskoalitsiooni representeerimisel koalitsioonileppele ja selle täitmisele. Puhast, eetilist ja läbipaistvat poliitikat lubanud Res Publica oli kõrgendatud tähelepanu all, kuna temalt oodati tänu valimiskampaaniale palju. Meedia aga tõestas samm-sammult vastupidist, kuidas noor erakond ei olnud valmis talle pandud vastutust kandma.

Edasist uurimist väärib see, miks Postimehe arvamislehekülgedel kajastatud hinnangud valitsuskoalitsioonile läksid 2003. aasta lõpus lahku Emori poolt läbiviidud uuringuga ning kas sama efekt töötab ka mõne muu valitsuse tegevust analüüsides. Samuti oleks põhjust uurida, mis põhjustel ei rääkinud skandaalsete sündmuste kajastamisel kaasa koalitsioonierakondade esindajad.

Kokkuvõte

2001. aastal end erakonnana tutvustav Res Publica tõusis komeedina Eesti poliitikataevasse. Juba 2002. aastal saavutas uus erakond kohalikel omavalitsuste valimistel märkimisväärset edu ning suutis olla sama edukas ka Riigikogu valimistel. Valimiskampanias tutvustas Res Publica end värske, puhta ja uute ideede erakonnana, mille tulek pidi tähistama uue poliitika algust Eestis.

10. aprillil 2003. aastal andiski Eesti Vabariigi 37. valitsus Riigikogu ees ametivande. Koalitsiooni moodustasid omavahel Eesti Reformierakond, Eestimaa Rahvaliid ja Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica. Rahva ootused uue poliitika valguses olid seatud väga kõrgele.

Käesolevas töös nimetatud valimiskoalitsiooni representeerimise uurimise tähtsus seisneb selles, et kui meedia annab võimaluse inimestel järgida teatud käitumismudeleid, siis võrdlusmomendid iseenda ja kajastatud arvamuste ja suhtumiste vahel võimaldavad neid kas kritiseerida ja hukka mõista või avaliku arvamusega nõustuda. Seda enam, et poliitiliste otsuste tegemisel on avalikul arvamusel täita oluline ülesanne. Oluline ongi pidada silmas seda, milliseid väärtusi ja ootusi meedia peab oluliseks, millised aga jätab esindamata, kuna meedia ei kajasta reaalsust üks-ühele, vaid taastoodab seda.

Käesolevas töös uuriti eelpool nimetatud valitsuskoalitsiooni representeerimist Postimehe arvamislehekülgede näitel ajavahemikus 10.04.2003 – 13.04.2005. Arvamislehekülgedel avaldatu andis võimaluse saada valitsuskoalitsiooni tegevusega seonduvast adekvaatsem pilt, kuna tekstide koostamine ei toimunud mitte ainult ajakirjanike vahendusel, vaid erinevate gruppide esindajate poolt. Töö eesmärgiks oli läbi meediapildi analüüsi selgitada, millised valitsusega seotud sündmused avalikkust enam mõjutasid ja kui suur osa oli erinevate gruppide esindajatel (ajakirjanikud, eksperdid, koalitsioonierakonna esindajad, opositsioonierakonna esindajad, lugejad ja Postimees) valitsuskoalitsiooni representatsiooni kujundamisel.

Uuringu läbiviimisel on kasutatud kvantitatiivset kontentanalüüsi, lisaks sellele kvalitatiivset sisuanalüüsi tulemuste illustreerimiseks tekstisiseste näidetega. Empiirilised tulemused baseeruvad 651-l trükiversioonis ilmunud artiklil.

Valitsuskoalitsiooni representatsiooni analüüsi käigus kujunesid välja eraldi need teemad, mis olid päevakorras kogu analüüsitava perioodi jooksul ja ka sündmused, mis erinevatel perioodidel kajastamist leidsid. Väljakujunenud teemad kattusid sellega, mida võimuliit tähtsustas koalitsioonileppes. Artiklites toodi kõige enam välja haridusreformi puudutavad küsimused, sotsiaalvaldkondade arendamine (vanemahüvitis, tervise edendamine). Välispoliitikas oli prioriteediks liitumine Euroopa Liiduga ja aktiivne osalemine selle töös. Uue poliitika teema oli samuti kõrgelt esindatud. Et ootused seoses uue poliitikaga seoses olid väga kõrgele seatud ja koalitsioonileppes lubatu tundus liiga suurejooneline (mida arvustas ka meedia!), siis oldi hinnangutes esialgu skeptiline ja hiljem pettunud.

Sündmusi analüüsides selgus, et avalikkust mõjutasid kõige enam valitsusega (selle liikmetega) seotud kriisid ja skandaalid. Valitsus sai ministrite algse koosseisuga töötada ligi aasta. Erinevate skandaalide tõttu vahetus alates 2004. aasta aprillist kuni valitsuse tegevusaja lõpuni 5 ministrit.

Esimeseks peamiseks järelduseks on, et Postimees representeeris valitsuskoalitsiooni tegevust koalitsioonileppes lähtuvalt, pidades silmas antud lubaduste täitmist. Allikatena kasutati kõige enam koalitsioonierakondade esindajaid ja eksperte. Samas oli (skandaalsete) sündmuste kajastamisel ja tagasiside andmisel koalitsioonierakondade esindajate osakaal kõige väiksem ja tavalugejate osakaal kõige suurem. Siit võib järeldada, et valitsus ei võtnud oma tegude eest vastutust.

Teine oluline järeldus on, et valitsuskoalitsiooni representeerimise tulemus Postimehes ei ühtinud Emori toetusnäitajatega valitsuskoalitsioonile. Graafikute dünaamiline liikumine oli sarnane valitsuse ametisse astumisest kuni 2003. aasta septembrini. Veel enne, kui valitsuse tegutsemisest möödus aasta, alates 2003. aasta detsembrist muutusid avaliku arvamuse toetus ja Postimehes avaldatud artiklite hinnang valitsuse tegevusele vastuoluliseks. Nende põhjuste väljaselgitamine, miks Postimehe arvamuseleheküljed ei mõjutanud avalikku arvamust, väärriks edaspidi kindlasti eraldi uurimist.

Kolmas oluline järeldus on see, et nii valitsuskoalitsiooni enda kui ka selle liikmete representeerimisel oldi hinnanguliselt pigem negatiivselt häälestatud. Ministreid ja poliitikuid ei usaldatud ning nende otsuseid kritiseeriti.

Neljandaks järelduseks on, et kõneisikutena eelistati kasutada kõige enam just Res Publica erakonna esindajat. Reformierakonna ja Rahvaliidu esindajaid kasutati kõneisikutena kokku sama palju.

Bakalaureusetöö kõige üldisemaks järelduseks on, et Postimees toetus arvamislehekülgedel valitsuskoalitsiooni representeerimisel koalitsioonileppele ja selle täitmisele. Puhast, eetilist ja läbipaistvat poliitikat lubanud Res Publica oli kõrgendatud tähelepanu all, kuna temalt oodati tänu valimiskampaaniale palju. Meedia aga tõestas samm-sammult vastupidist, kuidas noor erakond ei olnud valmis talle pandud vastutust kandma.

Edasist uurimist väärrib see, miks Postimehe arvamislehekülgedel kajastatud hinnangud valitsuskoalitsioonile läksid 2003. aasta lõpus lahku Emori poolt läbiviidud uuringuga ning kas sama efekt töötab ka mõne muu valitsuse tegevust analüüsisides.

Summary

Changes in media representation of the government coalition in 2003-2005 on the example of Postimees.

Res Publica as a new political party was first introduced in 2001. Already in 2002 Res Publica was remarkably successful on the elections of local government and managed to be equally successful on Riigikogu elections. In its elections campaign Res Publica introduced itself as a fresh and clean political party with lot of new ideas, which was believed to mark a beginning of the new politics in Estonia. On April 10, 2003 the 37th government of the Republic of Estonia gave its oath of office in Riigikogu. Reform Party, People's Party of Estonia and Union for the Fatherland – Res Publica, formed the coalition. Expectations of people about the new politics were very high.

It is important to examine the representation of the government coalition in the media, because if media gives people an opportunity to follow certain behavior patterns then comparing their own ideas and attitudes to those reflected in media people get opportunity whether to criticize and disapprove or understand and approve the public opinion. One should keep in mind what kind of values and expectations are considered important by the media and what are left unrepresented, because media does not reflect the reality one-to-one but reproduces it.

Author of this thesis studied abovementioned representation of the government coalition on the example of opinion pages of *Postimees* in the period April 10, 2003 – April 13, 2005. The opinion pages gave an opportunity to get more adequate picture about the topics related to the government coalition because the texts there were prepared not only by journalists but by also representatives of different interests groups. Aim of the thesis was to examine by means of media analysis, which events related to the government influenced the publicity most and how big was the role of representatives of different groups (journalists, experts, representatives of coalition parties, representatives of opposition parties, common readers, *Postimees*) in designing the representation of the government coalition.

In the research quantitative content analysis as well as qualitative content analysis for illustrating the results with textual examples were used. The empirical results are based on 651 articles published in the printed version of *Postimees*.

While analyzing representation of the government coalition the author observed separately themes which were hot during the whole analyzed period and topics which were reflected only during shorter periods. The themes mostly overlapped with the questions considered important by the coalition in its coalition agreement. In the articles mostly questions concerning the education reform and developing of social spheres (parental benefit, health system) were discussed. In the foreign politics the priorities were joining the European Union and participation in its activities. Also the topic of the new politics was frequently represented. As the expectations about the new politics were very high and promises of the coalition agreement seemed too grandiose (media also criticized it!) the judgments were first skeptical and later disappointed

Analysis of the events showed that the publicity was most influenced by the crises and scandals concerning the government (its members). The government operated with its initial composition of ministers for a year. Since April 2004 until the end of the operating time of the government five ministers changed because of different scandals.

The first and most important conclusion the author threw is that *Postimees* represented the activities of the government coalition based on the coalition agreement. Mostly representatives of the coalition parties and experts were used as information sources. In the same time while reflecting (scandalous) events in the feedback the representatives of coalition parties played the smallest and common readers the biggest role. So one can conclude that the government did not take the full responsibility for its actions.

Another important conclusion is that representation of the government coalition in *Postimees* did not coincide with the support indicators to the government coalition drawn by Emor. The charts were quite similar before the September 2003. But the government had operated less than a year when in December 2003 the support by the publicity and opinions of the articles published in *Postimees* started to be quite

contradictory. The reasons why the opinion pages of *Postimees* did not influence the public opinion are worth to be a subject of further research.

Third strong conclusion is that while representing the government coalition as well as its members the opinions were rather negative. The ministers and politicians were not trusted and their decisions were criticized.

The fourth conclusion is that mostly representatives of Res Publica were used as spokespersons. Representatives of the Reform Party and People's Party together were used as spokespersons as often.

The most general conclusion of the bachelor thesis is that while representing the government coalition *Postimees* relied mostly on the coalition agreement and its implementation. Res Publica that had promised a clean, ethical and transparent politics was in the spotlight of interest; due to its elections campaign expectations about its new politics were very high. But the media proved the opposite – the new political party was not ready to bear the responsibility set on it.

The author of the thesis believes that it is worth to examine in further researches why the judgments on opinion pages of *Postimees* were so different from the polls conducted by Emor and if the same phenomenon could be observed in analyses of other governments.

Kasutatud kirjandus ja allikad

- Berger, P. & Luckmann, T. ([1966] 1981)** The Social construction of reality. A treatise in the sociology of Knowledge. Harmondsworth: Penguin Books.
- Berelson, B. (1954)** "Content Analysis", in: G. Lindzey (Ed.) Handbook of Social Psychology.
- Croteau, D., W, Hoynes. (1997)** Media/Society: Industries, images and audiences. California, Thousand Oaks: Pine Forge Press.
- Dahl, R. (1987)** Modern Political Analysis. Eaglewood, Cliffs, NY.
- Danziger, J. N. (1991)** Understanding the Political World. An Introduction to Political Science. Longman, New York & London.
- Easton, D. (1990)** The Analysis of Political Structure, NY.
- Epstein, L. D. (1982)** Political Parties in Western Democracies. Transaction Books, New Brunswick (USA) and London (UK).
- Goffman, E. (1966)** Behavior in public places.
- Heikkilä & Kunelius (1/1998) vol. 19.** Access, Dialog, The Liberation. Experimenting with read concepts of generalism-criticism.
- Lane, R. (1964)** Public opinion. Engelwood Cliffs (N.J.): Prentice-Hall
- Lauristin, M. (2000)** Kas see ongi siis nüüd see eesti aeg? Muutuste diskursus Eesti ajakirjanduses. Kõnelev ja kõneldav inimene. Koostaja V.-R. Ruus. Tallinn: TPÜ Kirjastus, lk 63 – 84.
- Leftwich, A. , B. Blackwell (1984)** What is Politics?
- Meadow, R. (1980)** Politics as Communication. University of California Press, San Diego.
- McQuail, D. (2000)** McQuaili massikommunikatsiooni teooria. Tartu: Tartu Üikooli kirjastus.
- Palmaru, R. (2001)** Meedia võim ja demokraatia: Eesti kogemus. Valimiskommunikatsiooni ja ajakirjanike rollikäsitluse empiiriline uuring. Tallinn: Academia Nord.
- Palmaru, R. (2003)** Juhatus kommunikatsiooniteooriasse. Tallinn: Academia Nord.
- Pauts, J. (2003)** Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica kommunikatsioon valimiste eel. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Ruus, J. (2001)** Sissejuhatus politoloogiasse loengumaterjal. Tartu Ülikool, Avatud Ülikool.

- Sarcinelli, U. (1987)** Politvermittlung und demokratische Kommunikationskultur. – Politvermittlung. Beiträge zur politischen Kommunikationskultur. Hrgb. Ulrich Sarcinelli. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, S. 19 – 45.
- Tammer, E. (2003)** Aastaraamat Kes? Mis? Kus? 2004. Tänapäev ja Postimees.
- Thompson, J. B. (2000)** Political scandal: power and visibility in the media age. Cambridge: Polity Press.
- Toomla, R. (1996)** Eesti ja Euroopa poliitiline maastik. Tartu: Avatud hariduse Liit.
- Toomla, R. (1999)** Eesti erakonnad. Tallinn: Eesti entsüklopeediakirjastus.
- Varrak, T. (1997)** Üldine poliitikateadus. Tallinn: Eesti riigikaitse Akadeemia kirjastus.
- Vihalemm, P. (2000)** Avaliku arvamuse loengumaterjal. Tartu Ülikool, Avatud Ülikool.
- Wit, D. (1953)** Comparative Political Institutions. A Study of Modern Democratic and Dictatorial Systems. Henry Holt & Co, New York.

Kasutatud allikad

www.emor.ee

www.erl.ee

www.reform.ee

www.respublica.ee

www.riigikantselei.ee

Eesti Vabariigi Põhiseadus

Rannu, K. (2005) kylliki.rannu@emor.ee

Normak, N. (2005) nele.normak@reform.ee

Ideon, A. (2003) Peaminister Parts asus elu neljandale töökohale. Postimees, 11. aprill.

Ideon, A. (2003) Juhan Partsi valitsus sai rhvalt alustuseks ülikõrge reitingu. Postimees, 5. mai.

Kalmus, V. (2003) Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodite loengumaterjal. Tartu Ülikool, Avatud Ülikool.

Laastik, L. & Vihalemm, T. (2004) Narkomaania representatsioonid Eesti ajalehtedes 2002. aastal. Uurimisraport. Tallinn: Eesti uimastiseire keskus.

Lauristin, M & P. Vihalemm (2004) Poliitiline kultuur ideoloogilises faasis. Sirp, .

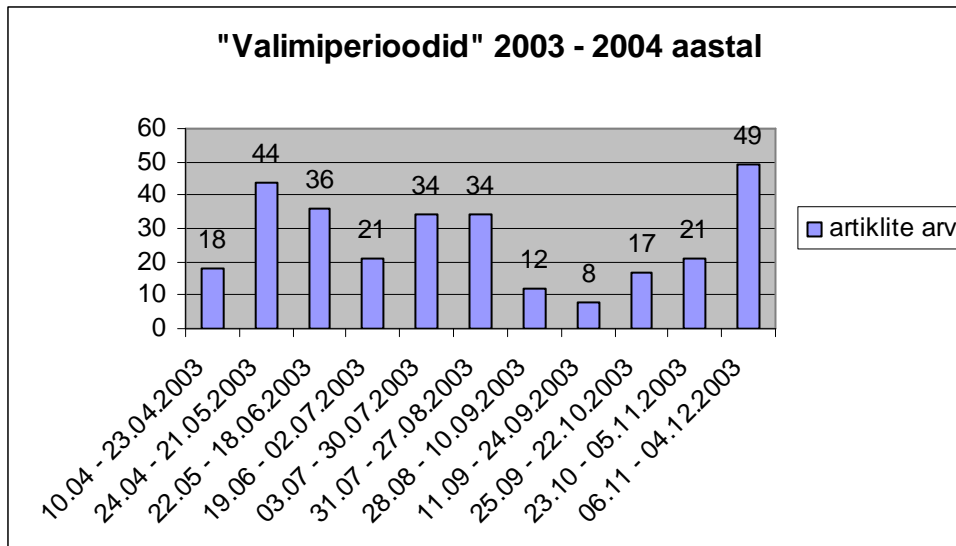
Lüsi, M. (2000) Haldusreform ja Eesti tulevik. <http://www.fml.ee/tulevik.html/>

Maimets, A. (2003) Valijad peavad Partsi valitsust praegu üheksa kuu nõrgimaks.

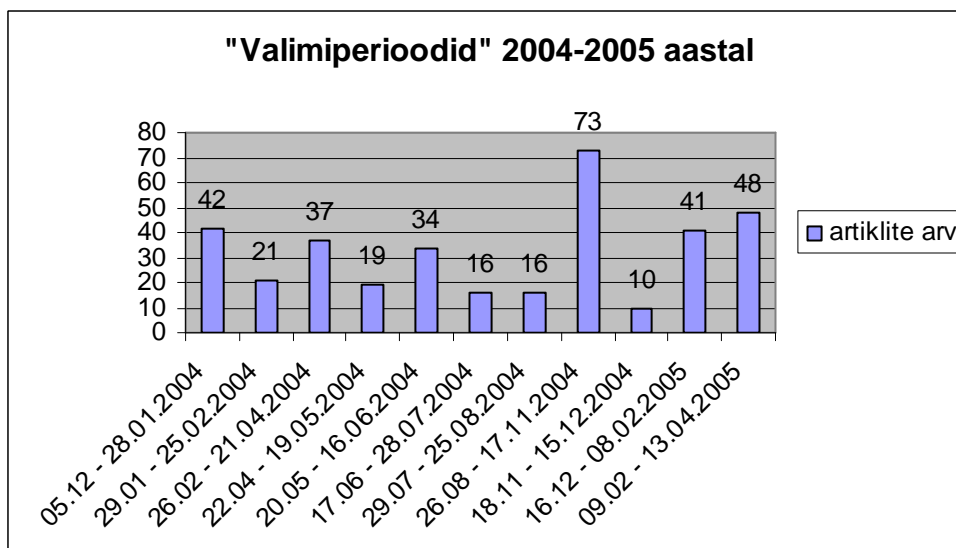
Postimees, 30. juuni.

Lisad

Lisa 1. Artiklite arv erinevatel valimiperioodidel kogu valitsemisperioodi jooksul

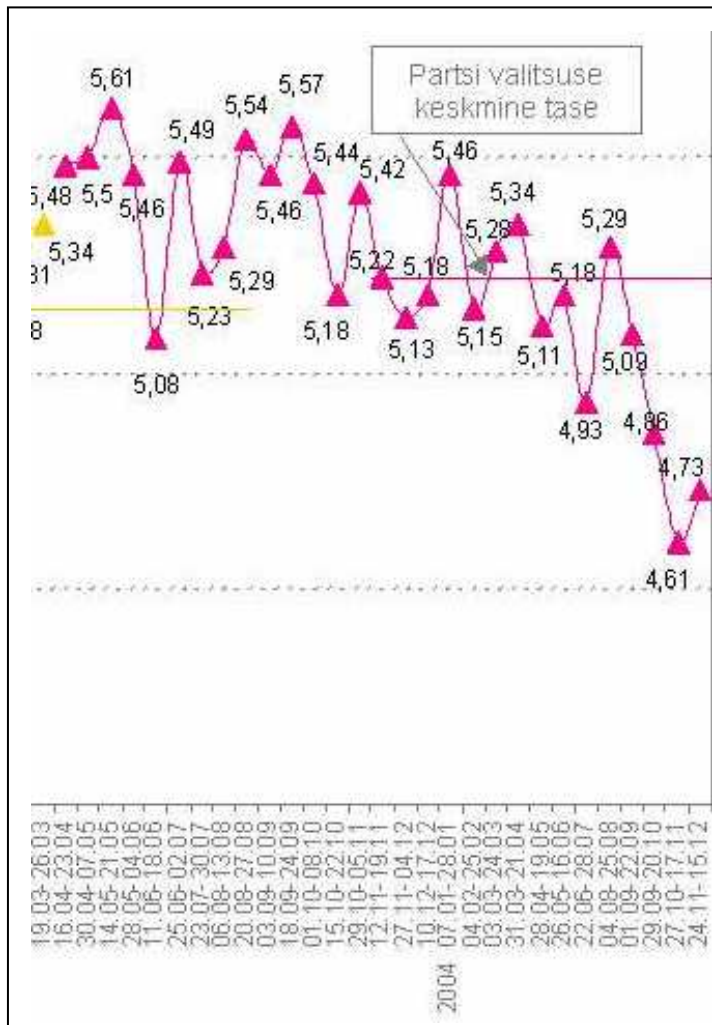

Tabel 10.

Tabel 11.

Lisa 2. Toetus valitsusele (Emor)

Joonis 3. Toetus valitsusele

Allikas: Riigiseire, 2004

Lisa 3. Valimiperioodidel esinenud teemad

PERIOOD \ TEEMA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Uus poliitika	4	2	3	5	3	2	1		1		1	3		2		3	3	3	9	1	6	1
„Uus poliitika“			5						2		2						1	2			1	
Usundiõpetus	3																					
Koalitsioonilepe	4	6									2									1	1	
Isikuomadused	2	1		1					1			2			2		2	1	2		3	1
Rahastamine		5	4	4	1	3				3	1	5	4			2		1	2	1		2
Riigieelarve		1										2	1									2
Säästuprogramm			2	2		1				2												
Tudengite toetus			2	2		2																
Lisaeelarve		2																				
Ministrite tasustamine												3										
Kaitsekulutused																			2	1		
Rongiliiklus		2																				
Sotsiaalpoliitika	1	3		2					1	5	1	7	2					3		2		
Tervishoid	1	2											2									
Maksu- sotspoliitika										2	4											
Karistusseadus		6	1		4																	
Keskkond	1	2	3																			2
Vanemapalk	1	2	1		5	3			4	1	5											
Vaheri skandaal		13	5																			
Abiminister			4																			
Kultuur					1			1		1				1	1				1			
Haridusreform		2	3	1	1	4	7	1	2	4	2	8	4	3		2				13	4	9
Õpetajate palk		1								1	1	1										
„21. sajandi kool“		1	2			1	2		1	1			1			1				1		
Kutsestandardid				1						1											2	
Töö- ja puhkeaja seadus						2																
„heale õpetajale topeltpalk“							3		1	1												
Õpetajate streik												2										
Koolide sulgemine																				3		
Tähtajalised töölepingud											1											1
Eliitkoolide kaotamine																						4
Tulumaksu- seadus					2																	
Presidendi valimised			1		1																	
Haldusreform			2	4	2	2				2		7	2					1				
Politsei haldusreform			1	1		1																
Euroopa Liit			1	3	5	15	4	4	1		3	2	2	11	6	13	1					
EL-liitumine			1	3	5	15	4	4	1													
EL-laienemine											3				2							
Europarlament												2	2	8	4	11	1					

PERIOOD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
TEEMA																						
Üleminek eurole														3								
100 päeva					2																	
Maksuvaidlus					6	2		1				1										
Ühiskondlik lepe						2		1	4													
Pensionireform										2	2											
Valitsuskriis											18	2										
Rahvastiku- Poliitika											7	1				1	1					
Maareform												2										
Põhiseaduse muutmise													2									
Elektrienergia													2									
Iseseisvus- Manifest													2									
Iraak														4					4		4	
Teravilja- skandaal														5								
Narkoskandaal														2								
Prostitutsioon														3								
Omandireform																3	4					
Pomerantsi aps														2								
Alkoholimüük															4	1						
Valimisseadus															2							
Töölepingu seadus																4						
Umbusaldus																2						
Tallinn														2	2				2			2
Monumendi- Skandaal																		2	16		3	
Julgeoleku- poliitika																1	1					
Maksureform			1										1			1			6			
Maksusüsteemid																	1		1			
Tallinna Ülikool																			2	1	1	
Praamiliiklus																		2	5			
RP-RE lepe																			5			
Portfelliskandaal																			4			
Valitsuse vahetus																			2			
Suhkrutrahv																					5	
Tormikahjud																					2	
Dokumendi- skandaal																					2	9
Riigikogu valimised																					1	1
Korruptsioon			1		1	1												1				4
Möödikute skandaal																						7
Võimukriis II																						20
Muu	2		1	1					2	1		2		2	2	1	1				1	1

Tabel 12. Teemade ja sündmuste struktuuriline jaotus perioodide kaupa

Lisa 4. Erinevate kommentaatorite (allikate) osalus sündmuste representeerimisel

Sündmused	Ajakirjanik	Ekspert	Koalitsioon	Opositsioon	Lugeja	Postimees
Lihula monumendiskandaal	3	2	0	1	10	5
Valitsuskriis	1	6	3	2	5	4
Võimukriis	5	3	1	2	1	10
Vaheri kiiruseületamine	2	4	1	0	9	1
Iraak	2	0	2	1	1	6
Karistusseadus	1	2	3	1	3	2
Dokumendiskandaal	3	2	3	1	0	4
Maksuvaidlus	0	3	2	1	1	4
Rahvastikupoliitika	2	1	5	0	0	2
Maksureform	1	2	1	2	2	1
Tallinna võimutüli	0	1	3	2	1	1
Keskkond	1	1	4	0	2	1
Ühiskondlik lepe	1	0	4	0	0	2
Omandireform	0	1	2	1	2	1
Praamiliiklus	0	1	1	0	2	3
Möödikute skandaal	2	1	3	0	1	0
Alkoholimüügi keelustamine	0	0	2	1	1	0
RP-RE lepe	0	1	2	1	0	1
Teraviljaskandaal	0	1	1	1	1	1
Suhkrutrahv	1	1	1	1	0	1
Abiminister	0	0	1	1	1	1
Töölepingu seadus	0	0	2	1	1	0
Ministriportfelli skandaal	1	1	0	0	0	2
Usundiõpetus	0	1	0	0	2	0
Rongiliiklus	0	0	0	0	2	0
Narkoskandaal	0	0	0	0	1	1
Pomerantsi aps (Ott)	0	0	0	0	2	0

Tabel 13. Kommentaatorite (allikate) osalus sündmuste representeerimisel

Lisa 5. Analüüsitud hinnanguliste artiklite loetelu

Uus poliitika

Positiivsed artiklid:

- „Magus ja ohtlik populaarsus,” (PM, 05.05.2003)
- „Valija ei pea pettuma,” (Parts, J. PM, 20.06.2003)
- „Debatt: Kas Eesti poliitika sai 2003. aastal uueks?” (Reinsalu, U. PM, 30.12.2003)
- „Harju keskmine,” (PM, 10.04.2004)
- „Vale vaenlane,” (Kingsepp, S. PM, 07.07.2004)
- „Kuhu suundub Res Publica?” (Otsason, R. PM, 06.08.2004)
- „Saarlaste anekdoot,” (Palts, T. PM, 18.08.2004)
- „Püsib, ei püsi, püsib,” (PM, 20.12.2004)

Negatiivsed artiklid:

- „Poliitilised isikuandmed,” (PM, 26.04.2003)
- „Kus on õiglus, Juhan Parts?” (I. V. PM, 29.05.2003)
- „Uue kolmikliidu probleemidest,” (Jaeger, A. PM, 12.06.2003)
- „Jumal juhatab,” (Laur, S. PM, 19.06.2003)
- „Valitseb uudishimu,” (Siisik, M. PM, 01.07.2003)
- „Ära karda EL-i, karda oma poliitikuid,” (Turbas, E. PM, 19.07.2003)
- „Koosmeele koalitsioon,” (Jaeger, A. PM, 29.07.2003)
- „Kollanokluse võim,” (Vöörmann, M. PM, 13.08.2003)
- „Teenin riiki?” (Vöörmann, M. PM, 16.08.2003)
- „Raudse rusikaga peeglis,” (Vaher, B. PM, 01.09.2003)
- „Teel lõhestunud ja suletud ühiskonda,” (Ruutsoo, R. PM, 16.10.2003)
- „Pöörame Res Publicale selja,” (Turbas, E. PM, 11.11.2003)
- „Vakants Toompeal,” (Tammerk, T. PM, 08.12.2003)
- „Debatt: Kas Eesti poliitika sai 2003. aastal uueks?” (Tarand, I. PM, 30.12.2003)
- „Res Publica - kreenis laev?” (PM, 27.02.2004)
- „Tibusid loetakse sügisel,” (Ruutsoo, R. PM, 01.07.2004)
- „Res Publica pööras mööda,” (Taagepera, R. PM, 03.07.2004)
- Helsingin Sanomat (PM, 02.08.2004)
- „Vead iseenda silmis,” (Arjakas, K. PM, 09.09.2004)
- „2004 oli entroopia kasvu aasta,” (Kivirähk, J. PM, 03.01.2005)
- „Ajakirjanike valikuline mälu,” (Savisaar, E. PM, 04.01.2005)
- „Plekilised juhid,” (Pullerits, P. PM, 12.01.2005)
- „Uus poliitika,” (Muuli, K. PM, 01.03.2005)

„Uus poliitika”

Negatiivsed artiklid:

- „Vaikiv ajastu hiilib,” (PM, 03.06.2003)
- „Tapke sõnumitooja,” (Klaas, U. PM, 04.06.2003)
- „Kuidas jääda ausaks?” (I. S. PM, 05.06.2003)
- „Sõida ja mõtle kaine peaga,” (Kivilo, H. PM, 11.06.2003)
- „Võim kui tehingu tulemus,” (Veidemann, R. PM, 18.06.2003)
- „Neid võimumänge küll,” (Ainelo, K. PM, 01.10.2003)
- „Täna mängime Eesti riiki,” (Tiks, M. PM, 06.10.2003)
- „Asjalik saade,” (Aru, T. PM, 21.11.2003)
- „Käegalöömine on halb,” (Kask, J. PM, 25.11.2003)
- „Suviselt, kuid kortsus kulmu alt,” (Tarand, I. PM, 03.07.2004)
- „Piiratud vaatenurk, härra Palts!” (Kivirähk, J. PM, 23.08.2004)
- „Luulupõhine majandus,” (Viimane, A. PM, 21.12.2004)

Usundiõpetus

Negatiivsed artiklid:

- „Häbiväärse aine õpetaja märkmeid,” (Jürgenstein, T. PM, 21.04.2003)
- „Kus selle häbi ots!” (Käo, H. PM, 23.04.2003)

Koalitsioonilepe

Positiivsed artiklid:

- „Helin rinna sees,” (Remsu, O. PM, 25.04.2003)

Negatiivsed artiklid:

- „Erastamispähkel,” (PM, 15.04.2003)
- „Koalitsioonilepet on võimatu täita,” (Raju, O. PM 16.04.2003)
- „Koalitsioonilepingu kurvid,” (PM, 19.04.2003)
- „Koalitsioonil puudub tööpoliitika,” (Pärnits, K. PM, 28.04.2003)
- „Mängud lastega,” (PM, 19.11.2004)

Isikuomadused

Positiivsed artiklid:

- „Jõudu kultuuriministrile,” (Kuus, M. PM, 29.04.2003)
- „Ere proua esimees,” (PM, 17.10.2003)
- The Economist (PM, 18.05.2004)
- „Klubiõhtu rahandusministriga,” (Narusberg, L. PM, 05.11.2004)

Negatiivsed artiklid:

- „Rohkem väarikust!” (Truus, M. PM, 19.04.2003)
- „Lang - muster umbusalduseks,” (Raag, I. PM, 28.06.2003)
- „Meeldetuletuseks Atonenile,” (Puutsa, A. PM, 05.05.2004)
- „Häbi, Res Publica,” (Kraav, E. PM, 17.06.2004)
- „Reformierakonna kaks palet,” (Willadsen, K. PM, 06.07.2004)
- „Peaministri keelepruugist,” (Kivilo, H. PM, 17.08.2004)
- „Tõsised naljad,” (PM, 28.01.2005)
- „Jaanalinnumäng,” (Muuli, K. PM, 02.02.2005)
- „Individuaalõpe peaministrile,” (Kohal, T. PM, 04.02.2005)
- „Lapsministritele kriips peale,” (Pullerits, P. PM, 19.03.2005)

Rahastamine

Positiivsed artiklid:

- „Positiivne lisahoo eelarve,” (Palts, T. PM, 06.05.2003)
- „Mõistus tuleb loodetavasti koju,” (Mattson, T. PM, 07.06.2003)
- „Riigi püksirihm koomale,” (PM, 02.07.2003)
- „Õiglane seadus,” (Kaldoja, E. PM, 08.08.2003)
- „Priiskamise lõpp!” (PM, 30.10.2003)
- „Kas peaksime kasutama stabiliseerimisreservi varusid?” (Männik, J. PM, 11.12.2003)
- „Eesti madalad maksud ja Euroopa raha,” (Ansip, A. PM, 21.05.2004)
- „Riigimehelik eelarvekava,” (PM, 14.03.2005)

Negatiivsed artiklid:

- „Väljapoole laristame, kodus koonerdame,” (Tamme, A. PM, 05.05.2003)
- „Kahtlane kuulsus,” (PM, 13.05.2003)
- „Kas lisaeelarve läheb seadusega pahuksisse?” (Männik, J. PM, 14.05.2003)
- „Toetuseta tudengid,” (PM, 26.05.2003)
- „Poliitiku pisarad,” (Triin K. PM, 27.05.2003)
- „Tudengid on maksureformi esimesed ohvrid,” (Savisaar, V. PM, 20.06.2003)
- „Liigne tormakus,” (PM, 15.07.2003)

„Hea haridus peab olema kättesaadav kõigile,” (Soosaar, M. PM, 06.08.2003)
„Riiklikust kokkuhoiuprogrammist,” (Liivamägi, K. PM, 18.08.2003)
„Rah(v)a võim: vali üksainus kord,” (Kaevats, Ü. PM, 31.10.2003)
„Kas peaksime kasutama stabiliseerimisreservi varusid?” (Palts, T. PM11.12.2003)
„Veskimäe „ämber” Paetile ja Reiljanile,” (Torbas, L. PM, 10.01.2004)
„Raha tagasi ja vanaviisi edasi,” (Muuli, K. PM, 15.01.2004)
2 küsimust Eiki Nestorile (PM, 06.02.2004)
„Moraalitu ühiskond,” (Kortspärn, H. PM. 06.02.2004)
„Eesti madalad maksud ja Euroopa raha,” (Lukas, T. PM, 21.05.2004)
„Vaidlus vales kohas,” (PM, 10.08.2004)
„Kaks protsenti,” (Sildam, T. PM, 01.11.2004)
„Sõnamurdjate salalepingud,” (Tarand, A. PM, 16.11.2004)

Rongiliiklus

Negatiivsed artiklid:

„Jätku minister Atonen rong rahule,” (Kuusik, E. PM, 28.04.2003)
„Möelge, minister!” (Aareleid, M. PM. 12.05.2003)

Euroopa Liit

Positiivsed artiklid:

Turun Sanomat (PM, 13.06.2003)
„Vene kaart,” (PM, 15.08.2003)
„Toetan Kallast,” (Praks, R. PM, 16.08.2003)
„Meie valime "jah",” (ÜVE-RP jt, PM, 22.08.2003)
Financial Times (PM, 23.09.2003)
„Grill BBC moodi,” (Bahovski, E. PM, 13.11.2003)
„Esimene tuleproov,” (PM, 16.04.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Demokraadid ja autokraadid,” (Haug, A. PM 26.06.2003)
„Pealiskaudsuse viljad,” (Lang, R. PM, 11.07.2003)
„Keskerakonna südametunnistuse päev,” (Sepp, E. PM, 13.08.2003)
„Eesti juhid ei soovi demokraatiat,” (Helme, Gräzin, Raig, PM, 16.08.2003)
„Oh seda edevust,” (Lepp, T. PM, 23.08.2003)
„Kas impotendid?” (Laur, S. PM; 23.08.2003)
„Siim Kallasel tuline õigus,” (Walace, J. PM 25.08.2003)
„Vene kaart teostub EL-i kaudu,” (Allikas, R. PM, 03.09.2003)
„Kas eurohääletus on salajane?” (Kundla, R. PM, 13.09.2003)
„Silmakirjalikkuse paraad,” (Berg, E. PM, 23.09.2003)
„Ministri eksitus,” (PM, 02.12.2003)
„Vassida ei sobi,” (Tсахна, M. PM, 21.01.2004)
„Reformierakonna ja Rahvaliidu eurohäma,” (Lepikson, R. PM, 19.02.2004)
„Keda me siis valime?” (PM, 28.02.2004)
„Väiksus välistab poliitilise ulakuse,” (Alatalu, T. PM, 06.03.2004)
„Kobamine pimeduses,” (Ilves, T.H. PM, 05.04.2004)
„Ränk tagasilöök,” (Ilves, T.H. PM; 24.04.2004)
„Varesed ja harakad,” (Lang, R. PM, 28.04.2004)
„Sõda Res Publicale,” (Viisitamm, M. PM, 19.05.2004)
„Euroreklaamid koolirahaks,” (PM, 02.06.2004)
„Poliitikuist popartistid,” (Maimets, A. PM, 08.06.2004)
„Omast võttest selili,” (PM, 10.06.2004)
„Viimane lahing,” (PM, 10.06.2004)
„Valel on lühikesed jalad,” (Kull, E. PM, 12.06.2004)
„Halvim valik,” (PM, 14.06.2004)
„Uhti-uhti uhkesti,” (PM, 15.06.2004)

„Miks küll, Jaak, ja miks just nüüd?!“ (Ligi, J. PM, 09.03.2004)
„Euro, see tulgu!“ (Merilan, B. PM, 16.03.2004)

Sotsiaalpoliitika

Positiivsed artiklid:

„Lapsed kui prioriteet,“ (Levin, A. PM, 28.04.2003)
„Debatt: Sotsiaalpoliitikas oli vanemahüvitise aasta,“ (Tein, T., Masso, I. PM, 29.12.2003)
„Kuidas paremini tervist edendada,“ (Pomerants, M. PM, 18.02.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Koalitsioonilepe tähtsam kui lapsed,“ (Martinson, M. PM, 28.10.2003)
„Piiratud mõtlemine,“ (Veismann, T. PM, 30.10.2003)
„Reformierakonna ülbus,“ (Saluvee, H. PM, 25.11.2003)
„Kallase lühike mälu,“ (Kuum, A. PM, 26.11.2003)
„Rahva tulevik kerjakotis,“ (Laidre, E. PM, 08.01.2004)
„Võidavad linlased,“ (Looring, M. PM, 13.01.2004)
„Prostitutsiooni-ookean,“ (PM, 26.01.2004)
„Palgatõus tõbise taskust,“ (PM, 06.08.2004)
„Püsitasu buum,“ (Erstu, E. PM, 12.08.2004)

Karistusseadus

Positiivsed artiklid:

2 küsimust Nelli Kalikovale (PM, 12.07.2003)
Turun Sanomat (PM, 25.07.2003)

Negatiivsed artiklid:

„Vang ja trellid,“ (PM, 03.05.2003)
„Eluohulik absurd,“ (Dreving, M. PM, 05.05.2003)
„Kuhu jäi nulltolerants?“ (PM, 06.05.2003)

Keskkond

Positiivsed artiklid:

„Hiis - eestlase endaksjäämise kaitseala,“ (Vaher, B. PM, 17.06.2003)
„Metsauuendus on õige mõte,“ (Luts, H. PM, 08.02.2005)

Negatiivsed artiklid:

„Vildakas keskkonnapoliitika,“ (Luts, H. PM, 03.06.2003)

Vanemahüvitis

Positiivsed artiklid:

2 küsimust Paul-Eerik Rummole (PM, 22.05.2003)
„Vanemahüvitis tuleb,“ (Rummo, P.E. PM, 22.07.2003)
„Uus iibetõstmisidee,“ (PM, 18.08.2003)

Negatiivsed artiklid:

„Reformikate kummaline lubadus,“ (M. S. PM, 20.05.2003)
„Minister Pomerants ja vanemapalk,“ (Jürgenson, R. PM, 24.07.2003)
„Valitsus ignoreerib kodanikualgatus,“ (Maran, M. PM, 31.07.2003)
„Riiklikult tähtis ristike,“ (Vöörmann, M. PM, 12.11.2003)
„Unustamatud valimisreklaamid,“ (Kaur, M. PM, 15.11.2003)
„Lühinägelik poliitika,“ (Männis, R. PM, 21.11.2003)

Vaheri skandaal

Negatiivsed artiklid:

- „Teod vastaku sõnadele,” (Liisa M. PM, 13.05.2003)
- „Sõnad ja teod,” (Kuusk, T. PM, 14.05.2003)
- „Tühjad loosungid,2 (Masso, T. PM, 15.05.2003)
- „Küsimused peaministrile,” (PM, 16.05.2003)
- „Ken-Marti Vaheri juhtumist,” (PM Online, 17.05.2003)
- „Sotsiaalne kurtus ruulib,” (Saar, A. PM, 21.05.2003)
- „Kollane kaart peaministrile,” (Kulbok, K. PM, 21.05.2003)
- „Patuga pooleks,” (Vaher, B. PM, 21.05.2003)
- „Tegeleme siis liikluskultuuriga,” (Ots, H. PM, 21.05.2003)
- „Mis seal imestada,” (Karuks, T. PM, 22.05.2003)
- „Vaher vs Bergvald,” (Markus, A. PM, 22.05.2003)
- „Vali kord, vaestemaja ja preestrid,” (Kender, K. PM, 24.05.2003)
- „Parandame vigu,” (Moses, H. PM24.05.2003)

Abiminister

Positiivsed artiklid:

- „Kas abiministreid on vaja?” (Veskimägi, T. PM, 03.06.2003)

Negatiivsed artiklid:

- „Abiministritest,” (PM Online, 30.05.2003)
- „Abitud abiministrid,” (PM, 31.05.2003)
- „Kas abiministreid on vaja?” (Sepp, E. PM, 03.06.2003)

Haridusreform

Positiivsed artiklid:

- „Raha läheb programmile „21. sajandi kool”” (Maimets, T. PM, 08.05.2003)
- „Meie lapsed väärivad parimat haridust,” (Maimets, T. PM, 21.07.2003)
- „Keskkond mõjutab ka sisu,” (Maimets, T. PM, 02.08.2003)
- 2 küsimust Tõnis Lukasele (PM, 25.10.2003)
- „Liiga palju häid mõtteid,” (PM, 14.04.2004)
- „Haridusreform on meie ühine asi,” (Einasto, Taagepera, Tulviste, PM, 17.09.2004)
- „Mida tahavad haridusreformi vastased?” (Maimets, T. PM, 06.10.2004)
- „Hea mõte,” (Piirimäe, K. PM, 09.02.2005)

Negatiivsed artiklid:

- „Härjal haarati sabast,” (Hirv, E. PM, 28.05.2003)
- „Kord majja, haridusminister!” (PM, 04.08.2003)
- „Ka õpetajad tahavad elada,” (Nõmm, V. PM, 15.08.2003)
- „Õppeaasta röömutu algus,” (Leesi, L. PM, 01.09.2003)
- „Sõnad, sõnad, sõnad...,” (PM, 03.09.2003)
- „Huvitav matemaatika,” (Lepik, K. PM, 04.09.2003)
- „Õpetaja sõber või vaenlane,” (PM, 10.09.2003)
- „Õpetajaid veeti jälle ninapidi,” (Leesi, L. PM, 29.09.2003)
- „Ettepanek haridusreformiks,” (Mikra, E. PM, 03.11.2003)
- „Põhjustatud streik,” (PM, 08.11.2003)
- „Atonen, ära hädalda!” (Nõmm, V. PM, 06.12.2003)
- „Kas tõesti 21. sajandi bluff?” (Lukas, T. PM, 16.01.2004)
- „Nüüd ju raha justkui oleks,” (Leesi, L. PM, 27.01.2004)
- „Haridusreformi pahupool,” (Välimäe, T. PM, 16.02.2004)
- „Poliitilised katused,” (Vöörmann, M. PM, 17.02.2004)
- „Lopsakad haridusideed,” (Sammal, K. PM, 16.04.2004)
- „Musta augu täitmine,” (PM, 05.06.2004)

„Võimatu missioon,” (PM, 16.09.2004)
„Võta võim või koli Tallinna,” (Int-Lambot, E. PM, 25.09.2004)
„19. sajandi kooliprogramm,” (Kreitzberg, P. PM, 30.09.2004)
„Haridussüsteemi piduriks on otsustamatus,” (Paas, K., Peedusk, U. PM, 05.10.2004)
„Kodused põhjused,” (PM, 12.10.2004)
„Haridusministri uus kaotus,” (PM, 11.12.2004)
„Haridusministri põrumine,” (Kohal, T. PM, 15.12.2004)
„Haridusreform on propagandamull,” (Lukas, T. PM, 13.01.2005)
„Laske õpetajal rahun õpetada,” (Nestor, E. PM, 25.01.2005)

Haldusreform

Positiivsed artiklid:

2 küsimust Tarmo Loodusele (PM, 19.12.2003)
„Maavanematest,” (Mägi, K. PM, 16.02.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Lahjenev politseireform,” (PM, 27.06.2003)
„Haldusreformijad või Krõlovi pillimehed?” (Tiks, M. PM, 10.07.2003)
„Politseid varjutab arukate ametnike kartmine,” (Sildam, T. PM, 05.08.2003)
„Maavanemateta Eesti,” (PM, 05.12.2003)
„Lihtne Eesti,” (PM, 17.12.2003)

Ühiskondlik lepe

Positiivsed artiklid:

„Ühiskondlik lepe kui teine hingamine,” (Reiljan, V. PM, 17.10.2003)

Negatiivsed artiklid:

„Alasti kuningad,” (Veidemann, R. PM, 20.10.2003)

Maksuvaidlus

Negatiivsed artiklid:

„Rahandusministri ebaselged otsused,” (Lapõnin, A. PM, 22.07.2003)
„PR-sõda,” (PM, 25.07.2003)
(Männik, Past, Rull, PM, 26.07.2003)
„Selgelt poliitiline probleem,” (Seppik, A. PM, 29.07.2003)
„Töönimene ootab selgitusi,” (Müüripeal, M. PM, 01.08.2003)
„Paltsi lahkumine,” (PM, 20.09.2003)
„Paltsi pärand,” (PM, 23.12.2003)

Valitsuskriis I

Positiivsed artiklid:

„Küsimus oli vaid ajas,” (Saar, A. PM, 20.11.2003)
„Braavo, Rahvaliit!” (Turbas, E. PM, 20.11.2003)
„Tsentris on Res Publica tulevik,” (Taagepera, R. PM, 22.11.2003)
„Roolipöörde vajalikkus,” (Koslov, V. PM, 25.11.2003)
„Võrdsus seaduste ees,” (Susi, E. PM, 26.11.2003)
„Res Publica õpikuparempoolsus,” (Herkel, A. PM, 27.11.2003)
„Vaherahu,” (PM, 28.11.2003)

Negatiivsed artiklid:

„Elukauged nägemused,” (Ligi, J. PM, 26.11.2003)
„Reformierakonna õhupall,” (Raiksaal, R. PM, 04.12.2003)
„Gaas ja pidur,” (Kender, K. PM, 09.12.2003)
„Käsi peseb kätt,” (Kortspärn, H. PM, 09.01.2004)

Iraak

Negatiivsed artiklid:

- „Kibedalt meie enda sõda,” (PM, 01.03.2004)
- „Demokraatia Iraagis sõltub eestlaste surmaminekust?” (Saks, R. PM, 01.03.2004)
- „Arg parlament,” (PM, 15.04.2004)
- „Eesti poisid koju tagasi,” (Savisaar, V. PM, 19.01.2005)

Teraviljaskandaal

Negatiivsed artiklid:

- „Rotid viljasalves,” (PM, 18.03.2004)
- „Kadunud vili ja Eesti haldussuutlikkus,” (Nurm, K. PM 29.03.2004)

Narkoskandaal

Negatiivsed artiklid:

- „Siseministri ebaõnn,” (PM, 27.03.2004)
- „Siseministri käitumine,” (Triik, T. PM, 30.03.2004)

Pomerantsi aps

Negatiivsed artiklid:

- „Küünikust sotsiaalminister,” (Kauks, A. PM, 29.03.2004)
- „Ministri sõnad,” (Tammeväli, R. PM, 30.03.2004)

Töölepingu seadus

Negatiivsed artiklid:

- „Orjaaja tagasitulek,” (Pärnits, K. PM, 26.05.2004)
- „Töölepingu seadus Eesti moodi,” (Pille, V. PM, 26.05.2004)
- „Kadi Pärnits esitab vaeväiteid,” (Kork, A., Kööbi, U. PM, 27.05.2004)

Tallinn

Negatiivsed artiklid:

- „Tallinn, mu Tallinn, sa aukude linn,” (Palts, T. PM, 03.04.2004)
- „Res Publica unistus: pankrot Tallinnas,” (Savisaar, E. PM, 13.04.2004)
- „Tallinnas vedeleb raha maas,” (Palts, T. PM, 18.05.2004)
- „Renditud sõprade koalitsioon,” (Must, K. PM, 12.10.2004)

Monumendiskandaal

Negatiivsed artiklid:

- „Vari Eesti kohal,” (PM, 23.08.2004)
- „Lõpetage ometi ära,” (Vilo, A. PM, 23.08.2004)
- „Kraanaga kalmistul,” (PM, 04.09.2004)
- „Käpardlikkuse viljad,” (PM, 06.09.2004)
- „Õigus mälestada,” (Raid, T. PM, 08.09.2004)
- „Ükskõiksuse hind,” (Kuutma, R. PM, 10.09.2004)
- „Vaikimine,” (Sildam, T. PM, 13.09.2004)
- „Ma ei nõustu Leivoga,” (Holm, A. PM, 14.09.2004)
- „Ajalugu muuta pole aus,” (Rebane, K. PM, 17.09.2004)
- „Pantvangikriis Toompeal,” (Kross, E.N. PM, 18.09.2004)
- „Kolm küsimust Narva kohta,” (Talberg, V. PM, 04.10.2004)
- „Parts ja Lihula,” (PM, 22.12.2004)
- „Blairi Lihula ja Partsi Iraak,” (Bahovski, E. PM, 23.12.2004)
- „Laokil käsuliinid,” (PM, 04.01.2005)

Rahvastikupoliitika

Positiivsed artiklid:

- „Snepperlukk me hinge ees,” (Klaas, U. PM, 14.11.2003)
- „Elluviimise ootuses,” (PM, 29.12.2003)
- „Rohkem lapsi,” (PM, 21.05.2004)
- (Rummo, P.E. PM, 30.06.2004)

Negatiivsed artiklid:

- „Võrdsed ja võrdsemad,” (Veidemann, R, PM, 22.11.2003)

Omandireform

Positiivsed artiklid:

- „Mis saab pärast üüri piirmäärade kaotamist?” (Ansip, A. PM, 16.06.2004)
- „Üüripiiride kaotamine korrastab turgu,” (Atonen, M. PM, 17.06.2004)
- „Reform tuleb lõpetada,” (PM, 01.07.2004)

Negatiivsed artiklid:

- „Mis saab pärast üüri piirmäärade kaotamist?” (Savisaar, E. PM, 16.06.2004)
- „RP viib ellu Rein Langi ähvardust,” (Ratas, J. PM, 16.06.2004)
- „Reformi „viljad”,” (Pallon, L. PM, 05.07.2004)
- „Häbi, Meelis Atonen,” (Lahesaare, H. PM, 23.07.2004)

Alkoholimüük

Positiivsed artiklid:

- „Mida arvate öise alkoholimüügi piiramisest-keelustamisest Tallinnas,” (Maripuu, Tauts, PM, 27.04.2004)

Negatiivsed artiklid:

- „Keelud on mõttetud,” (Kimask, T. PM, 10.05.2004)

Maksureform

Negatiivsed artiklid:

- „Eesti teelahkmel,” (sotsiaaldemokraadid, PM, 05.02.2004)
- „Valitsus ja omavalitsused,” (Savisaar, E. PM, 03.06.2004)
- „Maksureformi pahupoolest,” (Nestor, H. PM, 25.09.2004)
- „Ideoloogiline tulumaksureform,” (Kaplinski, J. PM, 27.09.2004)
- „Tulumaksualandus on halb,” (Knaps, U. PM, 05.10.2004)

Ministriportfell

Negatiivsed artiklid:

- „Portfellita minister,” (Muuli, K. PM, 08.11.2004)
- „Kaheksa päeva,” (PM, 09.11.2004)

Suhkrutrahv

Negatiivsed artiklid:

- „Kibe õppetund,” (PM, 18.01.2005)
- „Kibe suhkur,” (Riikoja, H. PM, 19.01.2005)
- „Kas valitsus vastutab ähvardavate suhkrutrahvide eest?” (Padar, I. PM, 20.01.2005)

Praamiliiklus

Positiivsed artiklid:

- „Sõida tasa üle silla,” (PM, 25.09.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Atoneni vitsad,” (PM, 18.08.2004)

Res Publica-Reformierakonna lepe**Positiivsed artiklid:**

„Res Publica ja Reformierakond ühe mütsi alla,” (Kallas, S. PM, 03.11.2004)

„Parempoolsed on koos tugevamad,” (Veskimägi, T. PM, 05.11.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Kopitanud salalepe,” (PM, 03.11.2004)

„Savisaare armastuskirjad,” (Rosimannus, R. PM, 08.11.2004)

Dokumendiskandaal**Positiivsed artiklid:**

„Ojuland on õnneseen,” (Muuli, K. PM, 10.02.2005)

„Kas Ojulandi tagandamine on piisavalt põhjendatud?” (Kiisler, S. PM, 14.02.2005)

Negatiivsed artiklid:

„Ojukaust välisministeeriumis,” (PM, 04.02.2005)

„Välisminister ummikus,” (PM, 08.02.2005)

„Oravate olematud valikud,” (Reinap, A. PM, 12.02.2005)

„Kas Ojulandi tagandamine on piisavalt põhjendatud?” (Michal, K. PM, 14.02.2005)

Korruptsioon**Negatiivsed artiklid:**

„Täielikult korrumppeerunud riik,” (Uusen, E. PM, 07.06.2003)

„Huvide konflikt ja korruptsioonitaju,” (Tammerk, T. PM, 28.07.2003)

„Parts, Palts ja Kesk-Aafrika,” (Tallo, I. PM, 02.08.2003)

Mõõdikuteskandaal**Positiivsed artiklid:**

„Res Publica toetab justiitsministrit,” (Parts, J. PM, 21.03.2005)

Negatiivsed artiklid:

„Tahtsime parimat, aga...,” (Tappo, S. PM, 14.03.2005)

„Mõõdikud poliitikutele,” (Allik, J. PM, 21.03.2005)

„Minister Vaheri areng,” (Ligi, J. PM, 21.03.2005)

Võimukriis II**Positiivsed artiklid:**

„Juhan Partsi mõistlik otsus,” (PM, 22.03.2005)

Negatiivsed artiklid:

„Parteides pettunute hulk kasvas ligi pooleni elanikest,” (Kagge, R. PM, 08.02.2005)

„Murdsimegi läbi,” (PM, 22.02.2005)

„Paltsi vaelearestus,” (PM, 03.03.2005)

„Partsi needus,” (Muuli, K. PM, 08.03.2005)

„Tallinna võimutüli,” (PM, 15.03.2005)

„Võim võimu pärast,” (PM, 15.03.2005)

Muu**Positiivsed artiklid:**

„Ühiskonnale vajalik seadus,” (Jõe-Cannon, I. PM, 02.06.2003)

„Nimi kirja!” (Vöörmann, M. PM, 02.10.2003)

Handelsblatt (PM, 16.10.2003)
„Tiit Tammsaare toetuseks,” (M. R. PM, 28.10.2003)
„Keskonnasõbralik planeerimine,” (Valtsen, O. PM, 10.01.2004)
„Mitte ainult rituaal,” (PM, 25.02.2004)
Turun Sanomat (PM, 22.03.2004)
2 küsimust Silver Meikarile (PM, 12.04.2004)

Negatiivsed artiklid:

„Häbitu ise hakanu televisioon,” (Lang, R. PM, 26.06.2003)
„Turumajanduse hullud reeglid,” (Kaber, O. PM, 05.07.2003)
2 küsimust Lauri Vahtrele (PM, 14.07.2003)
„Liberaalsed peaministrid,” (Telgmaa, J. PM, 06.11.2003)
„Jagan ja valitsen,” (Hellam, M. PM, 05.04.2004)
„Mõtleme veel,” (PM, 12.05.2004)
„Muuli ongi Keskerakond,” (Kaljulaid, R. PM, 03.06.2004)
„Julge olek,” (Sildam, T. PM, 18.06.2004)
„Lihula variant Eesti hariduselus,” (Mikelsaar, R.H. PM, 09.11.2004)
„Eesti polegi mereriik?” (PM, 14.01.2005)
„Valimistel otsustab inimeste õiglus,” (Savisaar, E. 04.02.2005)